

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**Збірник тез доповідей
ПІДСУМКОВОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ
ТА СТУДЕНТІВ**

**Секція №4
Гуманітарні науки**

**Секція №5
Загальнонаукова**

([http:// nangu.edu.ua](http://nangu.edu.ua))

***21 березня 2017 року
м. Харків***

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету – Т.в.о. першого заступника начальника Національної академії Національної гвардії України з навчально-методичної та наукової роботи полковник **Тробюк В.І.**

Відповідальний секретар оргкомітету:
науковий співробітник науково-організаційного відділу **Бондаренко О.В.**
(057-739-26-68, 4-68)

Члени оргкомітету:

начальник науково-дослідного центру полковник **Приходько І.І.**;
начальник факультету №1 полковник **Овчаренко В.В.**;
начальник факультету №2 полковник **Єманов В.В.**;
начальник факультету №3 полковник **Павлов С.П.**;
начальник факультету №4 полковник **Іщенко С.О.**;
начальник відділу по роботі з особовим складом полковник **Драган Ю.А.**;
начальник відділу родів військ та служб полковник **Деркач О.В.**;
начальник науково-організаційного відділу підполковник **Морозов І.Є.**

Адреса оргкомітету: 61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3,
Національна академія Національної гвардії України, науково-організаційний
відділ.

Телефон: 057-739-26-68, електронна адреса: nov_nangu@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори

Підсекція № 4.1 Проблеми мовної комунікації: перекладацький аспект

Керівник підсекції: доктор філологічних наук, професор **Пелепейченко Л.М.**
Секретар підсекції: службовець **Ященко Е.О.**

Бойчук Х.І., курсант 115 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Козлова О.М.**, курсант 115 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНИХ КОМУНІКАТИВНИХ КУЛЬТУР У ВІЙСЬКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Поняття комунікативної культури (КК) є одним з найактуальніших для вивчення у сучасній теорії комунікації.

З точки зору розуміння культури як сукупності виробничих, суспільних і духовних досягнень всіх членів конкретного суспільства логічним є розуміння КК як сукупності норм і правил спілкування в межах певної спільноти [1]. Правила комунікації й комунікативної поведінки можуть існувати у різних типах культур, не тільки у національних. Ці типи культур виникають у зв'язку з видами людської діяльності, як пов'язаними, так і не пов'язаними з національною належністю. Найбільш важливою й визначною ознакою для класифікації КК є ознака належності до певної людської спільноти. За цією ознакою можна виділити 5 груп КК: національні, локальні, професійні, соціальні, історичні [2].

Типи КК не існують окремо одна від одної. Найчастіше в особистості однієї людини співіснують більше однієї КК. Отже, у комунікативній поведінці людини одночасно відбиваються диференціальні ознаки тих КК, до яких вона належить.

Для виявлення таких диференціальних ознак було проведено експериментальне дослідження, метою якого було виявлення схожості та відмінностей деяких національних та професійних КК. Предметом дослідження стали такі КК: КК російськомовних та україномовних українців, КК українців та росіян, КК військових та цивільних, КК людей, що мають (отримують) гуманітарну та негуманітарну освіту.

Методом дослідження для отримання необхідних відомостей, які дозволили виділити основні диференціальні ознаки національних та професійних КК, було обрано метод анкетування, який визнаний одним з ефективних методів вивчення стереотипів сприйняття. Було залучено анкету І.А. Бубнової, яка використовувалася для порівняльного дослідження комунікативної поведінки росіян і білорусів [3]

В експерименті взяли участь 142 особи, переважну більшість яких склали студенти, курсанти та офіцери – слухачі магістратури гуманітарного та командного факультетів Національної академії Національної гвардії України.

Респондентам пропонувалося відповісти на одне основне запитання:

1. Наскільки, на вашу думку, перераховані ознаки мовленнєвої комунікативної поведінки властиві людям, які належать до вказаних національних та професійних категорій? Дайте оцінку за шкалою: дуже високий ступінь (5), високий (4), помітний (3), знижений (2), низький (1), відсутній (0) (до списку ознак увійшли такі: *стриманість, консерватизм, законослухняність, поспішність, толерантність до чужої думки, вторгнення в особисту зону, категоричність, наполегливість, скрупульозність, любов до спорів, толерантність до мовчання, голосність, багатослівність, побутова ввічливість, пріоритетність фатичного спілкування, жорстка тематична регламентація спілкування, комунікативний оптимізм, уміння дотримати обіцяного, використання нецензурної лайки, вживання мовних штампів, емоційність спілкування, роль посмішки у спілкуванні, нормативність мовлення, образність мовлення*).

Література:

1. Михайлова О.Г. Понятие коммуникативной культуры в аспекте языковой и межкультурной коммуникации / О.Г.Михайлова // Francopolyphonie. – Numéro 9/2014. – Vol. 2. – Chişinău, 2014. – P.241-250

2. Михайлова О.Г. Проблема классификации коммуникативных культур / О.Г.Михайлова // Медиа- и межкультурная коммуникация в европейском контексте: материалы Международной научно-практической конференции. – Ставрополь: Изд-во СКФУ, 2014. – С.302-304

3. Бубнова И.А. Русское и белорусское коммуникативное поведение: сходства и различия / И.А.Бубнова // Коммуникативное поведение. Вып. 28. Коммуникативное поведение славянских народов / Под ред. И.А.Стернина и Л.Шипелевич. – Варшава, 2007. – С.4-9.

Гунбіна В.К., сержант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ІМІДЖ ВІЙСЬКОВОГО ФОРМУВАННЯ: КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ (НА ПРИКЛАДІ БРИГАДИ ШВИДКОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ)

У контексті перспективи вступу України в НАТО та реформування Збройних сил та силових структур нашої держави у відповідності до світових стандартів особливого значення набувають стратегічні комунікації як цілеспрямована комунікація, здійснювана комунікантом у публічній сфері від імені силової структури задля досягнення визначених цілей частіше іміджеформувального характеру.

Важливим чинником успішності стратегічних комунікацій Національної гвардії України (далі НГУ) є імідж цієї військової організації з правоохоронними функціями – соціальний образ НГУ, сформованим на основі уявлень, стереотипів, інформації, що надходить ззовні. Імідж НГУ задає тональність дискурсу її стратегічних комунікацій, сприяє реалізації певних цілей.

Мета нашого дослідження полягає в окресленні комунікативних стратегій формування іміджу бригади швидкого реагування НГУ в мас-медіа.

Імідж бригади швидкого реагування НГУ формується в умовах становлення професійних стратегічних комунікацій НГУ, які спираються на систему цінностей адресата, наприклад: безпека, справедливість, процвітання, свобода. Ця іміджеформувальна кампанія характеризується використанням широкого кола інструментів стратегічних комунікацій як-то: численні повідомлення позитивної конотації в мас-медіа, на офіційному сайті та власних мас-медіа, інформативні промови командувача НГУ та міністра внутрішніх справ України, тематичні прес-конференції, інтерв'ю, позитивні оцінки Президента України та запрошених експертів (наприклад, генерала Ходжеса).

Основними комунікативними стратегіями формування іміджу бригади швидкого реагування НГУ в мас-медіа визначено: 1) апеляцію до авторитетів (експертні оцінки відповідності світовим стандартам та стандартам НАТО), 2) звернення до стратегічного бачення (процес реформування силових структур, плани на майбутнє, перспектива), 3) персоналізація (виступи військовослужбовців бригади на кшталт «я-бригада», повідомлення про моральний клімат й атмосферу в бригаді), 4) підкреслення унікальності (використання маркерів унікальний, особливий, високоякісний, правильний, сучасний у повідомленнях про систему тренування тощо), 5) порівняння (зі спадщиною колишньої радянської армії, зі світовими стандартами, з армією України).

Таким чином, формування іміджу бригади швидкого реагування НГУ в мас-медіа здійснюється з урахуванням можливостей інструментарію стратегічних комунікацій НГУ. Іміджеформувальні комунікативні стратегії апеляції до авторитетів, звернення до стратегічного бачення, персоналізації, підкреслення унікальності та порівняння реалізуються у мас-медіа повідомленнях, генерованих з урахуванням фактору адресата. Перспективу подальших розвідок вбачаємо в систематизації дискурсивних особливостей ефективних стратегічних комунікацій НГУ в аспекті формування іміджу цієї силової структури.

Зіберт О.В., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ У МОВІ АДВОКАТА В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ «БУЛЛ»)

Дослідження комунікативних стратегій і тактик є одним з актуальних напрямків сучасної лінгвістики. Цей дослідницький об'єкт вивчається в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних лінгвістів (Верещагін [1], Гойхман [2], Дейк [3], Іссерс [4]). При цьому слід зазначити, що незважаючи на існування значної кількості робіт за темою нашої роботи, необхідно уточнити деякі поняття та узагальнити інформацію, яка існує у лінгвістичній літературі. Також аналіз реалізації комунікативних стратегій і тактик у мові адвоката відбувався на матеріалі однієї мови, тому наразі виникла необхідність у дослідженні цієї проблеми саме в аспекті англomовного судового дискурсу, тому актуальність нашого дослідження є безперечною.

Мета роботи обґрунтувати теоретичні засади дослідження комунікативних стратегій і тактик у мові адвоката під кутом зору проблем перекладу.

Дуже важливе застосування комунікативних стратегій в судовому дискурсі, адже їх вірне використання може змінити ситуацію докорінно. В суді стратегії і тактики виражаються усною формою реалізації. В широкому аспекті за О.С. Іссерс комунікативна стратегія – це “мовні дії, що направлені на досягнення комунікативних цілей та реалізації в комунікативних тактиках” [4]. Також є інші визначення цього поняття, але спільним є те, що всі лінгвісти даючи тлумачення поняттю “комунікативна стратегія” ґрунтувались на розумінні мовної комунікації, як одного з видів життєдіяльності, в якій переслідуються цілі, спрямовані на задоволення потреб мовної особистості.

Комунікативний вплив в лінгвістиці описується в таких термінах як “комунікативна стратегія і тактика”. Ці дві складові становлять основу

судового дискурсу, оскільки саме до них вдається адвокат, щоб виправдати підсудного, а прокурор навпаки довести вину.

Стратегія визначає головну мету діяльності захисника. Тактика захисту – це елемент реалізації стратегій та сукупність цілей діяльності на окремих етапах захисту [1]. Неможливо здійснювати захист у справі, користуючись одними і тими ж засобами, завданнями та цілями, не враховуючи зміну слідчої ситуації, обсяг.

Захищаючи інтереси підзахисного в суді, адвокати вдаються до стратегій і тактик, які є незмінними помічниками протягом усього процесу. Досліджуючи англomовний судовий дискурс, можна виділити шість основних стратегій захисту: стратегія заперечення провини підсудного, домінування, співробітництва, компромісу, конфронтації і стратегія дискредитації. Дотримуючись певної стратегії, сторона захисту вдається до тактик, які і допомагають адвокату впровадити в дію стратегію.

Отже, комунікативна стратегія – це ланцюг рішень мовця, комунікативних виборів тих чи інших мовних дій і засобів, а тактики – це елементи реалізації стратегій.

При перекладі прагматика, як і інші компоненти оригіналу, зазнає перетворень. Діапазон змін дуже широкий і залежить вперш за все від специфіки оригіналу й особистості перекладача. У достатньо повному обсязі зберігається прагматика текстів, зміст яких сприймається реципієнтами більш-менш однозначно. Прагматика текстів, що допускають різні інтерпретації їх змісту, цілком залежить від ступеня усвідомлення оригіналу перекладачем і від його намірів.

Зв'язок теорії комунікативних стратегій, вирішення задач і теорії мовленнєвих особливостей мають прагматичний характер: вивчення комунікативних стратегій дозволяє у зв'язку з обраним типом комунікативної стратегії і залежно від індивідуальних особливостей мовної особистості реалізувати стратегію перекладу.

Перспективою дослідження є виявлення особливостей перекладу комунікативних стратегій і тактик у мові адвоката в аспекті англо-українського перекладу (на матеріалі художніх фільмів).

Література:

1. Верещагин Е.М. Речевые тактики «призыва к откровенности» / Евгений Верещагин, Ренате Ротмайр // Вопросы языкознания. – 1992. – №6. – С. 82-93.
2. Гойхман О.Я., Надеина Т.М. Речевая коммуникация: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. : ИНФРА-М; Москва; 2008. - С. 8
3. Дейк Т.А. ван. Язык, познание, коммуникация / Т.А. ван Дейк. – М.: Прогресс, 1989. – 312 с.
4. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс: 3-е изд., стер. – М.: УРСС : Едиториал УРСС, 2003. – 124 с.

Кучеренко О.Р., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ВІДТВОРЕННЯ СТРАТЕГІЙ ДИСТАНЦІЮВАННЯ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

У дослідженні окреслено специфіку відтворення стратегій дистанціювання у перекладі.

Поширення міжнародних контактів України зумовило інтерес мовознавців та теоретиків комунікації до виявлення особливостей спілкування представників різних культур. Обізнаність із національним комунікативним стилем співрозмовника, стратегіями, що набули визнання й поширення в комунікативній культурі його народу, допоможуть не тільки знайти спільну тему спілкування, а й забезпечити успішність комунікації.

На тлі активізації досліджень із проблем міжкультурної комунікації у філологічному науковому просторі стала помітною прогалина, яка потребує уваги лінгвістів, а саме: недостатність інформації про особливості використання комунікативних стратегій в українській та інших комунікативних культурах. Однією з таких прогалин є і вивчення стратегії дистанціювання. Мовне вираження бажання встановити дистанцію в спілкуванні в різних комунікативних культурах сприймається та інтерпретується по-різному. Представники колективістських комунікативних культур стратегію дистанціювання сприймають як порушення гармонії в контактах із партнером. Представники індивідуалістських комунікативних культур ставляться до цього явища по-іншому: для них стратегія дистанціювання сигналізує про повагу до особистісного простору партнера по спілкуванню, проте не в усіх ситуаціях. У науці вичерпно не встановлено типи ситуацій, у яких стратегія дистанціювання виконує функції гармонізації спілкування, завуальоване у ввічливу форму вороже ставлення до партнера чи небажання брати участь у певних справах. Відсутність необхідної інформації може стати причиною невдалої комунікації, особливо якщо в ній беруть участь представники різних комунікативних культур, зокрема англійської і української. Отже, спрямованість дослідження на забезпечення успішності комунікації свідчить про актуальність нашої роботи.

Ознайомлення з теоретичною літературою засвідчило, що ретельне вивчення комунікативних стратегій тільки почалося, а окремі їх види, до яких належить і стратегія дистанціювання, не досліджені зовсім.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні способів відтворення в українському перекладі мовних одиниць, що виражають стратегії дистанціювання в англійській комунікативній культурі.

Перш за все необхідно дати визначення поняття "комунікативна стратегія дистанціювання".

Комунікативну стратегію дистанціювання тлумачимо як таку, що спрямована на створення бар'єрів у стосунках, бажання не допустити зближення, інтимізації спілкування.

Англійці надають перевагу різноманітним непрямим спонукальним засобам, оскільки уникають категоричності, прямолінійності, що вимагає англійська ввічливість. Вона пояснюється тим, що полегшує співрозмовнику можливість відмовитися, надає можливість не виконувати дію, до якої його спонукають, та головне демонструє повагу до незалежності адресата, залишаючи останнє слово за ним. Ввічливість дистанціювання представляє основу англійської ввічливості, є особливістю національної культури, для якої особиста автономія одна з найважливіших культурних цінностей.

У перекладі мовних формул негативної ввічливості слід варіювати дослівний переклад і адаптований під комунікативну культуру українського адресата. Останньому підходу варто надавати пріоритет в тому разі, коли мовна свідомість українського адресата у дослівному перекладі не сприйме адекватно інтенції автора оригіналу.

У перекладі мовних одиниць, що вербалізують стратегії інших типів, краще орієнтуватись на такі ознаки адресата перекладу та його мови: мовну свідомість, що здатна забезпечити адекватне сприйняття смислу або завадити йому; етичні та естетичні вимоги до тексту художнього твору, притаманні мові перекладу; арсенал емоційно забарвлених одиниць мови перекладу, здатних відтворити нюанси прагматичних значень тексту оригіналу. Отже, відтворення в перекладі елементів комунікативних стратегій дистанціювання бажане, якщо воно враховує викладені ознаки.

Люта А.В., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ВІДТВОРЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Поняття комунікативної культури розглядається багатьма науками, деякі з них є суміжними, інші – достатньо далекі одна від одної за цілями та предметом вивчення. Поняття, види та особливості комунікативних культур є менш дослідженими питаннями у сучасній лінгвістиці.

Комунікативна культура – це сукупність цінностей, норм спілкування та поведінки, притаманна певному етносу, народу, нації чи окремій людині. Поняття комунікативної культури є широким і включає багато ознак. Основною з них є сукупність ціннісних пріоритетів.

Формування комунікативної культури залежить від особливостей життя народу, національної картини світу, особливостей концептуальних уявлень.

Найбільш важливою й визначною ознакою для класифікації комунікативних культур є ознака належності учасників комунікації до певної людської спільноти. За цією ознакою можна виділити 5 груп комунікативних культур:

- національні;
- локальні;
- професійні;
- соціальні;
- історичні.

Окрім класифікації видів комунікативних культур необхідним також є виділення типів основних характеристик цих культур. Головною з таких характеристик є засоби комунікації, які використовує та або інша комунікативна культура.

Спеціаліст із художнього перекладу, поза всяким сумнівом, має бути близько знайомим із культурою та менталітетом носіїв мови, інакше читач не зрозуміє не тільки авторський задум, а й настрій книги, світогляд, стиль і особливості мови автора, тобто все, що є важливим при читанні художньої зарубіжної літератури.

Художній переклад – це завжди взаємодія і взаємовплив культур, до яких належить текст оригіналу й текст перекладу. Цей вплив не можна звести тільки до мовної взаємодії, він охоплює всі сторони життя, відображені в художньому творі, особливий національний колорит, йому притаманний, національну своєрідність оригінального твору. Перекладна література, очевидно, – найбільш адаптований набуток чужих культур завдяки особливому матеріалу цього мистецтва – мові. Картина (модель) світу оригінального твору накладається на картину (модель) світу інших культур.

Отже, переклад як один із важливих видів комунікативної діяльності орієнтується, перш за все, на повну і адекватну передачу мови оригіналу, яка містить усі імплікації мовного, соціального і культурного просторів.

Література:

1. Михайлова О.Г. Понятие коммуникативной культуры в аспекте языковой и межкультурной коммуникации / О.Г.Михайлова // Francopolyphonie. – Numéro 9/2014. – Vol. 2. – Chişinău, 2014. – P.241-250
2. Стернин И. А. Понятие коммуникативного поведения и проблемы его исследования. / И. А. Стернин // Русское и финское коммуникативное поведение. – Воронеж : Изд-во ВГТУ, 2000. – С. 4-20.
3. Трейгер Г., Холл Е. Культура і комунікація. Модель аналізу. / Г. Трейгер. – М.: 1956. – 217 с.
4. Мирошниченко В.В. Художній переклад – вічний двигун міжкультурної комунікації / В.В. Мирошниченко // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологічні науки. – Суми: Видавництво СумДУ, 2001. – № 5 (26). – С. 117-121.
5. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение: учеб. пособие / В. Н. Комиссаров. – М.: ЭТС, 2001. – 424 с.

Манько В.О., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ЗМІ)

Глобальність процесів, що відбуваються, неминуче підвищують інтерес до теоретичного осмислення особливостей інформаційного суспільства й емпіричного вивчення впливу інформаційно-комунікаційних технологій на трансформацію соціально-економічних, політичних і культурних структур.

Становлення інформаційного суспільства з різним ступенем інтенсивності і результативності відбувається у всьому світі, у тому числі і в Україні. З одного боку, нові технології грають вирішальну роль в промисловому виробництві, визначають економічну і політичну динаміку, з іншої - комп'ютери, Інтернет і мобільні телефони стали невід'ємною частиною повсякденного життя значного числа людей. Інформація набуває статусу ресурсу, інформаційно-комунікативні процеси охоплюють всі сфери життєдіяльності суспільства. Все більш справедливим стає твердження, що той, хто володіє інформацією, володіє світом.

На сьогодні мова преси є передовим джерелом інформації мовного характеру для більшості людей. Найважливіші функції публіцистичного стилю – інформаційна і впливова. Функція впливу є для публіцистичного стилю головною, саме вона виділяє цей стиль серед інших різновидів літературної мови. Від сучасного перекладача очікується, що він буде у змозі осмислювати роль тексту, але й опанувати способи виявлення неправдивої інформації.

Мета нашої роботи полягає в встановленні особливостей міжкультурної комунікації в аспекті англо-українського перекладу ЗМІ військової тематики.

Об'єктом дослідження є військова публіцистика сучасних ЗМІ.

Сучасні ЗМІ – рід творів, присвячених актуальним проблемам і явищам поточного життя суспільства. Грає важливу політичну та ідеологічну роль, впливає на діяльність соціальних інститутів, служить засобом громадського виховання, агітації і пропаганди, способом організацій та передачі соціальної інформації.

Найважливіші функції публіцистичного стилю – інформаційна і впливова. Інформаційна функція текстів, що відносяться до цього стилю, полягає в тому, що автори таких текстів мають на меті інформувати якомога ширше коло читачів, глядачів, слухачів про значущі для суспільства проблеми і про погляди авторів на ці проблеми.

Функція впливу є для публіцистичного стилю системоутворюючою, саме вона виділяє цей стиль серед інших різновидів літературної мови. Хоча ця

функція характерна також для офіційно-ділового і розмовного стилю, на відбір мовних засобів вона активно впливає саме в текстах публіцистичних.

Військово-публіцистичний дискурс забезпечує комунікативний процес, зумовлений потребою одного з його учасників передати, а іншого знайти потрібну інформацію. Військово-публіцистичний дискурс є мовленнєвою взаємодією представників інституції, тобто військової або правоохоронної організації, представників ЗМІ та громадськості.

До військово-публіцистичного дискурсу належать перш за все повідомлення у газетах та журналах, а також електронних виданнях військової тематики, які є не лише продуктом спілкування, а й образом цього спілкування. У газетних повідомленнях військової тематики перетинаються три єдності: тематична, комунікативна, структурна. Усі три єдності – тематична, комунікативна і структурна – представляють повідомлення військової тематики як одне ціле. Логічна будова і комунікативна цілеспрямованість диктують вибір того репертуару мовних засобів, що реально використовуються при породженні тексту повідомлення.

Детально аналізуючи військову публіцистику можна легко виявити граничну логічність висловлювання і наочність побудови окремих пропозицій і всього тексту, ієрархічність термінології, використання безособових форм вираження думки, поширених конструкцій тощо.

Основою текстів сучасних ЗМІ військової тематики є загальноновживана лексика, адже саме ця лексика створює ту основу, на якій взагалі можливе розуміння.

Загальноновживана лексика створює той фон, на якому виділяються, з яким вступають у відповідні відношення різноманітні елементи словникового складу мови військові матеріали відрізняються від будь-яких інших матеріалів насиченістю спеціальної військової лексики, широким використанням військової і науково-технічної термінології, наявністю певної кількості змінних і стійких словосполучень, характерних тільки для військової сфери спілкування, великою кількістю військової номенклатури, спеціальних скорочень і умовних позначень, що використовуються тільки у військових матеріалах.

Для досягнення адекватності перекладу існує низка перекладацьких трансформацій. Розгляд прийомів перекладу переконує нас, що всі основні види перекладацьких трансформацій (перестановки, заміни, додавання, опущення, антонімічний переклад) постійно застосовуються в процесі перекладу сучасних ЗМІ військової тематики.

Подальше дослідження в обраному напрямку дозволить краще зрозуміти принципи відтворення міжкультурної комунікації в сучасних ЗМІ.

Рудіч В.Д., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ДЕБАТІВ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Оскільки в останні роки передвиборчі дебати стали розповсюдженим явищем, наразі виникла необхідність у розробці цієї проблеми.

Політичний дискурс є спеціалізованим текстом, що має певну логіку, композиційну цілісність та власну мову.

Ефективність політичного дискурсу визначається тим, наскільки глибоко політик зумів проникнути в суспільну свідомість.

Політичні дебати це така форма обговорення, дискусія в ході засідання парламенту, з'їзду, конференції, політичної партії, мітингу, у засобах масової інформації та у роботі міжнародних організацій. Під час політичних дебатів відбувається обмін думками і поглядами між його учасниками з приводу актуальних або болючих політичних питань.

Характерні риси політичних дебатів:

- Тактовність і дотримання дипломатичного етикету;
- Використання евфемізмів;
- Використання метафор;
- Використання неологізмів;
- Використання модальних слів;
- Використання кліше;
- Використання комунікативних стратегій і тактик (стратегія аргументації, тактика ототожнення з народом, тактика протиставлення, тактика емоційного тиску).

Для адекватного перекладу тексту політичних дебатів необхідно враховувати прагматику дискурсу. При перекладі окрім врахування денотативного та конотативного компонентів змісту слід брати до уваги також прагматичний компонент. Головним завданням перекладача є досягнення семантичної еквівалентності вихідного тексту та тексту перекладу. Для досягнення цієї мети необхідно використовувати різноманітні перекладацькі перетворення, а на рівні компонентної еквівалентності – трансформації:

- Додавання;
- Опущення;
- Врахування стилістичних особливостей вживання мовних засобів;
- Перефразування;
- Переклад щойно утворених слів на основі злиття.

Отже, під час політичних дебатів відбувається обмін думками і поглядами між його учасниками з приводу актуальних або болючих політичних питань. У кожній комунікативній ситуації промовці прибігають до комунікативних стратегій, які сприяють досягнення комунікативних цілей. Під час перекладу здійснюється прагматична адаптація вихідного тексту, тобто вносяться певні поправки, враховуються соціально-культурні, психологічні та інші відмінності.

Онищенко О.С., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕГОВОРІВ: КОМУНІКАТИВНИЙ І ПЕРЕКЛАДНИЙ АСПЕКТИ

Переговори посідають помітне місце в діяльності людей. Успішність переговорного процесу значною мірою залежить від того, наскільки учасники обізнані із закономірностями комунікації у названій царині [1]. Ведення переговорів ускладнюється в ситуаціях міжкультурної комунікації, коли учасники не володіють мовою протилежної сторони. В таких умовах успіх переговорів часто залежить від якості перекладу. Викладене свідчить про актуальність теми, якій присвячена наша робота.

Мета роботи – узагальнити інформацію щодо комунікативних аспектів переговорів та обґрунтувати напрями відтворення особливостей переговорного процесу в перекладі.

Значення слова переговори тлумачимо як форму мовної взаємодії між людьми, призначену для досягнення угоди, коли обидві сторони мають схожі або протилежні інтереси. Переговори у військовій сфері, з одного боку, побудовані на загальновідомих механізмах взаємодії, з другого, – мають певну специфіку, яка полягає у особливостях дискурсивних умов і відображається у класифікації переговорів. Розмежовують ділові переговори (щодо проведення спільних маневрів, обміну досвідом, взаємодопомоги тощо) і переговори з терористами, які часто відбуваються в екстремальних умовах.

Аналіз слів та фразеологічних зворотів на позначення переговорів, бесіди, та тих, що пов'язані з ними асоціативно, показав, що уявлення про мовну взаємодію пов'язуються в українській національній свідомості із злагодою, відсутністю конфліктів, тривоги та переживань. Військові обов'язковими умовами переговорів вважають вміння захистити інтереси України, вміння «почути» опонента», патріотизм, почуття обов'язку, самовідданість.

У процесі дослідження прислів'їв та афоризмів, у яких виражений український національний досвід щодо мовної взаємодії, виявлено, що з переговорами пов'язані такі ідеї: обережне ставлення до слова, спрямованість на злагоду, заперечення протистояння; усвідомлення важливості єдності, дружби; необхідність любити свою країну, бути готовим на самопожертву заради неї. У прислів'ях та афоризмах імпліцитно представлені орієнтири поведінки: обирай таку лінію поведінки, яка б гармонізувала з дидактичним змістом прислів'я чи основною думкою афоризму.

До еталонних комунікативних стратегій переговорної спрямованості ми віднесли такі: стратегію кооперації, співробітництва, а також більшу частину стратегій позитивної ввічливості. Стратегії позитивної ввічливості є еталонними для окремих типів дискурсу [2].

Аналіз реалізації еталонних комунікативних стратегій у живому мовленні дозволив зробити висновки про роль лексичного та фразеологічного фонду

української мови в організації мовної взаємодії. Лексичний та фразеологічний арсенал української мови, який представлено у значеннях слів та паремій, слугує своєрідним кодексом мовної поведінки, орієнтиром у виборі комунікативних стратегій. Із еталонних комунікативних стратегій найбільш уживаними виявилися окремі стратегії позитивної ввічливості, кооперації та аргументації, проте вони не завжди забезпечують бажаний результат. Плідною виявилася стратегія спростування авторитетів: її використання в проаналізованому нами фрагменті переговорів, по-перше, на невеликий час забезпечило згоду між опонентами, по-друге, створило умови для подальшого діалогу в майбутньому. Перешкодою на шляху досягнення мети стала відмінність ціннісних пріоритетів опонентів.

Зібраний матеріал був проаналізований в аспекті перекладу.

Дослідження дозволило зробити такі висновки.

1. Мовні одиниці на позначення мовної взаємодії використовують українці рідко. Власне мовний потенціал переговорів, який представлено у значеннях слів та паремій, слугує своєрідним кодексом мовної поведінки, орієнтиром у виборі комунікативних стратегій.

2. Із еталонних комунікативних стратегій найбільш уживаними виявилися окремі стратегії позитивної ввічливості, кооперації та аргументації, проте вони не завжди забезпечують бажаний результат. Перешкодою на шляху досягнення мети стала відмінність ціннісних пріоритетів опонентів.

Успішне проведення переговорів можливе за умови обізнаності представників силових структур із світовим досвідом використання комунікативних стратегій. Обґрунтування форм і методів популяризації такого досвіду розглядаємо як перспективу дослідження аналізованої проблеми.

Література:

1. Ікле Ч.Ф. Як держави ведуть переговори. / Пер. с англ. Д.С. Лободенко. – М.: Видавництво ЛКІ, 1996. – С. 220-252.

2. Мовна комунікація в діяльності сил охорони правопорядку. Теоретичні засади галузевої комунікації: Монографія / За редакцією докт. філол. наук, проф. Л.М. Пелепейченко. – Х.: АВВ МВС України, 2009. – 272 с.

Снітко В.О., студент 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ЗМІ ЯК ЗАСОБУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Міжкультурна комунікація як обмін між людьми ціннісними надбаннями існувала завжди, адже з давніх часів виникали зв'язки, що сприяли взаємодії та взаєморозумінню різних культур. Сьогодні, коли засоби масової інформації чинять такий значний вплив на життя суспільства, на свідомість та уявлення

людей, а також на національні мови та культури, коли так багато залежить від оперативності та адекватності інформації, особливо актуальною постає проблема перекладу текстів ЗМІ в умовах інформаційної війни. Комунікація в будь-якому суспільстві завжди мала велике значення. Комунікація - це обмін ідеями, інформацією між двома і більше людьми. Виділяють три основні типи комунікації: вербальна, або діалог, невербальна і візуальна. Міжкультурна комунікація - це соціальний феномен, сутність якого полягає у конструктивній чи деструктивній взаємодії між представниками різних культур (національних та етнічних), субкультур в межах чітко визначеного просторово-часового континууму.

Процес міжкультурної комунікації починається зі звичайного визнання факту існування культурних відмінностей між представниками різних культур, що є однією з найважливіших причин непорозуміння, а також їх подолання. Термін «міжкультурна комунікація» певною мірою співвідноситься з поняттям «діалог культур». Діалог культур – це потреба у взаємодії, взаємному збагаченні, яке передбачає взаєморозуміння, а значить тотожність.

Інформаційна війна - це боротьба між державами в інформаційному просторі з метою завдати шкоди інформаційним системам, процесам і ресурсам, критично важливим структурам (інформаційно-технічна війна), підриг політичної та соціальної систем, а також масована психологічна обробка особового складу військ і населення з метою дестабілізувати суспільство і державу (інформаційно-психологічна війна). Виділяються три основних цілі ведення інформаційної війни:

1. Контроль над інформаційним простором, використання його при захисті власних військових інформаційних функцій від дій противника (Контрінформація).

2. Використання контролю над інформацією для ведення інформаційних атак на ворога.

3. Підвищення загальної ефективності збройних них сил за допомогою загального використання військово-інформаційних функцій.

Очевидними неологізмами, пов'язаними із воєнно-політичними подіями останніх років, які постали на сторінках іноземної преси є, наприклад, такі номінації як anti-terrorist operation, terrorism, war on terror та ін. Наприклад:

However, when pro-Russian separatists made a move on Ukraine's industrial east and Russian forces appeared to be bealading up on the borders, the Kiev authorities ordered an "anti-terrorist operation".

Переклад безеквівалентної лексики – це частина важливої проблеми адекватності перекладу, особливо в умовах потужної пропаганди та інформаційної війни. Безеквівалентна лексика належить до найменш вивчених лінгвістичних одиниць, а тому її переклад завжди становить неабияку складність.

Безеквівалентну лексику, яка переважає у текстах ЗМІ, розподіляють на три групи:

- ономастична безеквівалентна лексика;
- терміни-реалії;
- асоціативні лакуни.

Аналіз способів перекладу, які задіює перекладач в процесі перекладу, можна визначити, що:

1) Ономастична лексика у переважній більшості перекладається прийомами транскрипції та транслітерації, дещо рідше – прийомом калькування;

2) терміни-реалії, які позначають вузькоспецифічні національні поняття, перекладаються або методами транскрибування із подальшим входженням терміну в систему української мови як запозичення, або ж методом описового перекладу із повним або частковим роз'ясненням змісту поняття читачеві; у випадках, коли явище, описуване реалією, знайоме читачеві – застосовується прийом калькування;

3) Асоціативні лакуни – особливий вид безеквівалентної лексики; це слова-назви, які мають внутрішнє семантичне наповнення, часто незрозуміле українському читачеві. При перекладі такі одиниці перекладаються або шляхом заміни на подібний за семантикою і зрозумілий читачеві термін, при чому втрачається національно-культурний колорит, або ж шляхом повного роз'яснення значення терміну із втратою його первинної форми.

На підставі представлених даних можна стверджувати, що наявність безеквівалентних одиниць не означає, що їх значення не може бути передано в перекладі або що вони переводяться з меншою точністю, ніж одиниці, які мають прямі відповідності. Така лексика щоразу ставить перекладача перед проблемою вибору того чи іншого способу їх передачі для адекватного підтримання міжкультурної комунікації в тексті.

Література:

1. Борзих О. О. Роль перекладу у процесі міжкультурного спілкування / О. О. Борзих О. О., І. С. Гук // Філологічні науки. – 2014. – Книга 3. – С. 31.
2. Дридзе Т. М. Текстовая деятельность в структуре социальной коммуникации / Т. М. Дридзе. – М.: Наука, 1984. – 268 с.
3. Абдуразакова Ш. Р. Межязыковые лакуны и способы их перевода [Текст] // Филология и лингвистика в современном обществе: материалы междунар. науч. конф. (г. Москва, май 2012 г.). — М.: Ваш полиграфический партнер, 2012. — С. 97-99.

Турецька Д.Л., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ МОВЛЕННЄВОГО АКТУ

Мовленнєвий акт (МА) — цілеспрямована мовленнєва дія, що здійснюється згідно з принципами і правилами мовленнєвої поведінки, прийнятими в даному суспільстві; мінімальна одиниця нормативної соціомовленнєвої поведінки, що

розглядається в межах прагматичної ситуації. Оскільки мовленнєвий акт — це вид дії, то при його аналізі використовуються по суті ті ж категорії, які необхідні для характеристики і оцінки будь-якої дії: суб'єкт, мета, спосіб, інструмент, засіб, результат, умови, успішність тощо.

Залежно від обставин або від умов, в яких здійснюється мовленнєвий акт, він може або досягти поставленої мети і тим самим виявитися успішним, або не досягти її. Щоб бути успішним, мовленнєвий акт як мінімум повинен бути доречним, інакше його супроводжує комунікативна невдача.

На сучасному етапі розвитку мови, коли в розпорядженні його носіїв знаходиться величезний запас мовних засобів і досвід у їх вживанні, на перше місце виходять питання, пов'язані не стільки з тим, як відобразити те чи інше розумове зміст, скільки з тим, як відобразити його найкращим чином, тобто вирішити комунікативні завдання в найкоротші терміни і з максимальним ефектом впливу на адресата мовлення. Прагматика і теорія мовних актів є областю дослідження на стику лінгвістики, психології та соціології, яка аналізує загальні засади комунікативної діяльності індивідуума і відповідає за конкретне формування логічної основи діалогу-спілкування.

Теорія мовленнєвих актів виділяє три рівні, або аспекти, аналізу мовного акту. По-перше, мовний акт можна розглядати як власне говоріння чого-небудь. Розглянутий в цьому аспекті мовленнєвий акт виступає як локутивний акт (від латинського locution – «говоріння»). Локутивний акт, у свою чергу, являє собою складну структуру, оскільки включає в себе і проголошення звуків (акт фонації), і вживання слів, і зв'язування їх за правилами граматики, і позначення за допомогою слів тих чи інших об'єктів (акт референції), і приписування цих об'єктів тих або інших властивостей і відносин (акт предикації). Лінгвістика протягом тривалого часу була зосереджена на вивченні саме локутивного аспекту мовленнєвого акту.

Розглядаючи висловлювання безвідносно до тієї комунікативної ситуації, в якій вони були вжиті, фонетика описувала їх звукову сторону, лексикологія - їхній словниковий склад, семантика ж давала пропозицією інтерпретацію, зводячи її до об'єктивного, тобто позбавленому істинностної оцінки (або не є ні істинним, ні помилковим), змістом виражається пропозицією судження, інакше кажучи, до виражається за допомогою пропозиції пропозиціональному змістом, або пропозиції. На відміну від логіки, теорія мовних актів не прагне бачити у висловлюваннях істинності чи хибності; висловлювання розглядається нею як акт спілкування і досліджується з точки зору ширості говорить і успішності його мовних дій.

Підсекція № 4.2 Проблеми перекладу мовних одиниць різних рівнів

Керівник підсекції: кандидат філологічних наук, доцент **Михайлова О.Г.**
Секретар підсекції: службовець **Мокрій Я.О.**

Вергун Т.І., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного)
Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ СТИЛІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ

У своєму розвитку поетика як наука пройшла довгий шлях, змінюючи значною мірою обриси граней свого предмета і характер своїх завдань. Поетику вважають вищим видом мистецтва. Епітет є однією з найголовніших складових поетики. І це не дивно, адже він належить до найуживаніших стилістичних прийомів, окреслює лексику на позначення якостей людини, речей, ідей, явищ. Його головною метою є показати ставлення поета до того, що він описує.

Вірш або його переклад приверне значну увагу тільки тоді, коли у ньому будуть вдало використані епітети [2]. Розглянемо приклад перекладу епітетів у сучасному американському поетичному творі.

Every thought of you

(by Joanna Fuchs)

Every thought of you fills

me with sweet emotion;

I give to you my deepest

devotion.

My fondest wishes you

completely fulfill;

I love you totally, and I

always will .

Кожна думка про тебе

Кожна моя думка про тебе –

Незбагненні емоції.

Дарую тобі найщирішу вірність

На кожному кроці.

Що мої найкращі бажання реальні –

Ти дала зрозуміти.

Я кохаю тебе безмежно

І так буде навіки.

(Переклад наш – Т.В.)

Розглянемо функції, які виконує цей стилістичний засіб.

По-перше, епітети надають поетичному творові емоційного забарвлення.

По-друге, вони виражають ставлення поета до того чи іншого предмета, людини.

По-третє, створюють враження про предмет, людину, що описується у поетичному творі.

По-четверте, вони слугують для описання людської зовнішності, картин природи тощо.

По-п'яте, виразно підкреслюють той чи інший стан душі.

На сьогодні існує дуже багато розбіжностей щодо класифікації цього стилістичного засобу і найбільш чітка була запропонована І.Р Гальпериним. Вона базується на трьох принципах: мовні (language epithets) і мовленнєві (speech epithets); за морфологічно-синтаксичним способом класифікація виділяє ряд структурних моделей епітета; за семантичним принципом епітети діляться на асоційовані і неасоційовані, саме вони додають до характеристики предмета риси несподівані, внутрішньо йому не властиві і вражаючі уяву читача своєю несподіванкою [1].

Відповідно до вищесказаних функцій, слід встановити нову класифікацію епітетів.

За семантичним принципом:

1. Зображувальні (ті, що змальовують зовнішність людини, її характер, стан душі, картини природи);

2. Ординарні (називають ознаки, притаманні за властивістю, кольором, формою);

3. Неординарні (ті, що містять властивості, які не притаманні людині, предмету тощо)

За структурним принципом:

1. Прості (ті, що є прикметниками)

2. Складні (ті, що є словосполученнями)

3. Складені (речення)

Перекладаючи епітети у поетичному творі, можна стикнутися з низкою проблем. І найперше – енантіосемія або використання слова у парадоксальному значенні, протилежності значень одного і того ж самого слова. Перекладаючи той чи інший поетичний твір, найголовніше – зберегти естетичні цінності в мові перекладу [4]. Якщо перекладач підбирає інші слова, не ті, що мав на увазі автор, інший порядок, звучання, він може «спотворити» красу поетичного твору [3]. Аби підібрати риму, не завжди вдається перекласти вірш,

використовуючи всі епітети, що у мові оригіналу. І тому, дуже часто перекладач вдається до різних граматичних трансформацій і найчастіше до модуляції та граматичних заміні. Приклад ми можемо побачити у цьому вірші.

*You're one in a million, my most special one,
Your radiant smile is as bright as the sun,
You're smart and caring and have many great charms
And my heart really sings when you're wrapped in my arms.
(Karl Fuchs)*

*Одна на мільйон, моя неймовірна,
Твоя сонячна посмішка сяє безмірно.
Кмітлива, чуйна й така особлива,
Моє серце співає, як тільки тебе обіймаю.
(Переклад наш – Т.В.)*

Таким чином, найважливішою складовою поезики є епітети, які, як було зазначено вище, містять у собі низку проблем, які професійні перекладачі зможуть з легкістю подолати.

Література:

1. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М.: Наука, 1981. – 185 с.
2. Онопрієнко Т. М. Епітет у системі тропів сучасної англійської мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук: 10.02.04 / Т.М. Онопрієнко – Харків, 2002. – 21 с.
3. Hariyanto S. Problems in translating poetry [Електронний ресурс] / S. Hariyanto – Режим доступу: <http://www.translationdirectory.com/article640.htm>. – Назва з екрану.
4. Translation of epithets [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://um.co.ua/14/14-5/14-50704.html>. – Назва з екрану.

Виплавень О.О., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦІАЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЯ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ООН В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Сучасний етап розвитку держави і суспільства характеризується активним співробітництвом України із західними країнами практично в усіх сферах зовнішньої діяльності.

Для України її миротворча діяльність має ключове значення, оскільки вона розглядається з одного боку, як засіб зміцнення її національної безпеки через створення стабільного зовнішньополітичного середовища, а з іншого – як її внесок в зміцнення загальноєвропейської безпеки і побудову нової стабільної і

безпечної Європи. Завдяки миротворчій діяльності Україна стверджує себе як повноправний суб'єкт міжнародних відносин, підвищує свій міжнародний авторитет та демонструє миролюбну політику.

Діяльність ООН щодо збереження, відновлення та зміцнення миру і міжнародної безпеки протягом всього існування організації знаходиться у постійній еволюції. Миротворча діяльність ООН – сукупність дипломатичних, політичних, економічних, воєнних заходів, що проводиться під керівництвом Ради Безпеки, Генерального Секретаря ООН з метою попередження й врегулювання конфліктів зі згоди усіх зацікавлених сторін й застосуванням переважно не примусових дій.

Різноманітність сфер професійної комунікації та мозаїчність сучасного дискурсного аналізу зумовлюють актуальність звернення до характеристик окремих дискурсів та визначення особливостей перекладу, пов'язаних із кожним з них.

Мета нашої роботи полягає у встановленні особливостей перекладу спеціальної термінології миротворчої діяльності ООН.

Об'єктом дослідження є англomовні термінологічні одиниці миротворчої діяльності ООН.

Переклад документів миротворчої діяльності ООН зазвичай не викликає особливих труднощів, оскільки для всіх понять, які використовуються, надаються визначення, що виключає нерозуміння тексту перекладачем.

Адекватність перекладу військових матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але і більш ретельну передачу його структурної форми, порядку частин і розташування матеріалу, послідовність викладу і ряд інших факторів, які можуть здаватися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця.

Чинниками, які зумовлюють особливості перекладу лексичних одиниць миротворчої діяльності є необхідність звернення особливої уваги на прецизійну інформацію, чітке відтворення спеціальної термінології миротворчої діяльності ООН, обізнаність перекладача щодо діяльності військової організації та знання особливостей комунікації військових.

До лексичних труднощів відносимо використання термінів, аббревіатур, діалектних слів, розмовної лексики, неологізмів та фразеологізмів, що ускладнює процес перекладу. Зважаючи на мету нашого дослідження, доцільно зосередитися власне на термінах миротворчої діяльності ООН.

Під терміном розуміємо слово або словосполучення, яке слугує для вираження поняття або назв предметів і прийняте в відповідній професійній сфері та вживане в особливих умовах. Термін як слово спеціальної сфери пізнання відображає результати досвіду і практичної діяльності людини, фіксує професійно-наукові знання про властивості об'єкта, що детермінується. Через дефініцію термін розкриває суттєві ознаки і виражає спеціальне поняття у спеціальній сфері.

Загальними рисами всіх термінів спеціальної термінології миротворчої діяльності ООН є: 1) однозначне співвідношення терміна в межах однієї галузі військової справи; 2) номінативність терміна, тобто незалежність його від контексту; 3) стилістична нейтральність терміна; 4) системність терміна, тобто приналежність його до групи понять, що описують певний вид військової діяльності або певний військовий об'єкт.

Склад сучасної термінології не є постійним. Він безупинно змінюється за рахунок випадання ряду слів, зміни значень, безперервного поповнення новими термінами, наприклад, у зв'язку з реорганізацією миротворчих сил, появою й розробкою нових зразків озброєння й бойової техніки й нових методів ведення операцій тощо.

Так, миротворча діяльність в англійській мові позначається низкою словосполучень: *peacemaking, peace enforcement, peacekeeping, peace building, peace support*, значення яких відрізняються залежно від етапу миротворчої діяльності.

Наприклад, термін *peace building* було введено не так давно для позначення мирної стадії миротворчого процесу, коли важливим постає уже розбудова соціальних і політичних інститутів, розвиток соціальної сфери життя суспільства

Якщо в українській мові немає постійного відповідника терміну миротворчої діяльності, перекладачу необхідно використати певні трансформації та способи перекладу таких без еквівалентних термінологічних одиниць. У ході дослідження було виокремлено різні типи трансформацій, які визначалися нами за класифікацією Комісарова В.Н.

Отже правильно перекласти той чи інший термін у конкретному контексті допомагає використання системної організації і структурного аналізу різних видів спеціальної термінології миротворчої діяльності ООН, виявлення ієрархічної залежності термінів, їх видової і родової приналежності, проникнення у всю глибину позначуваного поняття.

Перспективу подальших розвідок в обраному напрямку вбачаємо в розгляді особливостей перекладу інших жанрів текстів миротворчої діяльності ООН з метою виокремлення миротворчої термінології та окреслення принципів укладання двомовних термінологічних словників, які б стали у нагоді українським миротворцям ООН.

Гаврилов І.О., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВОЮ

Аналіз історичного досвіду ролі сучасних динамічних процесів, що відбуваються навколо миротворчої діяльності, засвідчив, що миротворчість

сьогодні здійснює значний вплив на формування світової системи міжнародних відносин, відіграє провідну роль у превентивному запобіганні, активному врегулюванні та жорсткому стримуванні воєнних конфліктів у «гарячих» точках планети, є дієвим механізмом підтримання миру та безпеки світового співтовариства на глобальному, регіональному та національному рівнях.

Мета дослідження полягає у встановленні особливостей перекладу лексичних одиниць миротворчої діяльності ООН українською мовою.

Документи, які відносяться до миротворчої діяльності, підготовки і ведення місій, оперативного застосування миротворчих сил, перегруповання і розташування підрозділів та частин миротворчих сил на місцевості, є текстами документів миротворчих сил. За своїм призначенням документи миротворчих сил поділяються на: документи з управління миротворчими силами – плануючі і директивні (рішення, плани, бойові накази і розпорядження, робочі карти); звітно-інформаційні (донесення, звіти, журнали дій, звітні карти); довідкові (розрахунки, таблиці, схеми, описи).

Лексика, яка використовується в текстах документів миротворчих сил ООН традиційно поділяється на дві основні частини: військову термінологію, у яку входять науково-технічні терміни, які вживаються у зв'язку з військовими поняттями, і емоційно забарвлені елементи лексики, що є в переважній більшості випадків стилістичними синонімами відповідних термінів. Емоційно забарвлені елементи військової лексики, широко розповсюджені в різних типах текстів, але не зустрічаються в наказах.

Ретельний аналіз термінології, яка використовується в текстах документів миротворчих сил ООН, показує її крайню неоднорідність. Поряд з однозначними термінами, що мають точні й чіткі семантичні границі, є й багатозначні терміни. Тому багатозначність навіть однокомпонентних термінів утруднює їхнє правильне розуміння й переклад, адекватність якого повністю залежить від контексту й ситуації.

Переклад текстів документів миротворчих сил ООН являється одним з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою військовою комунікативною функцією. До матеріалів миротворчих сил ООН з якими доводиться мати справу перекладачеві, звичайно відносять військово-художні, військово-публіцистичні й військово-політичні, військово-наукові й військово-технічні матеріали та акти військового керування (різні військові документи). До матеріалів миротворчих місій ООН прийнято відносити всі науково-технічні матеріали й акти керування підрозділами миротворчих сил ООН, пов'язані з життям і діяльністю підрозділів і миротворчих установ.

Переклад офіційних документів миротворчих сил ООН відноситься до області військового або, точніше, військово-технічного перекладу, що представляє собою один із видів спеціального перекладу.

Відміною рисою спеціального перекладу є гранично точний і чіткий виклад матеріалу при майже повній відсутності виразно-емоційних засобів, властивим художнім і суспільно-політичним текстам.

При перекладі миротворчих документів необхідна найдокладніша й найточніша передача не тільки змісту, але й форми документу. У документах миротворчих місій ООН важливе все, тому обов'язковим являється передача грифа таємності й ступеня терміновості, автора документа, адресатів і виконавців, всіх посилань на додатки й інші документи, обов'язкове перерахування розрахунку розсилання, точна передача окремих частин документу (з усіма заголовками й підзаголовками) географічних назв й інших власних імен, координат, часового поясу й т.д.

Поряд зі спеціальною військовою й військово-технічною термінологією у матеріалах миротворчих сил ООН певне місце займають географічні назви (топоніми) і імена й прізвища людей (антропоніми), у передачі яких часто допускаються помилки. При перекладі офіційної миротворчої документації необхідно прагнути до структуризації документу відповідно до критеріїв мови перекладу.

Оскільки для документації миротворчих сил ООН характерні особливості укладання та оформлення кожного окремого документа, подальше дослідження їхніх мовних, стилістичних та структурних особливостей є перспективним.

Гончарова А.В., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ТА РЕЧЕННЯ ПОДІБНІ СЛОВУ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В ХУДОЖНІХ ТВОРАХ

Мова – явище динамічне, а не статичне, тому поповнення словникового складу лексичними одиницями – це невід’ємний процес її розвитку. Утворення нових лексем у художньому творі є не лише прагненням автора збагатити мову; слово тут – носій поетичного, художнього змісту, воно може викликати емоції, переживання. Оказіоналізми – це ідеальний мовний засіб для привернення уваги та зацікавлення читача. Вони викликають подив і спонукають до інтерпретації оказіоналізму та тексту, який його містить. Оказіональні словотвори також можуть надавати особливої експресії тексту. Такі слова руйнують стереотипи сприйняття

На сьогоднішній день, сучасні автори та письменники все частіше вдаються до збагачення мови та намагаються привернути увагу читача до свого твору незвичайними словотворами аби зацікавити або підкреслити важливість сказанного. Проте деякі «вигадані» слова не можуть існувати в, так званому,

«іншому середовищі». Тобто, це вигадані автором слова, які несуть смислове навантаження лише в певному контексті і не можуть існувати в іншому або просто втрачають свій сенс.

Розглянемо приклади таких слів:

«There was that I-don't-hear-a-word-you-say look» (Erskine Cordwell)

«I'm not talking about big, earth-shattering secrets. Not the-president-is-planning-to-bomb- Japan-and-only-Will-Smith-can-save-the-world type secrets. Just normal, everyday little secrets.» (Sophie Kinsella)

«I look just like a top businesswoman. My hair is straightened, I'm wearing discreet earrings like they tell you to in How-to-win-that-job articles, and I've got on my smart new Jigsaw suit.» (Sophie Kinsella)

«When I arrived, the Glen Oil marketing guys started on this long, show-offy 'who's-travelled- the-most?' conversation about airmiles and the red-eye to Washington - and I think I bluffed pretty» convincingly. (Sophie Kinsella)

«I slump deeper in my chair. That's all I need. My cousin Kerry triumphantly clutching some silver Best-travel-agent-in-the-world-no-make-that-universe trophy.» (Sophie Kinsella)

Такі слова мають особливу складність і при перекладі. Їх називають по-різному: «авторські новотвори», «оказіональні слова», «авторські неологізми», «індивідуально-авторські неологізми», «ситуативні неологізми», «індивідуально-мовні вживання» тощо. Тому, головна мета цієї роботи – спробувати дати чітке визначення аналізованому явищу та з'ясувати їх роль у сучасному розвитку мови.

Зацікавленість мовознавців щодо проблем і питань неології загалом та okazіоналізмів зокрема постійно зростає. Однак на сьогодні немає єдиного теоретичного погляду на лінгвальний статус okazіоналізмів, немає чіткої межі визначення, які саме слова належать до okazіоналізмів, та як можна відрізнити okazіоналізми від неологізмів. Мета дослідження – визначити поняття “оказіоналізм” і відмежувати його від інших новотворів, систематизувати okazіоналізми та запропонувати їхню класифікацію.

У лінгвістиці, питанням okazіональності, як окремої теми, стали приділяти увагу відносно нещодавно. Можливо, у зв'язку з тим, що вони почали набувати популярності у сучасній літературі і зустріти їх можна майже в кожному сучасному творі. Новоутворення завжди привертати увагу науковців та мовознавців, особливо зараз, коли розвиток літератури стрімко розвивається, вивчення аналізованих явищ почали набирати обертів. Тому, подальше дослідження в обраному нами напрямку допоможе краще розкрити особливості новоутворених слів, їх мету та роль у літературі та особливості цих слів при перекладі.

Даньшина О.Ю., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ НА БАЗІ ПРОГРАМИ “AUTODESK 3DS MAX”

В усіх сферах життя переклад грає все більш зростаючу роль, а з бурхливим розвитком техніки і поширенням обсягу науково-технічної інформації зросло значення науково-технічного перекладу. В період глобальної комп'ютеризації, коли рівень розвитку інформаційних технологій визначає рівень розвитку суспільства, сучасні тенденції зростання комп'ютерної індустрії в усьому світі диктують необхідність всебічного вивчення комп'ютерної термінології. Виходячи з того, що США по праву можуть вважатися “батьківщиною” комп'ютерних технологій (за точку відліку ери ЕОП (Електронно-обчислювальний пристрій) приймають 15 лютого 1946 року, вчені Пенсильванського університету США винайшли перший у світі електронний комп'ютер, відомий під назвою ЕНІАК (англ. ENIAC, скор. від Electronic Numerical Integrator and Computer, перший електронний цифровий обчислювач загального призначення, який можна було перепрограмувати для рішення широкого спектра завдань)), не дивно, що англійська мова має суттєвий вплив на формування їх термінологічної лексики. Зокрема переважна більшість англійських термінів даної галузі лягли в основу української комп'ютерної термінології.

Велика кількість термінів, що характерна для мови науково-технічної літератури. При дослідженні терміну як певного пласту загальнолітературної лексики, як фахової терміносистеми, зустрічається ряд труднощів у сприйнятті та розумінні того, що таке термін. Для того щоб правильно застосувати певний прийом перекладу, необхідно добре знати предметну сферу тексту, що перекладається, щоб правильно розкрити зміст позначеного терміном поняття. Розглянемо наступні приклади: *burning* – запис компактдиска; *cross fade* – плавний перехід від одного звукового фрагмента або відеокліпа до іншого; *deluxe* – розширена версія програмного пакета, яка включає додаткові програми чи можливості; *freeware* – безкоштовне програмне забезпечення; *software* – програмне забезпечення; *log* – текстовий файл звіту, в який записують усі дії, які виконує програма і їх результати; *shareware* – умовно-безкоштовне програмне забезпечення, з яким можна працювати протягом певного часу; *wizard* – інтерактивний інструмент для покрокового виконання різних операцій.

Лексика в галузі комп'ютерних інформаційних технологій характерна наявністю постійних змін, мається на увазі оновлення та вихід із ужитку деяких лексичних одиниць, причиною цього є активний розвиток даної сфери діяльності. Варто зазначити, що лексичні одиниці професійного мовлення ІТ-фахівців (терміни, професіоналізми, жаргонізми) не знаходяться у статичному положенні, а динамічно взаємодіють. Досить велика кількість термінів, що раніше розуміли

лише IT-фахівці, переходить у категорію загальноновживаних, причиною цьому є динамічний розвиток новітніх технологій і зацікавленість ними широкого загалу населення.

Література:

1. Антрушина Г.Б., Афанасьєва О.В., Морозова М.М. Лексикологія англійської мови. – М.: Дрофа, 1999. – 288 с.
2. Баранцев К.Т. Курс лексикології сучасної англійської мови. – М.: Радянська школа, 1985. – 255 с.
3. Д'яків А.С. Механізм термінологічного планування // Науковий вісник Чернігівського університету. Випуск 15, германська філологія: Збірник наукових праць. – М.: Чернівці: ЧДУ, 1997. – 157 с.
4. Іванов Л.Ю. Вплив нових інформаційних технологій на російську мову: системно-мовна і культурно-мовна проблематика // Словник і культуру російської мови, 2001. – 78 с.
5. Скороходько Є.Ф. Питання перекладу англійської технічної літератури / Є.Ф. Скороходько. – М.: Київський університет, 1963. – 92 с.

Клімова А.О., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕПОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Важливість вивчення епонімів обумовлена наявністю певних особливостей та труднощів, які мають бути ретельно вивченими.

У наш час, час широких міжнародних зв'язків, іноземні імена й назви утворюють значну частину словникового складу української мови. Важко уявити собі працівника науки і культури, фахівця з будь-якої галузі людської діяльності, який не вживав би власних назв (онімів), у тому числі запозичених з іноземних мов. Оніми завжди грали особливу роль у суспільстві та культурі людей.

За класифікацією М.П. Кочергана епоніми є одним із видів онімів [8, с. 187-188].

Термін «епонім» має грецьке походження, як і багато інших термінів у науці, і означає «той, що дає ім'я». Отже, епонім – це ім'я особи, яке переноситься на предмет, явище чи поняття, до відкриття якого ця особа має безпосереднє відношення (визначення із словника лінгвістичних термінів). В лінгвістичній літературі існує певне розмежування в назвах «епонім» та «епонімічний термін» (у літературі зустрічаємо також варіант «епонімна назва»): епонім означає безпосередньо особу чи явище, за яким названо досліджуваний об'єкт, а епонімічний термін – це сама лексична одиниця, утворена від даного епоніма.

За класифікацією Т. Венкель, розрізняють п'ять основних типів епонімів [4, с 24-25]:

1. Так звані ринкові, або виробничі, епоніми (*aspirin, kleenex, xerox*).

2. Історичні та географічні епоніми (*Europe, Colombia, San Francisco; Tasmania, the Bering Sea; boycott, chauvinist, sandwich*).

3. Літературні епоніми (*faustian, a Casanova, a Romeo, a Don Juan*).

4. Міфологічні епоніми (*Midas touch, a Hercules* чи *a Venus, Achilles' heel, chimera, gorgon, atlas, erotic, odyssey* тощо).

5. Науково-технічні епоніми (*Rudolf Diesel, Alessandro Volta; algorithm; magnolia, poinsettia; Avogadro's number, Alzheimer's disease*) [5].

Епоніми українською мовою передаються за допомогою транскрипції, транслітерації, змішаного способу, експлікації (описового перекладу) або калькування [2; 3; 7].

При транскрипції слово записується буквами кирилиці, при цьому перекладач орієнтується на точну відповідність звучанню слова мовою оригіналу [6, с. 47]. Через відмінності деяких звуків в українській та англійській мовах, як правило, існує декілька варіантів транскрипції. Приживаються зазвичай ті варіанти, які ближчі природі української мови (*Roberto Cavalli – Роберто Каваллі; Giorgio Armani – Джорджіо Армані*).

Транслітерація, за визначенням О.С. Ахманової, – це «формальне відтворення початкової лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу; буквена імітація форми початкового слова» [1, с. 401] (*Prada – Прада; Fendi – Фенді*).

Також може використовуватись змішаний спосіб. Якщо до назви входять слова, частина значення яких передається транскрипцією або транслітерацією, проте в цілому зберігається принцип калькування: *Gubergriz symptom – симптом Губерґріца; Down syndrome – синдром Дауна*.

Отже, калькування – це спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідностями у мові перекладу.

Епоніми широко поширені, проте останнім часом все частіше виникає необхідність в їхній заміні на більш описові терміни. Наприклад, мало хто вживає термін *Sokolsky-Buyo syndrome* (хвороба Сокольського-Буйо) – це ревматизм або *Bright syndrome* (хвороба Брайта) – нефрит.

Отже, експлікація (описовий переклад) – лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, яке експлікує її значення [6, с. 87]. За допомогою експлікації можна передати значення будь-якого безеквівалентного слова.

Епоніми широко використовуються і в складі фразеологічних одиниць. При перекладі безеквівалентних фразеологічних зворотів, до складу яких входить епонім, використовується саме експлікація (*before you can say Jack Robinson – негайно, миттєво; Penelope's web – тактика затягування часу*).

Перспектива дослідження вбачається у вивченні особливостей перекладу епонімів на матеріалі медичних текстів.

Література:

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – М.: КомКнига, 2007. – 576 с.
2. Виноградов В.С. Введение в переводоведение / В.С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
3. Влахов С.В. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М.: Р.Валент, 2006. – 448 с.
4. Венкель Т. Епонічні назви в термінологічному просторі сучасної англійської мови / Т. Венкель, О. Венкель // Філологічні науки. – 2012. – №4. – С. 22-29.
5. Електронний словник медичних епонімів [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.whonamedit.com/synd.cfm/2937.html>
6. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В.Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1990. – 253 с.
7. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) / І.В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
8. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства / М.П. Кочерган. – К.: Академія, 2005. – 368 с.

Кузьменко І.В., студентка 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛОМОВНІЙ ПРЕСІ

Останніми десятиріччями фразеологія, як галузь лінгвістичної науки, привертає до себе велику увагу мовознавців. Фразеологія відображає історію, звичаї, своєрідність культури та побуту різних народів. Варто відзначити, що володіння методами перекладу фразеологічних одиниць значно полегшує роботу перекладача та підвищує ефективність роботи з різними видами текстів, дає змогу поглибити знання про культуру та традиції народу, мова якого перекладається. Нині можна сказати, що фразеологія займає місце самостійної лінгвістичної дисципліни.

Фразеологізми – особливий тип сполучень, основною їх особливістю є часткова або повна невідповідність плану вираження, що визначає специфіку фразеологізму і впливатиме на вибір прийомів і способів перекладу [1, с. 14].

Існує багато класифікацій фразеологізмів, але одна з найуживаніших є класифікація В.В. Виноградова та М.М. Шанського. Відповідно до цієї класифікації виділяють 4 різновиди фразеологічних одиниць [2, 18]:

- фразеологічні зрощення;
- фразеологічні єдності;

- фразеологічні сполучення;
- фразеологічні вирази.

Класифікація В. В. Виноградова та М.М. Шанського відіграла важливу роль у розробці теоретичних питань фразеології, глибоко увійшла у фразеологічну науку, дістала широке визнання і стала придатною не тільки для російської мови, на ґрунті якої вона була створена, а й для інших мов.

Вживання фразеологізмів є дуже поширеним у публіцистичних текстах. Публіцисти звертаються до фразеологічних одиниць мови, щоб заінтригувати та привернути увагу читача. Знання фразеології надзвичайно полегшує читання публіцистичної літератури, а доцільне використання фразеологічних одиниць в їх первинному вигляді, оживляє мову публікації, робить її емоційною та цікавою.

При перекладі фразеологізмів у публіцистичних текстах необхідно правильно підбирати вислови та мовні кліше, які відповідають саме менталітету та культурі мови перекладу. Фразеологізм не слід перекладати дослівно, тому що такий спосіб перекладу виглядає дивно та може бути незрозумілим для читача. Для того, щоб вдало та зрозуміло перекласти фразеологізм у газетних текстах, необхідно знайти еквівалент в мові перекладу, або використати описовий метод перекладу.

Тож, беручи до уваги особливості перекладу фразеологізмів, можна розглянути приклади використання фразеологічних одиниць в англomовній пресі. Наприклад:

- 1) *«Companies developing this technology are not necessarily **cashing in.**»-*
“The Times”

«Для компаній, які займаються розробкою цієї технології, не є обов'язковим заробити на цьому гроші.»

У цьому прикладі використаний фразеологізм «cashing in», що у перекладі «заробляти; наживатися».

- 2) *«Some people who met a spouse online and later divorced aren't **losing heart.** Some even say they would date online again.»*
“The Wall Street Journal”

«Деякі люди, які зустріли своє кохання в інтернеті, а потім розлучилися, не вішають носа. Деякі навіть кажуть, що вони знову почнуть знайомство онлайн.»

Фразеологічна одиниця «to lose heart» перекладається як «засмучуватися; розчаровуватися». Але у цьому випадку фразеологізм був перекладений як «не вішати носа», за допомогою підбору аналога в українській мові.

- 3) *«It took Carolyn Fellwock and Charlie Watson only 11 months **to tie the knot** after meeting on Yahoo Personals - and three years more **to call it quits.**»*
“The Times”

«Кароліні Фелвок та Чарлі Ватсону знадобилося лише 11 місяців, щоб зустрітися на сайті знайомств «Yahoo Personals» і одружитися, але процес розлучення зайняв більше 3 років.»

У цьому прикладі використовуються фразеологізми «to tie the knot» у значенні «одружитися» і «to call it quits» у значенні «розлучитися».

Таким чином, доцільне й доречне використання фразеологічних одиниць в їх первинному вигляді, оживляє мову публікації, робить її емоційною та цікавою для читача. Завдяки прикладам використання фразеологічних одиниць в англomовній пресі, можна зрозуміти, що треба ретельно підбирати переклад фразеологізму, щоб правильно передати суть та емоційний посыл фразеологічної одиниці.

Література:

1. Амосова М.М. Основи англійської фразеології. / М.М. Амосова – Л.: Наука: Вид-во Ленінгр. Університету, 1963 – 208 с.
2. Виноградов В.В. Про основні типи фразеологічних одиниць у російській мові. / В.В. Виноградов – М.: Наука, 1986 – 179 с.
3. Кунін А.В. Фразеологія сучасної англійської мови. / А.В. Кунін – М.: Міжнародні відносини, 1996 – 183 с.

Островська В.В., студентка 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ОЗНАКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Від середини ХХ-го століття у зв'язку зі стрімким поширенням феміністського руху і як результат ідеології політкоректності гендерний фактор став одним із найбільш важливих у житті англomовного соціуму. У світлі політкоректності висловлення, що підкреслює гендерні стереотипи і/або асиметрію за ознакою статі, рівнозначне нанесенню образи і ініціації конфлікту. Мова, в якій наявні прояви сексизму, стала неприпустимою в суспільстві, тому так необхідно знати, як правильно виражається гендер.

У сучасному розумінні термін *гендер* був уведений до наукового обігу американським психоаналітиком Робертом Столлером наприкінці 60-х років ХХ ст.

Отже, гендер – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої і жіночої поведінки, яка має вираження в мові та комунікативних стратегіях і тактиках.

Лінгвістичні засоби вираження гендеру в мові представлені морфологічними, лексичними та граматичними гендерними маркерами.

У ролі морфологічних маркерів виступають суфіксальні морфеми що утворюють деривати жіночого роду від загально родових номінацій.

До граматичних засобів вираження гендеру в англійській мові належать займенники. Вибір займенника, з яким може бути співвіднесений той чи інший іменник, визначається семантикою іменника.

До лексичних засобів вираження гендеру в англійській мові належить використання відповідного іменника, що відноситься до того чи іншого роду

Проблема гендера має величезне значення під час перекладу, особливо у вітчизняній теорії перекладу, адже при роботі з мовами синтетичного типу з яскраво вираженою категорією роду, який, в основному, має важливе значення, не враховувати її – недозволена розкіш, і недбале відношення до проблеми гендера в перекладі може призвести до серйозних помилок.

В широкому розумінні переклад залежить від національної культури рецептора, яка, в залежності від її фемінінної або маскуліної спрямованості, звичайно є гендерно-маркованою. З іншого боку на текст перекладу впливає перекладач як гендерна особливість, оскільки перекладач є представником певної статі (жіночої або чоловічої) з набором гендерних характеристик, суспільно та культурно зумовлених. При порівнянні гендерних маркерів української мови та їх перекладів англійською у промовах було виявлено існування гендерно нейтральних маркерів, маркерів жіночого роду і чоловічого.

Отже, серед завдань, які стоять перед дослідниками гендерних аспектів перекладу, перш за все відчувається необхідність у виробленні відповідних методів дослідження функціонування категорії гендеру в перекладі як однієї з організуючих категорій ідентичності суб'єкта перекладацького процесу. Дослідження функціонування категорії гендеру в перекладі має бути спрямоване не на констатацію гендерних відмінностей у двох мовах й, ширше, культурах, а на знаходження способів передачі даних відмінностей та їх відповідне теоретичне оформлення.

Перемот Є.О., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Військовий переклад є один з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою військової комунікативною функцією. Відмінною рисою військового перекладу є велика термінологічність і гранично точне, чітке викладення матеріалу при відносній відсутності емоційно-виразних засобів.

У військовому перекладі дуже велике значення має точність перекладу, так як перекладений матеріал може служити основою для прийняття важливих рішень, проведення військових операцій тощо. Тому адекватність перекладу військових

матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але і більш ретельну передачу його структурної форми, порядку частин і розташування матеріалу, послідовності викладу і ряд інших факторів, які можуть здаватися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця.

Актуальність теми дослідження зумовлена постійним розвитком сфери військової науки і техніки. З'являється багато інновацій і нова інформація потребує негайного перекладу для подальшого її використання. Враховуючи умови сьогодення, військова лексика за ступенем поширеності займає чільне місце. Її переклад має свої особливості та труднощі, які мають бути ретельно вивченими. Комплекс питань, що потребує розв'язання в названих аспектах, відповідає напрямкам сучасних досліджень в галузі військового перекладознавства. Викладене свідчить про актуальність теми.

Метою роботи є виявлення специфіки перекладу військової термінології.

Військова лексика поділяється на три основні групи:

– військова термінологія, що позначає поняття, які пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби і т. ін.;

– військово-технічна термінологія, яка включає науково-технічні терміни;

– емоційно-забарвлена військова лексика (сленг), представлена словами і сполученнями, які часто вживаються в основному в усній розмовній мові військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів.

Більшу частину військової лексики представляють військові та військово-технічні терміни, що несуть максимальне смислове навантаження.

Військова термінологія – сукупність військових термінів-слів і словосполучень, які описують визначені військові поняття, основну частину військової лексики. Військова термінологія відповідає досягнутому рівню розвитку військових знань та відтворює багатообразність специфічних понять, закріплених відповідними статутами, настановами та іншими офіційними документами, охоплюючи всі галузі військової справи. Вони поповнюються за рахунок слів загальнолюдської мови, запозичених з інших галузей знань та інших мов.

Усі терміни за своєю будовою поділяються на:

1. Прості, які складаються із одного слова.

2. Складені, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс.

3. Терміни-словосполучення, які складаються із декількох компонентів.

З точки зору складності розуміння і перекладу військові терміни можна поділити на три групи:

I. Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, ідентичні реаліям української дійсності.

II. Терміни, що позначають реалії іноземних країн, які відсутні в Україні, але мають загальноприйняті термінологічні еквіваленти.

III. Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, які відсутні в українській дійсності і не мають загальноприйнятих українських термінологічних еквівалентів.

Основними способами перекладу термінів є:

- а). Опис значення англійського терміну.
- б). Дослівний переклад.
- в). Часткова або повна транслітерація.
- г). Транслітерація і дослівний переклад.
- д). Транскрибування.
- е). Транскрибування і дослівний переклад.

Найбільші труднощі в перекладі викликають терміни, що складаються з групи слів. Такі терміни прийнято називати багатокомпонентними. Можна рекомендувати таку послідовність проведення семантико-синтаксичного аналізу при перекладі багатокомпонентних термінів.

- Перекласти ключове слово.
- Проаналізувати смислові зв'язки всередині всього ряду між компонентами і виділити смислові групи.
- Встановити зв'язки між виділеними смисловими групами і провести переклад всього термінологічного ряду.
- Провести стилістичний аналіз і відредагувати переклад.

У ході дослідження було виокремлено різні типи трансформацій (за класифікацією В.Н. Комісарова), які були використані під час перекладу термінів на позначення зброї в контекстуальному оточенні. Це лексичні (транскрипція, транслітерація, калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, смисловий розвиток)), граматичні (синтаксичне уподібнення, об'єднання речення, членування речення, граматичні заміни) та лексико-граматичні трансформації (антонімічний переклад, експлікація і компенсація).

Отже, для успішного здійснення військового перекладу військовий перекладач повинен не тільки добре володіти відповідною іноземною мовою і військовою термінологією, але і бути в достатній мірі освіченою в області військової справи взагалі і прекрасно знати всі особливості іноземних збройних сил. Без цих додаткових нелінгвістичних знань не може бути і фахівця в цій галузі діяльності.

Світлична Т.В., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ФОРМ ГЕРУНДІЯ В ТЕКСТАХ ХУДОЖНЬОГО СТИЛЮ

В англійській мовній системі дієслово займає особливе місце, а дієслівні форми здавна становлять сферу активного зацікавлення науковців, проте

неособовим дієслівним формам традиційно відводиться другорядна роль. Герундій натомість дає змогу уникати громіздких підрядних речень і полегшує створення коротких стислих зворотів. Багато вчених-лінгвістів звертались до дослідження проблеми герундія (В. Карабан, Г. Верба та Л. Верба), однак на сьогодні не існує роботи, що містила б багатоаспектний аналіз герундіальних речень. Тому процес вивчення герундія як мовного явища в цілому відкриває перспективи до подальших наукових розвідок. Саме це визначає актуальність роботи.

Мета роботи - виявити способи відтворення форм герундія в текстах художнього стилю.

Герундій має форми двох граматичних категорій дієслова: категорії стану та часу [2, с.113-114]. У кожній формі герундія закладені ознаки описуваної ситуації: стан (Active or Passive voice) і характер дії. Відсутня ознака часу, яка визначається в реченні таким чином: форми Indefinite позначають дію, одночасну з дією, позначеною присудком, або дію, що не визначена темпорально; форми Perfect позначають дію, що передувала дії, позначеній присудком.

Герундій виражає значення процесу в найбільш загальному вигляді, тому його часто порівнюють з віддієслівним іменником (*translating – translation, describing – description, perceiving – perception*). Проте важливо чітко розмежовувати ці два поняття, адже іменники передусім виражають предметність: дія лише називається, тобто мислиться предметно, статично, а не як та, що протікає в часі [1, с. 214-215].

Двоїста природа англійського герундія, сполучення в ньому властивостей іменника і дієслова зумовлює його специфіку. Завдяки своїй подвійній природі герундію притаманні як іменні, так і дієслівні властивості. До іменних властивостей герундія належить передусім його сполучуваність з прийменниками та присвійними займенниками або іменниками у присвійному відмінку, а також його здатність виступати в реченні у функціях підмета, додатку та іменної частини складеного присудка [3, с. 170]. До дієслівних властивостей герундія відносять його здатність приймати прямий додаток та означатися прислівником [5, с. 89].

У художньому стилі, що вимагає образності й дотримання стрункої композиції, часто можна зустріти герундій. Проте його використання залежить від того, чому надає перевагу автор, і тому не у всіх творах можна натрапити на широке вживання герундія у функції підмета, зокрема на початку речення і в супроводі залежних слів. У функції підмета, частини складеного іменного присудка або складеного дієслівного присудка, означення герундій передається:

а) іменником: *He knows what reading is* («13 tale» Diane Setterfield, 340). *Він знає, що таке читання. The lost joys of reading returned to me* («13 tale» Diane

Setterfield, 49). *Втрачене задоволення від читання нарешті повернулося до мене.*

б) інфінітивом: *Running to the twins was pointless* («13 tale» Diane Setterfield, 203). *Спроба наздогнати близнюків була марною справою.*

Герундій також може вживається у функції додатку, інколи – прямого, а відтворюватися в цій функції українською мовою може в різних функціях, таких як прийменниковий додаток, підрядне речення, частина складеного присудка. Якщо герундій вживається як прийменниковий та прямий додаток, він відтворюється за допомогою:

а) інфінітива: *He insisted on cleaning up the nursery quarters* («13 tale» Diane Setterfield, 221). *Він наполіг на тому, щоб прибрати у дитячих кімнатах.*

б) іменника: *John never liked having Hester at the house* («13 tale» Diane Setterfield, 290). *Джону ніколи не подобалась присутність Хестер в його будинку.*

в) особової форми дієслова: *I) A gracious gesture of thanks to them for coming to the funeral of a man they hardly knew in order to be of service to me* («13 tale» Diane Setterfield, 285). *Цим люб'язним (милостивим) жестом я подякував їм за те, що вони прийшли на похорони маловідомої їм людини, щоб прислужитися мені.*

У функції обставини герундій вживається завжди з прийменником і зазвичай перекладається дієприслівником:

а) *The ones I couldn't pass without opening at random. Я не могла просто пройти повз деякі з них (книг), не розгорнувши якусь сторінку.*

Отже, у художньому стилі герундій виконує функцію підмета, частини складеного іменного присудка або складеного дієслівного присудка, означення та перекладається українською мовою інфінітивом, іменником та дієсловом. У функції обставини найчастіше герундій передається дієприслівниковими зворотами та підрядними реченнями. У функції додатка загалом уживається із прийменниками і українською перекладається у формі підрядного речення.

Література:

1. Бархударов Л. С. Структура простого предложения современного английского языка. / Л. С. Бархударов. – М. : Высшая школа, 1966. – 200 с.

2. Верба Г. В. Довідник з граматики англійської мови / Г. В. Верба, Л. Г. Верба. – Київ : Освіта, 1995. – 320 с.

3. Каушанская В. Л. Грамматика английского языка. / В. Л. Каушанская. – К. : ИНКОС, 2009. – 320 с.

4. Кобринна Н. А. Грамматика английского языка: Морфология. Синтаксис. Учебное пособие для студентов педагогических институтов и университетов по специальности № 2103 «Иностранные языки» / Н. А. Кобринна, Е. А. Корнеева. – М. : СОЮЗ, 1999. – 496 с.

Скрипко О.В., студентка 12 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ СФЕРИ

Дослідження присвячено з'ясуванню способів передачі англomовних неологізмів комп'ютерної сфери українською мовою.

Наразі англійська мова переживає «неологічний бум», спричинений появою нових об'єктів матеріального світу та виникненням великої кількості нових слів, що зумовлює необхідність їх вивчення та опису. Надзвичайно швидкий прогрес інформаційних та комунікаційних технологій призводить до динамічного розвитку і постійного поповнення комп'ютерної лексики. З'являється велика кількість термінологічних одиниць, пов'язаних з електронікою, спеціальних слів та виразів на позначення різноманітних понять та дій, виконуваних користувачем комп'ютера. Таким чином, актуальним постає звернення до неологізмів окремих терміносистем, оскільки визначення їхніх семантичних, комунікативних і функціональних властивостей сприятиме встановленню закономірностей вживання цих лексичних одиниць в дискурсі і дозволить розв'язати низку лінгвістичних та перекладознавчих проблем.

Мета цього дослідження полягає в окресленні особливостей англо-українського перекладу неологізмів комп'ютерної сфери.

Установлено, що неологізми комп'ютерної сфери поділяються на чотири групи: 1) власне неологізми – слова, що характеризуються абсолютною новизною як щодо форми, так і щодо змісту; 2) новоутворення – слова, що відзначаються новизною форми (відомі морфеми виступають у незвичних поєднаннях, утворюючи слова із зовсім новими значеннями); 3) трансформації – слова, у яких нова форма поєднується із значенням, яке передавалося раніше іншими лексичними засобами; 4) семантичні неологізми – слова, у яких нове значення передається формою, наявною в мові: а) слова, що повністю змінюють своє значення, втрачаючи всі властиві їм раніше та б) слова, у семантичній структурі яких виникає ще один лексико-семантичний варіант при збереженні всіх попередніх.

При перекладі, запозичення-неологізми на момент їх появи в українській мові найчастіше підпадають під поняття "безеквівалентна лексика". Зрозуміло, що це поняття є відносним: мається на увазі лише той факт, що відповідному предмету чи явищу мови-джерела немає готового "імені" у формі слова або словосполучення, його потрібно створювати в процесі мовлення.

Відповідно до результатів проведеного дослідження, неологізми комп'ютерної сфери відтворюються в українській мові такими способами:

1) Графічне відтворення запозичення без будь-яких змін оригінального написання. Це, насамперед, стосується власних імен – назв корпорацій,

пошукових серверів, операційних систем та програмної продукції (часто у вигляді аббревіатур та акронімів). Наприклад: *Microsoft, Windows, Apple, AOL, CD-ROM, MS-DOS, Yahoo, Rambler, Google, Yandex, Corel Draw, 3D Max, Total Commander, Internet Explorer*.

2) Транскрипція зазвичай власного імені, географічної назви чи наукового терміну. Наприклад: *plotter – плотер, setup – сетан*.

3) Транслітерація часто із пересувом наголосу: *decoder – декодер; java – джава; telepost – телепост; smart phone – смарт-фон*.

4) Калькування, наприклад: *file system – файлова система; data warehouse – інформаційне сховище; composite key – композитний ключ*.

5) Описовий переклад як спосіб передачі безеквівалентної лексики, наприклад: *cross fade – плавний перехід від одного звукового фрагмента або відеокліпа до іншого; shareware – умовно-безкоштовне програмне забезпечення, з яким можна працювати протягом певного часу; wizard – інтерактивний інструмент для покрокового виконання різних операцій*;

6) Еквівалентний переклад, наприклад: *notepad – записна книжка; desktop – робочий стіл; network – мережа; bar – панель*.

Наразі існує певна проблема правильного розуміння і перекладу неологізмів. Опора на контекст – це єдиний засіб, щоб зрозуміти значення кожного поняття. Аналіз перекладів неологізмів комп'ютерної сфери переконує в тому, що найпоширенішим є переклад шляхом транскрипції або транслітерації, і калькування.

Подальше дослідження специфіки перекладу англomовних неологізмів комп'ютерної сфери є перспективним, оскільки дозволить зрозуміти принципи появи нових слів комп'ютерної галузі і підбору відповідників українською мовою.

Столяренко Ю.В. студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ КУЛІНАРНИМ КОМПОНЕНТОМ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Спрямованість сучасної фразеології на комплексне вивчення одиниць лексико-фразеологічного рівня, передбачає висвітлення спектру семантичних, структурних та лінгвоконцептуальних властивостей цих одиниць. У згоді з цим актуальності набуває питання дослідження фразеологічних одиниць із кулінарним компонентом в аспекті англо-українського перекладу.

Порівняльний аналіз ФО англійської та української мов свідчить, що лише невелика кількість досліджуваних фразеологізмів не мають відмінностей ні в

когнітивному, ні в семантичному, ні в прагматичному планах. Більшість же досліджуваних фразеологізмів усе ж таки мають відмінності.

Найкращим способом перекладу образної фразеології є використання фразеологічного еквіваленту. Застосування цього способу перекладу забезпечує не тільки передачу змісту, а й відтворення образності та експресивності відповідної фразеологічної одиниці.

У ході дослідження було виявлено, що кількість образних фразеологічних одиниць із кулінарним компонентом, які співпадають за змістом та образністю в англійській та українській мовах, порівняно невелика. Значно частіше перекладачеві треба використовувати український фразеологізм, аналогічний за змістом англійському, однак він базується на іншому образі.

Для збереження образності оригіналу при перекладі фразеологізму, який немає ні еквіваленту, ні аналогу в рідній мові, використовується дослівна передача образу в іноземній фразеології.

Фразеологізми, які містять кулінарні реалії, викликають труднощі при перекладі. У цьому випадку слід використовувати описовий переклад з поясненням змісту фразеологічної одиниці за допомогою вільного сполучення слів.

За відсутності безпосередніх відповідників вихідний фразеологізм можна перекласти шляхом пошуку аналогічної фразеологічної одиниці, яка має спільне значення з вихідним.

Темна О.П., студентка 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ІНТЕР'ЕКТИВНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ЗІСТАВЛЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Інтер'ективні фразеологічні звороти слугують для вираження почуттів і емоцій. Вони співвідносяться у лексичній системі з вигуками. У науковій літературі більше уваги приділено саме вигукам, але під час нашого дослідження було обрано менш досліджену групу – вигуківі фразеологічні звороти. Нам завжди цікаво спостерігати за емоційним станом героїв, їх переживаннями, і перекладачі повинні уміти передавати ілюктивну мету автора в мові перекладу.

ІФО своєрідно вербалізують когнітивний досвід етносу: вони відображають не раціональну, а емоційну діяльність мовців.

Згідно нашого дослідження, англійський соціум виражає цілу гаму почуттів та емоцій за допомогою ФО. Одні фраземи використовуються для вираження одного або двох почуттів, а інші виражають все, що тільки може відчувати людина.

За функцією, тобто почуттями та емоціями, які вони виражають, ІФО англійської мови можна розділити на 11 груп.

Окремо виділяється група поліфункціональних ІФО. На відміну від інших ІФО вони можуть реалізувати значення в залежності від ситуації. Індикаторами реалізованого значення у таких випадках є інтонація, висота тону, темп мовлення, наголос, жести, міміка, рух тіла.

У складі інтерактивних фразеологізмів часто міститься метафоричний елемент. Їх не можна перекладати дослівно. У багатьох випадках вони мають явно виражене національне забарвлення. Складність перекладу ІФО полягає у тому, що перекладач повинен уміти їх розпізнати, осмислити, які емоції реалізуються в конкретних ситуаціях і знайти відповідний український варіант.

Дослідження виявило, що за когнітивними та прагматичними ознаками, які повинні бути враховані під час перекладу, можна виділити такі групи ІФО: 1) ІФО з повним когнітивно-прагматичним збігом: Англійська ІФО *Have a good (safe, nice) trip!* та українська *Щасливої дороги!* є абсолютними еквівалентами. Оскільки у них збігається як когнітивна база, так і прагматична; 2) ІФО з частковим когнітивно-прагматичним збігом: наприклад, ІФО *Honour bright – слово честі!*; *Has the cat got your tongue? – ви що, язика проковтнули?* є частковими еквівалентами, оскільки прагматична основа у них збігається, а когнітивна база лише частково; 3) ІФО, що збігаються тільки за прагматичною функцією: *cat's (Dutch) concert – хто в ліс, хто по дрова.*;

Слід зазначити, що повні еквіваленти (відповідники) ІФО становлять найбільшу складність для перекладача при доборі відповідника ІФО мови оригіналу у мові перекладу. Повні еквіваленти знайти дуже складно, а інколи навіть і неможливо, бо у кожного соціуму впродовж століть склались свої уявлення, своя мовна картина світу. Дослідження також засвідчило, що часткові еквіваленти дібрати легше, але в перекладі функція ІФО мови оригіналу в деякій мірі втрачається або послаблюється, що іноді призводить до значних трансформацій функції вираження емоцій.

Викладені спостереження і висновки фактично являють собою теоретичне підґрунтя створення двомовного словника інтер'єктивних фразеологічних одиниць. Розроблення такого словника розглядаємо як перспективу дослідження теми.

Тимофєєва Д. С., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ВІДОБРАЖЕННЯ КОНОТАТИВНИХ ЗНАЧЕНЬ СЛІВ У СУЧАСНИХ ПЕРЕКЛАДНИХ СЛОВНИКАХ

Лінгвісти-лексикографи, перекладачі та викладачі іноземних мов активно маніфестують про актуальність проблеми уточнення семантичного обсягу

мовної одиниці, оскільки традиційний принцип розкриття значення слова – прямий переклад чи коротке тлумачення – некоректний. Словниковий переклад, як правило, не відображає національно-культурних особливостей мовних одиниць. Тож необхідне удосконалення перекладних словників у напрямі репрезентації спеціальних компонентів диференціювання слів двох мов на рівні денотативних і конотативних значень слів.

Мовознавці нерідко звертають увагу на те, що через низку проблем перекладу експресивно-емоційно-оцінних конотацій слова, у більшості випадків їх узагалі не подають у словниковій статті. Слова часто супроводжуються конотаціями, що розвиваються у відповідних умовах функціонування поданого слова. При зіставленні цього слова з іноземним людиною, зазвичай, приписує йому ті ж конотації, з якими пов'язане це слово в її рідній мові. Тільки після ознайомлення зі значенням слова у словниковій статті, є можливість виявити первинне й вторинне значення іноземного слова, особливостями його функціонування у мові, незвичними асоціаціями для носія іншої мови. І. С. Гнатюк зазначив, що для людини значення слова існує не самотійно, а як засіб виходу в картину особистісного світобачення в усіх її барвах, особливостях, емоціональних відтінках.

Аналіз сучасних перекладних англо-українських та українсько-англійських словників дав змогу виявити, що існує 3 шляхи відображення конотації:

1. Примітки (спеціальні скорочення на позначення належності слова до певного стилю, наукової чи виробничої сфери, емоцій);
2. Прямий опис (коротке пояснення вторинного значення);
3. Ілюстрації (пояснення конотативного значення слова на прикладах).

Примітки є найбільш розповсюдженим засобом вираження конотації. Проблема використання системи приміток і питання про їх уніфікацію у двомовній лексикографії є кардинальними для порівняльної лексикографії. На жаль, вирішенням цієї проблеми вчені майже не займалися. У багатьох лексикографічних статтях системи приміток відрізняються одна від одної. Різниця не є значною, та все ж може ввести в оману реципієнта.

Українсько-англійські перекладні словники репрезентують майже повну відсутність системи конотаційних приміток, наприклад: Sl. (slang) – жаргон, сленг; Emph. (emphatic) – посиленій; Neg. (negative) – негативне значення. У словниках відсутні позначки про стилістичну маркованість слів (окрім позначки *сленг*), оцінні позначки взагалі не виявлені. Таким чином, українсько-англійські перекладні словники майже не відображають конотацію в примітках. Українці рідко трапляються ілюстрації (словосполучення). Описовий переклад узагалі відсутній.

Англо-українські перекладні словники також не репрезентують досконалої системи відображення конотації, але система приміток у таких лексикографічних працях значно ширша:

Підсекція № 4.2 Проблеми перекладу мовних одиниць різних рівнів

Примітка	Пояснення
Груб. (грубе слово)	емоції
Дит. (дитячий вислів)	стиль (різновид розмовного)
Діал. (діалектизм)	стиль
Емоц.-підсил. (емоційно підсилювальний вислів)	емоції
Жарг. (жаргон)	стиль
Жарт. (жартівливий)	емоції
Знев. (зневажливо)	емоції
Ірон. (вживається іронічно)	емоції
Книжн. (книжний стиль)	стиль
Несхв. (несхвально)	емоції, оцінка
Обр. (образно)	позначка для описового перекладу (або додаткової інформації про слово)
Особл. (особливо)	позначка для описового перекладу (або додаткової інформації про слово)
Офіц. (офіційний термін)	стиль
Перев. (переважно)	позначка для описового перекладу (або додаткової інформації про слово)
Перен. (переносне значення)	позначка для описового перекладу (або додаткової інформації про слово)
Пестл. (пестливе)	емоції
Підсил. (підсилюючий)	позначка для описового перекладу (або додаткової інформації про слово)
Прибл. (приблизно)	позначка для описового перекладу (або додаткової інформації про слово)
Презир. (презирливо)	емоції
Розм. (розмовне слово)	стиль
Розм.-фам. (розмовно-фамільярне)	стиль

На другому місці за частотою використання знаходиться ілюстративний засіб відображення конотаційного значення слова. Однак описовий переклад майже не трапляється, що не дає можливості користувачам словників повною мірою зрозуміти конотацію слів.

Не зважаючи на широкі можливості відображення конотацій у словниках, укладачі часто нехтують ними. Тож перспективою подальших досліджень є розробка системи відображення конотації, яка була б зрозуміла користувачам навіть не ознайомленим із англomовною культурою.

Удовідченко Ю.А., студентка 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ АБРЕВІАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Звернення до вивчення англomовних абревіатур зумовлюється зростанням інтересу лінгвістів до акронімії, відсутністю її ґрунтовного опису, а також необхідністю комплексного аналізу лексичних одиниць із елементом абревіації саме у сучасній науково-технічній літературі. Абревіація – це спосіб створення номінацій для тих понять і реалій, які були спочатку позначені описово, за допомогою атрибутивних словосполучень. Внаслідок абревіації виникають абревіатури – складноскорочені слова (похідні слова), утворені з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття. Утворюються складанням скорочених основ і бувають здебільшого еквівалентними словосполученням, які їх мотивують, наприклад: NO – Nitric Oxide; Scuba – self-contained underwater breathing apparatus.

Основною причиною виникнення абревіатури є потреба в точності, мовленнєвій і графічній економії. Отже, причиною виникнення абревіацій є економія місця, часу та мовленнєвих зусиль мовця.

Характерною рисою термінологічної абревіації є те, що вона найчастіше використовується як паралельний варіант багатокомпонентних термінів, які, зазнаючи компресії, утворюють нові слова, не змінюючи значення вихідного терміна.

Основна відмінність між термінами «абревіація» і «скорочення» у тому, що «абревіація» є одним зі шляхів «скорочення» поряд з «усіканням». Вона полягає у скороченні фразових термінів до їхніх початкових літер. Слід зауважити, що словник синонімів сучасної англійської мови подає термін «скорочення» як відповідник до терміна «абревіація». Таким чином, у загальному вигляді процес утворення скорочень, зокрема абревіатур, можна визначити як заміну будь-якого сталого мовного виразу (слова,

словосполучення) в усній чи письмовій мові більш коротким виразом на базі матеріалу першого виразу та із збереженням загального змісту.

У лінгвістиці існує декілька класифікацій скорочених лексичних одиниць, в основі яких лежать різні принципи, що частково зумовлено великою кількістю різновидів скорочень. Наприклад класифікація абревіатур за Н.М. Глушук, класифікація графічних скорочень за Л.М. Бойченко, поділ за структурою

науково-технічних скорочень за Л.П. Батиревою та найбільш розповсюдженою є класифікація В.Н. Комісарова. Згідно з цією класифікацією, скорочення поділяються на графічні та лексичні. Основна відмінність між графічною та лексичною аббревіацією полягає в тому, що графічна аббревіація – це скорочення слова в писемному мовленні, а лексична аббревіація – це скорочення слова у сфері усного спілкування. Лексична аббревіація може вживатися і в усному, і в писемному мовленні.

До лексичних скорочень належать усікання частини слова, складноскорочені слова і аббревіатури, які в свою чергу розділяються на звуко-літерні аббревіатури і акроніми. Звуко-літерні аббревіатури є лексичними одиницями, які реалізуються в усному мовленні алфавітним найменуванням літер, які вимовляються окремо. (USA [ˈju: es ˈei] – the United States of America) Акроніми – аббревіатури, що складається з початкових літер або звуків слів твірного словосполучення і вимовляється як окремі слова (UNESCO [ˈju:neskou] – United Nation Educational Scientific and Cultural Organization).

Література:

1. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода: учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В.Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1991. – 221 с.
2. Глушук Н.М. Прагма-семантичні особливості аббревіацій у сучасній англійській мові / Н.М. Глушук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2011. – №7. – С. 87-92.

Швечкова Ю.О., слухач 162М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІТИЧНИХ ЕВФЕМІЗМІВ

У роботі окреслено загальні особливості політичних евфемізмів.

Важливість їхнього вивчення обумовлена наявністю певних нюансів та труднощів, які мають бути ретельно вивченими.

У останні десятиріччя процес утворення евфемізмів в англійській мові протікає з особливою інтенсивністю. Це пояснюється тим, що у сучасному світі одним з найбільш важливих факторів, який сприяє утворенню та закріпленню евфемізмів у мові, є їх здатність бути потужним засобом формування нових суспільних стандартів. Таким чином евфемізми отримують широке поширення виключно у суспільно-значущих сферах мовної діяльності, до яких належить і політика.

О.С. Ахманова надає таке тлумачення поняття: евфемізм (або антифразис) – троп, що представляє собою непряме, прикрите, ввічливе, пом'якшувальне позначення якого-небудь предмета або явища та виникає за низкою прагматичних причин: ввічливість, делікатність, благопристойність, прагнення завуалювати негативну сутність окремих явищ дійсності [1].

Евфемізми як засіб маніпуляції досить часто використовуються саме у політичному дискурсі через постійне бажання політиків впливати на масову свідомість. Політичний дискурс може бути визначено як сукупність усіх мовленнєвих актів у політичних дискусіях, а також правил публічної політики, які оформилися згідно з традиціями та перевірені досвідом [2, с. 5]. Основними характеристиками сучасної політичної комунікації є орієнтованість на аудиторію, жорсткі обмеження у часі, спрямованість на досягнення певної мети та важлива роль засобів масової інформації [6, с. 8].

На думку В. Паніна, політкоректна евфемія служить для «подолання міжнаціональних, міжкультурних, міжетнічних протиріч і конфліктів» [Панін]. Політична коректність у мові охоплює делікатні теми вікової, расової, статевої належності, соціального та майнового статусу, здоров'я та зовнішнього вигляду, фізичного розвитку, безробіття та ін.

Основними факторами, які спричиняють явище політичної евфемізації є: 1) високий рівень соціальної культури та громадської поведінки; 2) ідеологія та менталітет суспільства; 3) комерційний інтерес до людини як до потенційного клієнта [3].

Політичні евфемізми за сферами вжитку і прагматичними особливостями можна поділити на військово-політичні (anynecessarymeans – війна; regimechange – воєнне положення; graveconsequences – використання збройних сил проти іноземних військ; asignificantpieceofbusiness – воєнна дія; limitedairstrike – бомбування; device – бомба), дипломатичні (complexissue – Ірак; low-income – бідні; sanitationengineer – сміттяр) та ідеологічні (classwarfare, classconflict – напружені стосунки між громадянами некомуністичної країни; peace - keepingaction – вторгнення; peace-keepingforce – армія; specialcourt – нацистський трибунал). Політичні евфемізми безперервно поповнюються неологічними, що спричиняється виникненням нових політичних номінацій з негативною конотацією та втратою політичними евфемізмами їх евфемістичних рис унаслідок популяризації через ЗМІ. Це зумовлює необхідність створення нових вербальних засобів задля необхідного прагматичного впливу на реципієнта [4].

Література:

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – М.: КомКнига, 2007. – 576 с.

2. Баранов А.Н. Парламентские дебаты: традиции и новации / А.Н. Баранов, Е.Г. Казакевич. – М.: Знание, 1991. – 64 с.

3. Баскова Ю.С. Эвфемизмы как средство манипулирования в языке СМИ (на материале русского и английского языков) [Электронный ресурс] :автореф. ... канд. филол. наук: 10.02.19 «Теория языка» / Юлия Сергеевна Баскова ; Кубан. гос. ун-т. – Краснодар: [б. и.], 2006. – Режим доступа: <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=62492>.

4. Великорода В.Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Віра Богданівна Великорода; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л.: [б. в.], 2007. – 239 с.

5. Гальперин И.Р. Стилистика английского языка [Электронный ресурс] / И.Р. Гальперин. – Режим доступа: <http://www.filologs.ru/>

6. Коротких Г.И. Лингвопрагматические условия импликация оценки в языке современной английской прессы / Г. И. Коротких // Прагматические условия функционирования языка: сб. ст. – Кемерово: [б. и.], 1987. – С. 21–30.

7. Панин В.В. Политическая корректность как культурно-поведенческая и языковая категория: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Общее языкознание» / В.В. Панин. – Тюмень, 2004. – 23 с.

8. Шейгал Е.И. Язык и власть / Е.И. Шейгал // Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики: сб. науч. тр. – Волгоград: Перемена, 1999. – С. 132–149.

Шевцов О., студент 153 навчальної групи факультету № 4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІДИОМ У ТВОРАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

На сьогодні наявні усі передумови для вивчення ідіоматики. Незважаючи на те, що ідіоматичні одиниці широко застосовують в усному та писемному мовленні, стратегії перекладу ідіоматичних (фразеологічних) одиниць у перекладознавстві є недостатньо вивченими. Тому актуальність теми роботи зумовлена необхідністю пошуку способів та прийомів адекватного відтворення ідіом українською мовою англійського художнього тексту.

Мета роботи полягає в аналізі засобів передачі ідіоматичних одиниць у художньому тексті, звертаючи увагу на національну своєрідність ідіом та їхню стилістичну функцію.

Наявність розбіжності у поглядах науковців щодо визначення поняття ідіоми, дозволяє, все ж таки, у більшості випадків трактувати його як складний вираз, значення якого не виводиться з його компонентів.

Слід зазначити, що в британському та американському мовознавстві більшу популярність має «широкий підхід» до проблеми ідіоми. До складу ідіом західні лінгвісти відносять не лише фразеологізми усіх типів, а навіть і паремії – приказки, прислів'я, крилаті вислови, цитати тощо.

Увага як вітчизняних, так і зарубіжних лінгвістів зосереджена на понятті ідіоматичності. Поняття “ідіома” та “ідіоматичність” мають суміжний характер, але не є ідентичними. Ідіоми – це прояв ідіоматичності, але не всі ідіоми, що

проявляють ідіоматичність, можна назвати ідіомами. Поняття «ідіоматичності» пов'язується не лише з фразеологією, а й з морфологією та синтаксисом.

До функцій ідіом відносять: експресивну, мнемотехнічну, евфемістичну, пейоративну, ідентифікуючу, конспіративну, гумористичну, пізнавальну, естетичну функції.

Дослідниками визначено також підходи щодо принципів класифікування фразеологізмів: структурно-семантичний, граматичний, функціонально-стилістичний, згідно з якими виділяються семантичні групи фразеологізмів: «говоріння», «дружні стосунки», «пересування», «волевиявлення», «намір», «почуття», «радість, задоволення, успіх», «недружелюбність, ворожість, жорстоке ставлення», «інтелектуальна діяльність, «смерть», «гнів, роздратування, помста», «брехня, безчестя».

Враховуючи викладене, ідіоми приймають різні форми і мають різноманітну структуру: іменникові, дієслівні, атрибутивні, прислівникові, модальні, що ускладнює процес їх перекладу.

Особливість перекладу ідіом полягає у своєрідності інтерпретації тексту. На відміну від перекладу інформаційного тексту, переклад художнього твору має низку специфічних особливостей. У художньому мовленні фразеологізми можуть зазнавати так званого «розкладання», тобто деформації, видозміни з певною індивідуально-авторською метою. Це особливий стилістичний прийом, використовуваний для різних експресивно-емоційних, уточнювальних та оцінних функцій, для вираження іронії, гумору, сатири, створення урочистого та комічного мовлення.

Отже, перекладацькі прийоми варіюються залежно від жанрових ознак твору: епічного, драматичного або ліричного. Особливо складним творчим процесом є переклад поетичного твору.

Практичне дослідження роботи проведено на основі творів Вільяма Шекспіра. Під час аналізу ідіоматичних одиниць та виразів з'ясували найбільш вживані способи перекладу зазначеної проблематики. Серед таких є: контекстуальна заміна, еквівалентний переклад, дослівний переклад.

Подальше дослідження в обраному напрямку дозволить краще зрозуміти закономірності перекладу ідіом та ідіоматичних одиниць.

Підсекція № 4.3 Проблеми перекладу текстів різних жанрів

Керівник підсекції: кандидат педагогічних наук, доцент **Конаржевська В.В.**

Секретар підсекції: службовець **Сіренко А.Є.**

Бойчук Х.І., сержант 115 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ІНТЕРВ'Ю У ВІЙСЬКОВОМУ ДИСКУРСІ

Значення інтерв'ю в діяльності представників будь-якої галузі важко переоцінити. Названий вид комунікації сприяє не тільки поширенню певної інформації з перших вуст, а і створенню позитивного іміджу людини, яка дає інтерв'ю, і організації та соціального інституту, який вона представляє. Проте не завжди згаданий жанр відіграє позитивну роль у формуванні громадської думки. Сьогодні виникла потреба в осмисленні комунікативних стратегій інтерв'ю, у побудові такого спілкування з представниками мас-медіа, яке, по-перше, відповідало б вимогам сучасного соціального контексту, по-друге, не заважало б журналістам виконувати свої професійні функції, по-третє, не ставало б перешкодою у виконанні військовими їхніх службово-бойових та службово-оперативних завдань. Викладене свідчить про **актуальність** теми, обраної нами.

Мета роботи – обґрунтувати комунікативні стратегії інтерв'ю у взаємодії військовослужбовців із представниками мас-медіа.

Інтерв'ю визначають як бесіду, призначену для опублікування в пресі, передачі по радіо, телебаченню [1]. Названий тип комунікації є своєрідним різновидом переговорів. Спільним між переговорами та інтерв'ю є те, що обидва процеси здійснюються через комунікацію. Відрізняються вони за цілями: пошуки спільного рішення (переговори) – створення уявлення про певний об'єкт, (інтерв'ю). Інтерв'ю військової сфери діяльності будується за загальними вимогами, специфіка полягає в обережному ставленні до інформації: таємна інформація не повинна розголошуватись.

У науковій та навчальній літературі подано поради щодо поведінки в дискурсі інтерв'ю [2]. Розглянемо поради для тих, хто дає інтерв'ю під кутом зору стратегій, які в них репрезентовані.

Поради для тих, хто дає інтерв'ю, націлюють на використання як основних комунікативних стратегій ввічливості:

Пам'ятка для тих, хто дає інтерв'ю:

1. Привітайтеся з кореспондентом доброзичливо і невимушено.
2. Поводьте себе спокійно, але не скуто.
3. Старайтеся, щоб стиль Вашої бесіди був діловим і оптимістичним.
4. Не забудьте про посмішку! Не бійтеся пожартувати!
5. Не бійтеся проявляти ініціативу. Візьміть хід бесіди в свої руки!
6. Стежте за логікою аргументації своєї мови.
7. Відповідайте запитання щиро, не уникайте відповідей на складні питання.
8. Відповідаючи на складні запитання не бійтеся говорити про нерозв'язані проблеми, не намагайтеся вивернутися чи дати хибні відповіді. Орієнтуйтеся на максими інформації і правила подачі референта.

Зауважимо, що викладені поради є логічними і практично важливими, проте реалії життя часто диктують нам інші стратегії поведінки.

Так, у інтерв'ю типу *Hard Talk* інтерв'юер не послуговується комунікативними стратегіями ввічливості. Навіть якщо запрошеного попереджають про можливість складних запитань, то навряд чи він очікує запитань нетактовних. Стратегії журналістів у названому жанрі можна назвати конфронтаційними або провокаційними. До запитань такого типу слід підготуватись так, щоб відповідь, з одного боку, показувала вихованість військового, з іншого, давала гідну відсіч інтерв'юєру.

Готуючись до спілкування із журналістом, військовослужбовець передусім має пам'ятати, що отримання інформації і поширення її серед громадськості – не забаганки журналіста, а його професійні функції. У будь-якому разі не можна послуговуватись комунікативними стратегіями конфронтації чи домінування. Стратегії ввічливості, доброзичливості ще нікому не наносили шкоди. І все ж бажано до спілкування знати, яким є творче кредо журналіста (або ідеологічна спрямованість мас-медіа, від якого він виступає), його концептуальні уявлення. У разі, якщо ваші ціннісні пріоритети розбігаються, слід бути готовим до складних і навіть нетактовних запитань. Зауважимо, що ніхто не має право заставити вас давати інтерв'ю журналісту, який вороже налаштований до України. Іншими словами, від такого інтерв'ю краще відмовитись, бо будь-які ваші слова він може викривити і розтлумачити на свій лад.

Отже, основними стратегіями інтерв'ю у військовому дискурсі мають бути стратегії ввічливості, співробітництва і стратегії, що ґрунтуються на соціальній відповідальності.

Список літератури

1. Бацевич Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики / Ф.С.Бацевич. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 281 с.
2. Мовна комунікація в діяльності сил охорони правопорядку. Теоретичні засади галузевої комунікації: Монографія / За редакцією докт. філол. наук, проф. Л.М.Пелепейченко. – Х.: АВВ МВС України, 2009.- 272 с.

Ведь Т.М., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Людині властиво розвиватися та рухатися вперед. Зміни у суспільстві та науково-технічний прогрес є основними причинами появи неологізмів, адже разом із світом розвивається і словниковий склад мови. Нові знання вимагають нових термінів і концепцій. Так, для позначення нових явищ з'являється необхідність у створенні нових слів, а отже, ми повинні повсякчас вивчати зміни, що відбуваються в мові, для того, щоб уміти адекватно відтворювати швидкий розвиток лінгвістичної думки. Саме це визначає **актуальність** роботи.

Мета роботи – виявити специфіку функціонування неологізмів у сучасній англійській мові.

У науці немає чіткого визначення поняття "неологізм". Н.З. Котелова [1, с. 7] виділяє нові слова як власне нові, вперше утворені або запозичені з інших мов, також і слова, що були відомі й раніше, але вживалися обмежено, поза літературною мовою, або ті слова, що відішли з активного вжитку, але зараз стали широко використовуватися, а також похідні слова, що нібито існували в мові потенційно і були утворені від давно існуючих слів за відомими моделями лише за останні декілька років.

За Г. Бусманном [3, с. 84], неологізми проходять декілька етапів, перш ніж стати загальноновживаною лексикою: виникнення, узуалізація, акцептуалізація та лексикалізація або інтеграція.

Вивчення неологізмів не тільки дозволяє побачити способи й засоби вербалізації нових концептів і категорій, еволюцію мовної картини світу, але й дає ключі до розуміння своєрідності культури носіїв цієї мови, їх системи цінностей і світосприйняття. Нові слова відображають найбільш важливі зміни, що відбуваються в суспільстві, а також слугують джерелом поширення нових мовних одиниць. Таким чином, можна виділити такі найбільш важливі сфери появи нових слів [2, с.256], які пов'язані з безпосереднім інтересом носіїв мови: 1) політичне та економічне життя суспільства (*Calexit* - вихід штату Каліфорнія зі складу Сполучених Штатів Америки; *Trumpification* - вплив президента Америки Дональда Трампа на життя людей); 2) різні соціальні явища (*Mx* – звернення, що використовується перед прізвиськом людини або повним ім'ям тих, хто бажає уникнути вказівки на їх стать, або тих, хто вважає за краще не ідентифікувати себе як чоловіка або жінку); 3) екологія; 4) інтернет технології (*FOLLO* – абревіатура від «fear of living offline» відчуття того, що вам необхідно постійно додавати свої особисті фотографії до соціальних мереж, щоб ваше життя здавалося цікавим); 5) субкультури; 6) мистецтво; 7) мобільні технології; 8) здоров'я та сектор хвороб (*Qwerty tummy* – шлункова інфекція,

спричинена вірусом, що потрапляє до організму через використання брудної, зараженої вірусом клавіатури); 9) спорт; 10) процеси глобалізації.

Отже, структурно-семантичними особливостями неологізмів є: новизна значення, утворення нової форми слова, акцептуалізація слів носіями мови та належність до певної сфери вживання.

Література:

1. Котелова Н. З. Первый опыт лексикографического описания русских неологизмов / Н. З. Котелова // Новые слова и словари новых слов. – Л. : Наука, 1979. – 184 с.

2. Хребтова А. В. Новые слова в английском языке : лингвокультурный аспект / А. В. Хребтова // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки. Книга 1. – Ніжин, 2013. – С. 255 – 259.

3. Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. / H. Bußmann // aktualisierte und erweiterte Auflage. – Stuttgart, 2002. – 390 s.

4. Oxford Dictionaries [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oxforddictionaries.com> . – Назва з екрана.

5. Word Spy. The Word Lover's Guide to New Words [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://wordspy.com>. – Назва з екрана.

Гусєва М.Г., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

РОЛЬ ВИГУКІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Вигуки в англійській мові, як і в українській, виражають почуття (захоплення, співчуття, здивування і т. п.) або вольові спонукання людини, але не називають їх. Вигуки характерні для розмовної мови, і їх вживання пов'язане з певною інтонацією, мімікою і рухами. Вони незмінні, не є членами речення і виступають або як слова-речення, або як окреме слово в складі речення.

Вигуки як лексико-граматичний клас одиниць, що мають своєрідне значення, відбивають дійсність нерозчленовано, не відокремлюючи емоційне від раціонального, є характерним елементом певної сфери мовлення, тісно пов'язаним з паралінгвістичними, невербальними засобами. Така природа вигуків зумовлює їхнє особливе місце в системі частин мови. Вони виконують важливі функції у мовленні, в них виразно виявляється прагматичне значення, оскільки вони безпосередньо відображають прагматичний тип інформації.

Ідеї нерозривного взаємозв'язку процесів, що відбуваються в людській пам'яті, і процесів, що детермінують утворення вигуків і їхнє розуміння, визначають загальну орієнтацію сучасної лінгвістики на всебічне вивчення комунікативно-прагматичних аспектів мовних явищ, серед яких вигуки

посідають окреме місце. Проте статус вигуків як частини мови, їхній склад, ознаки та функціонування у мовленні ще остаточно не визначені. Між тим саме системний підхід до дослідження вигуків дозволяє повніше описати їхні семантичні та функціональні властивості, встановити зв'язки між елементами мовної системи та об'єктивною дійсністю, виявити умови їх мовної реалізації. Це також дає змогу виявити участь вигуків у процесі мовлення, проаналізувати, як ці своєрідні одиниці мови використовуються мовцем та адресатом, як вони взаємодіють у процесі комунікації, в різних ситуаціях спілкування.

Вигуки не мають спеціальних морфологічних показників, крім незмінюваності. О.Єсперсен зазначав, що до вигуків належать різноманітні явища, які об'єднуються здатністю їх бути самостійними висловленнями. За складом вигуки поділяються на первісні, непохідні (primary) і похідні, вторинні (secondary). Вперше це розмежування зробив німецький вчений В.Вундт у ХІХ ст., і з того часу більшість вчених визнає цей поділ.

Вигуки безпосередньо пов'язані з прагматичною інформацією, тобто комунікативність у них висувається на перший план, тому що семантика більшості вигуків виявляється в процесі комунікації.

Вигуківі словосполучення і речення характеризуються семантичною неподільністю, становлять цілісну одиницю, незважаючи на складений характер і навіть роздільнооформленість. Всі вони можуть бути самостійними висловленнями, що й об'єднує їх з вигуками.

Вигуки функціонують а) у контексті експресивних мовленнєвих актів, до яких належать акти привітання й прощання, вдячності, вибачення й відповіді на них, благопобажання, тости; б) у контексті директивних мовленнєвих актів, у яких міститься вимога тиші, підкорення, вислови, що побутують у професійних жаргонах, і одиниці, що використовуються для впливу на дітей та тварин. Первісні прагматичні значення цих висловлень зумовлюють прагматичні значення вигуків.

Д'якова А.Д., студентка 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ

Впродовж останнього десятиріччя стали особливо помітними окремі зміни у функціонуванні англійської та української мов (передусім у сфері масової комунікації), процес цих змін зумовлюється екстралінгвістичними факторами – глобальними змінами в політичному та економічному житті суспільства. Тексти масової інформації все частіше слугують основою для описання сучасного

стану мови, адже в них швидше за все знаходить своє відображення та фіксується велика кількість змін мовної дійсності, всі ті процеси, які є характерними для сучасного використання мови.

Масова комунікація додає до традиційного розуміння тексту новий вимір. На відміну від лінійного тлумачення тексту як об'єднаної загальним змістом послідовності вербальних знаків, текст масової комунікації набуває риси об'ємності та багатшаровості за рахунок поєднання вербальної частини тексту з медійними властивостями того чи іншого засобу масової інформації.

Публіцистика складає широкий діапазон тематичних матеріалів, представлених основними ЗМІ, а отже потребує докладного аналізу, що і зумовлює актуальність обраної теми.

В сучасних умовах становлення інформаційного суспільства особливої актуальності набуває вивчення дискретних одиниць медіапотоку. Поза всяким сумнівом, основною такою одиницею є медіатекст, рамки якого дозволяють об'єднати такі різнопланові і багаторівневі поняття, як газетна стаття, радіопередача, телевізійні новини, Інтернет-реклама та інші види продукції засобів масової інформації.

Словом *feature* позначаємо широкий діапазон текстів, що функціонують в різних ЗМІ і відрізняються за тематикою, структурою та розміром.

У пресі це "*feature articles*", або статті проблемного характеру, пов'язані з поточними подіями або присвячені стійким медіа темам, є найважливішою складовою частиною будь-якого видання. *Features* зазвичай публікуються на спеціально відведених сторінках у розділі, який так і називається *Features*.

На радіо *feature* матеріали представлені цілим рядом програм, стійких за форматом та тематикою. В основному це популярні музичні передачі.

На телебаченні до текстів групи *features* відносяться програми, що є, як правило, постійним компонентом мережі мовлення того чи іншого телеканалу і присвячені певній тематиці.

Одне з головних завдань перекладача полягає в максимально повній передачі змісту оригіналу, і, як правило, фактична спільність змісту оригіналу і перекладу дуже значна. Головні труднощі лексичного характеру під час перекладу публіцистичних текстів здебільшого пов'язуються з передачею лексики, яка не має еквівалентів – назви, багатозначні слова, абрєвіатури, неологізми, специфічні терміни, образна фразеологія. Саме в цих аспектах спостерігаються суттєві лексико-семантичні та структурні відмінності між англійською та українською мовами, під час перекладу яких необхідна перебудова структури синтаксису речень або лексичних змін, такі зміни мають назву лексичні та граматичні трансформації. Подальші напрями наукової розвідки можуть бути спрямовані на конкретизацію вивчення дискретних одиниць медіапотоку. Поза всяким сумнівом, основною такою одиницею є медіатекст, рамки якого дозволяють об'єднати такі різнопланові і багаторівневі поняття, як газетна стаття, радіопередача, телевізійні новини, Інтернет-реклама та інші види продукції засобів масової інформації.

Єфанова Л.О., студентка 12 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ У СФЕРІ ІТ

Сьогодні до загального словникового запасу пересічного громадянина входить все більше й більше слів зі сфери комп'ютерних технологій. Цей факт обумовлений динамікою розвитку цієї сфери, адже для більшої частини населення планети користування комп'ютерами та інтернетом стало повсякденною необхідністю. Отже, коло носіїв мови сфери інформаційних технологій розширюється.

Інформаційні технології покликані вирішувати завдання щодо ефективної організації інформаційного процесу для зниження витрат часу, праці, енергії й матеріальних ресурсів у всіх сферах людського життя і сучасного суспільства [2].

Фахівців в області інформаційних систем і технологій часто називають ІТ-фахівцями або айтішниками. ІТ-фахівець – широке поняття, що об'єднує в собі представників багатьох професій в області інформаційних технологій, що відповідають за зберігання, обробку й передачу інформації [1].

Сюди відносять програмістів, розробників сайтів та програмного забезпечення, тестувальників, адміністраторів мереж і баз, модераторів, фахівців з інформаційної безпеки, web-дизайнерів, й навіть, фахівців з робототехніки та 3D-аніматорів.

У широкому розумінні ІТ охоплюють всі галузі створення, передачі, зберігання і сприйняття інформації, не обмежуючись тільки комп'ютерними ресурсами, при цьому, широкий загальний асоціює ІТ сферу, насамперед, з комп'ютерними технологіями.

Комп'ютерні тексти як й будь-які тексти інтернет-дискурсу необхідно розглядати в сукупності з прагматичними, соціокультурними, психологічними факторами спрямованими на соціальну дію, що включає взаємодію людей і механізмів.

Мова інформаційних технологій, також як й самі інформаційні технології, не стоїть на місці, постійно розвивається, і збагачується новими реаліями й таксонами, які не завжди включені до спеціалізованих словників.

Специфіка комп'ютерних текстів полягає у поєднанні наукових термінів і сленгу, використанні аббревіатур, скорочень тощо [1].

Поряд з цим існує величезний пласт лексем, які були не тільки запозичені українськими фахівцями з англomовного комп'ютерного дискурсу, а й використовуються у первинному вигляді. В зв'язку з цим велика кількість лексичних одиниць потребує детальних роз'яснень, поміток, а іноді й детальних інструкцій використання.

Наразі, з'являється все більше й більше сайтів, які надають детальну інформацію стосовно тієї чи іншої реалії комп'ютерних текстів, вказуються

сфери використання та описуються покрокові дії.

Отже, в такій ситуації перекладач повинен не тільки максимально точно передати прагматику текстового повідомлення, а й розуміти елементарні принципи використання, призначення й роботи відповідної реалії.

Література:

1. Ахренова Н. А. Интернет-дискурс как особая разновидность дискурса [Електронний ресурс] / Н. А. Ахренова // Молодежный научный форум: Гуманитарные науки: электр. сб. ст. по материалам XXV студ. междунар. заочной науч.-практ. конф. – Електрон. дані.– М., 2015. – № 6 (24). – С. 4-9. – Режим доступу: [http://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/6\(24\).pdf](http://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/6(24).pdf).

2. Куниловская М. А. Особенности переводного компьютерного дискурса: закономерности передачи предикативной модальности с английского на русский язык [Електронний ресурс] / М. А. Куниловская // Вестник Челябинского государственного университета. – Електрон. дані. – Челяб., 2011. – № 33 С. 4-9. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-perevodnogo-kompyuternogo-diskursa-zakonomernosti-peredachi-predikativnoy-modalnosti-s-angliyskogo-na-russkiy-yazyk#ixzz4bHoSRdVE>

Карпетян Р.С., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОКАЗИОНАЛЬНІ СПОЛУЧЕННЯ СЛІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ МОВЛЕННІ

Сучасна лінгвістика інтенсивно займається всебічним вивченням мовленнєвих одиниць, що зумовлено активністю процесу появи нових слів. Це явище стосується структурно-семантичної природи і функціонально-стилістичного призначення okazіonalіzmів – позасистемних мовленнєвих явищ, що ілюструють шляхи і форми розвитку мови окремого періоду, відображають взаємодію між мовою і мовленням.

Особливу увагу привертають новотвори в мові преси. Мова публіцистичних текстів виходить на перше місце в процесах формування, творення й поширення нових виражальних засобів, функціонального перегрупування лексики, а найголовніше – витворення й закріплення нових мовних норм, а отже, стає об'єктом дослідження нових процесів у сфері лексики та фразеології.

Метою дослідження є визначення поняття «оказіональне сполучення слів».

На існування нетрадиційного вживання сполучень слів звертали увагу лінгвісти ще в ХІХ ст. На існування зазначених сполучень слів указував А. Пешковський: «Та не припустить читач, що ми не враховували опору словника у таких сполученнях як, скажімо, *малиновий кенгуру*, *багатокутний кенгуру*... і т. п.; та ми не знаємо жодного сполучення прикметника з незайменниковим іменником, про яке ми б наважилися стверджувати, що воно

ніким, ніколи і ніде не могло і не може бути сказано» [2, с. 69] «Опір словника», про який писав А. Пешковський, – це опір понятійних сфер, опір мислення, що адекватно відтворює дійсність.

На початку ХХ століття про незвичні сполучення слів писали в наукових працях Б. Ларін, Л. Щерба, Г. Винокур.

Перші спроби розробки більш детальної теорії «складання смислів» було зроблено у 60-ті роки. Для розробки теорії лексичної сполучуваності велике значення мало виокремлення В. Виноградовим фразеологічних сполучень і встановлення головних лексичних значень слів у російській мові.

Проблему оказіональних сполучень слів вивчали К. Горбачевич, Є. Джанджакова, В. Ковальов, О. Ликов, Ю. Мінералов, О. Ринков, В. Тимофеев, О. Турчак, Е. Ханпіра та ін.

Проблема незвичної сполучуваності слів недостатньо досліджена в лінгвістиці (мовознавці лише принагідно звертаються до оказіональних словосполучень у наукових статтях).

На позначення цього мовного явища використовуються різні найменування: «стилістичні оказіоналізми», «незвична сполучуваність слів», «метафоричні сполучення слів», «поетичні словосполучення», «незвичні словосполучення», «актуалізовані сполучення», «синтаксичні оказіоналізми», «ненормативні трансформи», «мовленнєві афоризми», «зв'язок незв'язного».

Нетермінологічними вважаємо такі найменування: «незвичні словосполучення», «незвична сполучуваність слів», «зв'язок незв'язного». Термін «поетичні словосполучення» вказує на приналежність до художнього стилю і не враховує того, що подібні сполуки активно продукуються у публіцистичному, розмовному, епістолярному стилях. «Метафоричні сполучення слів» – поняття, вужче за «оказіональні сполучення слів», у складі яких, крім метафор, можуть формуватися й інші тропи. Отже, термін «оказіональне сполучення слів» вважаємо найбільш удалим, який чіткіше виражає сутність поданих одиниць.

Проблема оказіональної сполучуваності слів співвіднесена з теорією валентності слів, яка передбачає вивчення синтаксичної та семантичної сполучуваності. Наукові засади цієї теорії репрезентовані в працях І. Вихованця, А. Загнітка, М. Кочергана, І Мельчука, О. Черкасової та ін.

У нашій роботі будемо спиратись на розуміння К. Голобородька, який до оказіональних сполучень слів відносить предикативні і непередикативні незвичні сполучення лексем, що складаються з двох і більше слів і характеризуються таким набором диференціальних ознак: «1) приналежність до мовлення; 2) ненормативність; 3) невідтворюваність; 4) індивідуальна приналежність; 5) експресивність; 6) контекстуальна закріпленість; 7) здатність бути мікроконтекстом; 8) фразотворча продуктивність за мовними граматичними моделями; 9) порушення предметно-логічної співвіднесеності

компонентів сполуки; 10) номінативно-художня функціональність» [1, с. 33].

Також варто зазначити, що за межі оказіональних сполучень слів пропонуємо виводити словосполучення, у яких один із компонентів – оказіональне слово, а також фразеологізовані сполуки.

Отже, ми з'ясували, що оказіональні сполуки творяться винятково у мовленні, створені з порушенням норм сполучуваності, прив'язані до тексту, експресивні, продукуються за мовними граматичними моделями.

Література:

1. Голобородько К. Ю. Поэтическое творчество и проблемы идиостиля: [монография] / Константин Юрьевич Голобородько. – Херсон : Олди-плюс, 2001. – 161 с.

2. Пешковский А.М. Русский синтаксис в научном освещении. Изд. 7-е / А. М. Пешковский. – М. : МГУ, 1956. – 352 с.

Краснокутська В.А., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЦИТАТ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТЕКСТІ

Проблема сторонніх елементів тексту, зокрема цитат, тобто уривків чужого тексту, які закликані виконувати ту або іншу функцію, здавна приваблювала лінгвістів. Однак специфіка відтворення цитат в англо-українському перекладі публіцистичних текстів до сьогодні не була предметом наукового дослідження, у той час, як це є важливою проблемою, без вирішення якої неможливо досягнення якісного та адекватного перекладацького результату.

Цитата — невеликий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору. Використовується іншою особою у своїй праці з обов'язковим посиланням на автора і джерело цитування з метою підтвердити чи розширити власне твердження.

Враховуючи різноманіття цитат, можна говорити про різні їх класифікації (ширші чи вужчі), що будуються на основі виділення різних критеріїв або принципів.

Так, наприклад, І.В. Алещанова у своєму дисертаційному дослідженні «Цитація в газетному тексті» класифікує цитати на основі критеріїв «форми і обсягу», виділяючи при цьому структурні типи цитації, такі як повну, редуковану і сегментовану, а згідно з виконуваною функцією виділяє цитату-думку, цитату-приклад, цитату-замінник [1].

Особливого значення цитата набуває у публіцистичному, зокрема газетному, тексті, отже для подальшого дослідження нам необхідно звернутися до лінгвістичних особливостей публіцистичного тексту, однією з яких виступає цитація.

Публіцистичний стиль – це функціональний вид літературної мови. Цей стиль є прямим нащадком давньої риторики. Хоча саме поняття публіцистичного стилю трактується в різних авторів неоднаково. Так, І.В. Арнольд ототожнює його з газетним стилем, Ю.М. Скребнев розглядає його як один з різновидів газетного стилю, І.Г. Гальперін поєднує в це поняття стиль газетних статей, стиль ораторський і стиль есе [2].

Газета – засіб інформації і засіб переконання. Вона розрахована на масову і при тому дуже неоднорідну аудиторію, яку вона повинна утримати, змусити себе читати.

Набір взаємопов'язаних структурних компонентів тексту газети включає досить частий, хоча і не завжди обов'язковий елемент – цитацію. Даний функціональний елемент є найважливішим експліцитним сигналом інтертекстуального зв'язку двох текстів. Крім функції подання цитація виконує цілий ряд не менш важливих функцій. Така поліфункціональність дозволяє віднести цитацію до комплексних лінгвістичних об'єктів, що характеризуються різнобічними зв'язками і відносинами.

Особливостями перекладу публіцистичних текстів виступає, по-перше, урахування та мінімізація перекладачем розходження культурно-історичної передінформації між носіями мови тексту-оригіналу (ТО) та носіями мови тексту-перекладу (ТП).

Друга особливість перекладу публіцистичних текстів – урахування та дотримання перекладачем мовних норм, що функціонують у мові, якою перекладається текст-оригінал.

Література:

1. Алещанова І. В. Цитація в газетному тексті: дис. .... канд. філол. наук: 10.02.20 / Ірина Володимирівна Алещанова; Волгоградський державний університет. – Волгоград, 2000. – 208 с.

2. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М.: Наука, 1981. – 138 с.

Мігунова А.В., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У СУЧАСНІЙ МОВІ ЗМІ

Сучасна лінгвістична наука констатує недостатність і невичерпність досліджень фразеологізмів як комунікативних одиниць. Важливим є також виявлення національної специфіки фразеологічних одиниць (*далі* – ФО), оскільки, на думку багатьох учених (Ю.Ю. Аваліані, М.М. Копиленко, Р.М. Попов та ін.), подібне дослідження може дати нові відомості про системну будову мови та зв'язки між фразеологією і культурою. Підхід до вивчення

фразеології з точки зору її національно-культурної своєрідності дає змогу продемонструвати: фразеологія мови є джерелом і носієм різномірної країнознавчої інформації. Неабиякого значення у цьому ракурсі набуває аналіз властивостей не тільки узуальних ФО, а й okazіонально трансформованих. Тож специфіка мови відображається і в узуальних особливостях, і в okazіональних трансформаціях усталених одиниць мови. Актуальним також є вивчення основних категорій стилістики ФО – метафоричного (образного), емоційного, оцінного, експресивного та стильового (функціонально-стилістичного) значень, а також виявлення інформаційно-прагматичних властивостей фразеологізмів та їх ролі у процесі комунікації. Це й зумовило необхідність подальшої розробки й уточнення системи класифікації сучасних ФО, які використовують у сучасному мас-медійному мовленні, що реалізують прагматичну настанову автора-журналіста.

Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю вивчення ФО в комунікативно-прагматичному аспекті, особливостей їх актуалізації у сучасній мові ЗМІ.

Мета роботи – обґрунтувати способи та прагматику трансформацій досліджуваних одиниць.

Об'єкт дослідження – сучасна мова ЗМІ.

Предмет – трансформовані ФО, що функціонують у сучасній мові ЗМІ.

Публіцистичне мовлення, що реалізується в сучасних ЗМІ, постає оновленим феноменом у контексті національної культури, відбиваючи її соціально-творчий стан, детермінований демократичними суспільними змінами: посиленням інформативності викладу, активізацією особистісної тенденції, утвердженням принципу діалогічності, актуалізацією нових змістів і нових оцінок унаслідок гри з цитатним фондом. Сучасні тексти ЗМІ послуговуються гнучким арсеналом різномірних мовних засобів, спрямованих на реалізацію двох основних функцій – функції повідомлення і функції впливу.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. з'явилися праці, у яких акцентують увагу на виникненні нової функціонально-стильової єдності – мови масової комунікації (Т.Г. Добросклонска), характерними ознаками якої є тематична універсальність, поєднання елементів усної і письмової мови, поліфункціональність тощо. Аналогічної думки дотримується В.Г. Костомаров, який пише про істотні відмінності мови масової комунікації від історично-традиційних стильових утворень.

Тексти масової комунікації Н.І. Клушина доречно називає «побіжною літературою», оскільки вони не розраховані на «тривале зберігання», зорієнтовані на читача, сучасника автора, і передбачають його негайну реакцію. Це зумовлює добір специфічних мовних засобів, що їх обирає адресант. Характерною ознакою текстів масової комунікації є, за словами В.Г. Костомарова, чергування експресії та стандарту, що виявляється в пошуку

нових, незвичних виражальних засобів мови, спрямованих на забезпечення впливового потенціалу тексту.

Прагматичний аспект вивчення мови ЗМІ передбачає поглиблене вивчення специфіки того, хто продукує мовлення, й специфіки об'єкта мовлення (адресата й адресанта), які багато в чому визначають характер, особливості мови ЗМІ – стильову спрямованість, емоційність, оцінність та багато інших якостей. Прагматична функція публіцистичних текстів, на думку А.О. Худолія, який узагальнив погляди О.А. Сербенської, В.Н. Телії, А.М. Шахнаровича, реалізується на трьох рівнях:

- 1) на рівні слова;
- 2) на рівні речення;
- 3) на рівні тексту [2].

Прагматичний потенціал газетно-публіцистичного мовлення, що реалізується через функцію впливу, репрезентує експресивна лексика із зарядом емоційності, що увиразнює тексти ЗМІ. Емоційно забарвлена інформація, як відомо, легше проходить бар'єри сприймання аудиторії, краще запам'ятовується і сприймається як зрозумілий і знайомий матеріал.

Названі вище ознаки сучасної публіцистики притягують фразеологічні одиниці, що володіють високим рівнем інформативності й експресивності. Частотність уживання фразеологізмів стирає їх експресивну оцінність, тому автор-журналіст удається до трансформацій, чим «вдихає нове життя» у «скам'янілу», звичну для звучання й інтерпретування сполуку слів.

Під ФО розуміємо стійкі звороти мови, наділені цілісним (або частково цілісним) значенням, що вступають у смислові та граматичні зв'язки з іншими мовними одиницями, мають певну традицію відтворення у мовленні.

В.Н. Вакуров пропонує таку класифікацію трансформованих фразеологічних одиниць: 1) заміна (ампліфікація) одного або декількох лексичних компонентів ФО; 2) розширення фразеологізму шляхом уведення додаткового компонента (компонентів); 3) скорочення або усічення ФО; 4) комбіновані зміни або контамінація фразеологізмів [1].

Унаслідок трансформації ФО з'являються додаткові відтінки значення. Головною причиною трансформації є конкретизація значення, намагання пов'язати семантику, емоційне і стильове значення з оригінальними умовами контексту.

Література:

1. Вакуров В.Н. Стилистика газетных жанров / В.Н. Вакуров, Н.Н. Кохтев, Г.Я. Солганик. – М., 1978.

2. Худолій А.О. Функціональна спрямованість метафор у мові сучасних публіцистичних текстів // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог : Видво НаУОА, 2004. – С. 97-111.

Міщенко А.А., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕЙЗАЖІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ В РОМАНІ Е. ХЕМІНГУЕЯ «ПРОЩАВАЙ, ЗБРОЄ!»

Пейзаж – це зображення природи, її художній образ. Пейзаж у художньому творі виконує різноманітні функції втілення ідейно-художнього задуму.

У науковій літературі існує така класифікація описів природи: класицистичний, сентиментальний, романтичний, реалістичний, натуралістичний, імпресіоністичний, експресіоністичний. За тематикою розрізняють пейзажі сільські, міські, індустріальні, лісові, степові, мариністичні та ін., за характером – динамічні, статичні, за структурою – панорамні, ситуативні.

Переклад пейзажного опису має адекватно відтворювати його функції у творі і його зв'язок з сюжетом і персонажами, задуманими автором.

Головними природними образами роману Е.Хемінгуея «Прощавай, зброе!» виступають образи дощу і води.

Образ дощу пов'язаний з усіма життєвими подіями героїв роману. У контексті проявів дискурсу автор метафорично використовує образ “дощу”. Хемінгуей, як і інші представники напряму так званого “втраченого покоління”, вкладає у цей образ глибокий семантичний зміст. Метафоричне вживання лексеми *rain* (дощ) пронизує весь твір.

Також дуже важливим у романі виступає образ води, який трансформується в образи рік і водник потоків, які також невідступно супроводжують життя на війні героїв роману.

Пейзажні описи роману є реалістичними, зустрічаються ситуативні і позасюжетні описи.

Всі пейзажі роману характеризуються відсутністю використання складних художніх засобів, простотою, рідким використанням метафор, застосування простих за змістом слів, що вимагає такого ж простого і стриманого за змістом тексту перекладу.

Найпоширенішими трансформаціями у перекладі природних описів роману можна назвати трансформації заміни, перестанови і додавання інформації.

Пасічник О.Л., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ ЗАГАДКИ

Загадки – це короткі твори, в основі яких лежить дотепне метафоричне запитання, що передбачає відповідь на нього. Щоб знайти відповідь – відгадку, потрібно вміти зіставляти життєві явища на основі їх спорідненості чи

подібності за певними ознаками, рисами, характеристиками.

Специфіка загадок полягає в тому, що в них у завуальованій алегоричній формі зашифровано якийсь предмет чи явище і необхідно відшукати його первісне значення. Тому деякі учені, аналізуючи художню форму загадок, стверджують, що кожна загадка композиційно-одночленний паралелізм, другим членом якого є відгадка.

Загадка – жанр народної творчості, який залишається одним з чи не менш вивчених. Звернення до вивчення англійських народних загадок дозволяє розглянути взаємодію мовної системи та етносу в динаміці, з нової позиції осмислити мовленнєвий феномен народної культури та його вплив на сучасну творчість, на розвиток творчого мислення у молоді, що й визначає актуальність теми дослідження.

Мета роботи – виявити специфіку різноманітних аспектів мовної картини світу, відображення їх у загадках та на їх основі визначити тенденції розвитку жанру.

Англійські народні загадки, які є об'єктом вивчення в даній роботі, неодноразово привертали увагу до себе фольклористів та літературознавців. Разом із тим розробка лінгвістичних проблем, пов'язаних з вивченням загадки, знаходиться на стадії становлення.

Критичний аналіз поставленої проблеми та розгляд літератури за темою дослідження дають підстави для таких висновків.

Загадка – жанр народної творчості, який залишається одним з чи не менш вивчених. Звернення до вивчення англійських народних загадок дозволяє розглянути взаємодію мовної системи та етносу в динаміці, з нової позиції осмислити мовленнєвий феномен народної культури та його вплив на сучасну творчість, на розвиток творчого мислення у молоді

На нашу думку, якнайповніше визначення поняття *загадка* дає Баранова Н.Є: *Загадка* – умовний діалог, у якому один із учасників повинен відгадати й назвати слово або речення, загадане іншим учасником, але назване ним не прямо, а у вигляді натяку або іносказання.

Виділяються такі логічні типи загадок:

- загадки, в основу яких покладено неповний прямий опис загаданого предмета;
- опис загаданого предмета дається через його порівняння (пряме або негативне) з іншими предметами;
- метафоричні (засновані на заміні загаданого предмета іншим);
- загадки, у яких загаданий і «загадковий» предмети мають загальну властивість, причому в загаданому предметі воно виражено більш інтенсивно;
- графічні (загадується не слово, а буква);
- омонімічні (засновані на грі значень омонімів);
- каламбурні, або звукові (побудовані на зміні словесних рамок);

- загадки-жарти (розраховані на інерцію сприйняття співрозмовника);
- кумулятивні (побудовані за принципом кумулятивних казок);
- загадки-завдання (арифметичні, рахункові).

Класифікації загадок у переважній більшості побудовані на основі тематичного принципу. Найвдалішою, на нашу думку, є класифікація загадок, запропонована Березовським І.П., який виділяє такі тематичні групи:

- *природа* (небо, земля, явища природи, рослинний та тваринний світ);
- *людина* (фізична природа людини: будова тіла, життя і смерть);
- *матеріальне життя людини* (їжа, одяг, взуття, речі домашнього вжитку);
- *трудова діяльність людини* (освіта, музика, звичаї та обряди);
- *абстрактні, загальні, умовні та зібрані поняття* (головоломки, шаради та різноманітні запитання).

В англійській та українській мовах також присутня класифікація загадок за структурним принципом: загадки-питання, загадки-описи, загадки-задачі, загадки-парадокси.

Поетика жанру англійських народних загадок в основному характеризується загально-фольклорними рисами. Найчастіше вони побудовані на основі метафори, метонімії та розгорнутого паралелізму. У мові загадок вживаються епітети, порівняння, гіперболи та тавтологічні вислови. Ритміка загадок нерідко підкреслюється алітерацією та асонансом.

Незалежно від того, загадки якого народу ми розглядаємо, можна з упевненістю сказати, що цей жанр фольклору, поза сумнівом, є частиною світової спадщини. Поетична природа загадки відображає реальний предметний світ не заради власне саме нього, а заради естетичних цілей. На відміну від прислів'їв, приказок та інших малих жанрів.

Пташковський В.В., курсант 112 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЙ

Різнманітність сфер професійної комунікації та мозаїчність сучасного дискурсного аналізу зумовлюють актуальність звернення до характеристик окремих дискурсів та визначення особливостей перекладу, пов'язаних із кожним з них. За спостереженнями науковців, сучасній англійській мові властива мілітаризованість, яка глобально впливає на людину в комунікації, оскільки специфічний військовий дискурс екстраполюється на дискурс загальнолюдський, що привносить дух боротьби в життя та спілкування. Світ сьогодення стикається з війнами, проявами агресії, асиметричними загрозами. Це пояснює інтерес дослідників сучасності до визначення особливостей військового дискурсу та реалізації мілітаристських концептів в інших дискурсах.

Прес-конференція є розповсюдженим засобом організації спрямованих комунікативних процесів у сфері інформаційної діяльності суспільства, яку останнім часом часто використовують військові. В сучасному інформаційному світі цей формат допомагає вирішувати питання, пов'язані з прозорістю діяльності віськових структур, звітністю військових перед цивільними тощо.

Мета цього дослідження полягає у встановленні специфіки перекладу англійських військових прес-конференцій.

Зазвичай військовий дискурс прес-конференцій відносять до масово-інформаційного, політичного, рекламного, військового дискурсів або дискурсу у сфері публік релішнз. Військовий дискурс представляє собою спілкування в рамках стутусно-індексальних відносин.

Прес-конференція військової тематики забезпечує комунікативний процес, зумовлений потребою одного з його учасників передати, а іншого знайти потрібну інформацію. Прес-конференція військової тематики є мовленнєвою взаємодією представників інституції, тобто військової або правоохоронної організації, представників ЗМІ та громадськості.

Прес-конференція військової тематики є не лише продуктом спілкування, а й образом цього спілкування. Саме в прес-конференції військової тематики як комунікативно-пізнавальній діяльності показано всю структуру цієї діяльності. У прес-конференції військової тематики перетинаються три єдності: тематична, комунікативна, структурна.

Військові прес-конференції характеризуються насиченістю спеціальної військової лексики, зокрема на позначення військової техніки та науково-технічної термінології, наявністю певної кількості змінно-стійких і стійких словосполучень, характерних тільки для військової сфери спілкування, а з точки зору синтаксису – широким використанням еліптичних (що питово також для військової документації) і клішованих конструкцій, бідністю тимчасових дієслівних форм, стиснутої формою висловлювання, використанням усередині однієї пропозиції численних паралельних концепцій. Все це пов'язано з певним функціональним навантаженням, яке й характеризує військову сферу спілкування: стислість, чіткість і конкретність формулювань, точність і ясність викладу, що забезпечує логічну послідовність викладу, буденність побудови, чітке відмежування однієї думки від іншої, легкість сприйняття переданої інформації.

У межах проведеного дослідження було виокремлено труднощі, які виникають у процесі перекладу військових прес-конференцій, які доцільно представили за мовними рівнями. Так, до лексичних труднощів відносимо використання термінів, аббревіатур, діалектних слів, розмовної лексики, неологізмів та фразеологізмів, що ускладнює процес перекладу. Синтаксично-граматичні особливості зумовлено загальними характеристиками мовлення військових, що тяжіє до лаконічності, бідності вживання часових форм.

З'ясовано, що вони також можуть бути спричинені емоційним станом учасників, оскільки вони роблять мовні помилки, що також ускладнює роботу перекладача. Стилiстична специфіка перекладу англомовних війських прес-конференцій полягає у використанні розмовного стилю та елементів галузевої комунікації, специфічних культурних галузевих реалій. Прагматичні особливості перекладу досліджуваного дискурсу полягають у тому, що комуніканти вдаються до маніпуляцій, з метою вплинути на співрозмовника, або вкладають прихований зміст у речення.

Таким чином, військовий дискурс характеризується розширенням меж і включенням нових популярних форматів PR-спілкування, зокрема прес-конференцій. Встановлені особливості перекладу англомовних прес-конференцій свідчать про існування окремих закономірностей перекладу військового дискурсу, що зумовлює перспективність подальших розвідок з метою створення типології типів військового дискурсу в аспекті перекладу.

Сіроус К. В., слухач 172М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ НА РІЗНИХ МОВНИХ РІВНЯХ

Глобалізація економіки та інтенсифікація діяльності провідних компаній призвела до необхідності спілкування зі споживачами різними способами. Одним зі видів такого спілкування неодмінно є реклама та рекламні слогани. Сьогодні реклама є найдієвішим, а, отже, і найширше використовуваним засобом впливу на споживачів у процесах маркетингових комунікацій.

Однією з ключових одиниць рекламного дискурсу є поняття слоган, що його визначаємо як короткий рекламний девіз, одне з основних засобів привернення уваги та інтересу аудиторії. Слоган набуває важливого значення в рекламній комунікації. При вдалому використанні він сприяє створенню яскравого рекламного образу і підвищує вплив реклами на потенційного споживача [1, с. 137].

Більшість сучасних рекламних текстів мають високий ступінь експресивності. На всіх рівнях їх організації (від фонетичного до синтаксичного) виявляється широке використання зображувально-виразних засобів [2, с.36].

Для створення ефективних рекламних слоганів залучають увесь спектр мовних засобів, що їх виявляємо на фонетичному, графічному, морфемному, лексичному та синтаксичному мовних рівнях.

Слогани утворені використанням **фонетичних засобів** призначені для передачі емоційних ефектів та створення яскравих образів за допомогою звукових комбінацій. До них належать: звуконаслідування, алітерація, асонанс,

рима. Наприклад, Mazda: «*Zoom-zoom*», «*Вжжж-вжжж*» – імітація звуків готового до старту автомобіля. Звуконаслідування використовується для привернення уваги, оскільки імітація звуків легко зрозуміла для споживачів навіть без перекладу і може викликати у них асоціації з попереднім використанням подібної продукції.

Графічні засоби – особлива група, що використовується переважно для друкованої реклами, оскільки передається за допомогою зміни написання слів з певною метою. Звуковий образ слів при цьому може не змінюватись, отже, якщо рекламний слоган з такими стилістичними засобами не супроводжується зображенням (наприклад, радіо реклама), то можна й не досягти поставленої мети.

До графічних засобів відноситься графон – навмисне порушення форми слова з метою передачі інформації про походження людини, соціальне становище, освіту або емоційний стан. У рекламних слоганах використовуються різні види графона. Наприклад, збільшення кількості літер у слові. *Wenny's*: «*Vason gooood, cheese gooood!*», «*Бекон гаааарний, сир гаааарний!*» – подовження літер створює враження довготривалості насолоди від смаку страв.

Морфемні засоби слугують для передачі додаткової інформації (логічної, емоційної, експресивної) за допомогою використання суфіксів або префіксів з яскраво вираженим логічним значенням. Наприклад, *Mercedes-Benz*: «*Unlike Any Other*», «*Не такий, як усі*» – увесь слоган можна замінити словом *different*, але воно не містить такого емоційного ефекту, як слово *unlike*, яке в своїй основі має сему «подобатись», що актуалізується внаслідок протиставлення іншим «однаковим» представникам класу автомобілів шляхом уживання лексеми «*інший – other*».

Найбільшою групою, що її виявляємо в рекламних слоганах є **лексичні засоби**, адже саме через лексичні засоби мови можна передати інформативну частину повідомлення і досягти необхідного стилістичного ефекту. До цієї групи належить дуже багато засобів, що використовуються для емоційної інтенсифікації висловлювання, для посилення його виразності. Слід зазначити високу концентрацію епітетів, порівнянь, гіпербол, метафор, персоніфікацій, які допомагають рекламодавцям представити свій товар з найкращого боку. Наприклад, використання персоніфікації – ототожнення товарів з позитивними рисами людини надає їм нових можливостей та більш яскравих образів. *Toyota Prius*: «*The car nature wants to own*», «*Машина, якою хотіла б керувати сама природа*».

Використання структурних елементів речення, а саме **синтаксичних засобів** для створення стилістичного ефекту також є поширеним. Воно часто поєднується з іншими стилістичними засобами. Найпоширенішим в рекламних слоганах є використання різного роду повторів, зміни порядку слів (інверсія),

еліптичних конструкцій, відділення частини тексту розділовими знаками, навмисний пропуск сполучників тощо. Наприклад, *Wenny's: «Double beef, double cheese, doubly amazing»*, «Подвійна котлета, подвійний сир, подвійна насолода» – використання анафори створює відчуття більшої якості і розміру страви.

Таким чином, можна зробити висновок, що рекламні слогани – це скарбниця різноманітних стилістичних засобів, які використовуються на усіх рівнях їх будови для створення певних стилістичних ефектів і стимулювання збуту продукції.

Перспективою подальших наукових розвідок вважаємо розробку теоретичного інструментарію для дослідження перекладу англомовних рекламних слоганів.

Література:

1. Бернет Дж. Реклама: принципи та практика / Дж. Бернет, В. Уеллс. — М. : Высшая школа, 2003. — 800 с.
2. Иванова О. С. Коммуникативна ефективність англоязычної реклами / О. С. Иванова. — М. : Высшая школа, 1981. — 325 с.

Соловей А.С., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ЮРИДИЧНИЙ ТЕКСТ У ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ ПАРАДИГМІ

Юридичний переклад вважається одним з найбільш складних видів перекладу. Це обумовлено тим, що при перекладі юридичних текстів як з української мови іноземною, так і навпаки звичайних навичок перекладача недостатньо. Юридичний переклад не може бути здійснений коректно без використання спеціальних знань у відповідній галузі права, без знання специфіки конкретного виду правовідносин. Необхідно орієнтуватися в чинному законодавстві, а також володіти спеціальною лексикою і знати про особливості використання іноземної юридичної термінології в конкретному контексті.

Тексти юридичного характеру мають високий ступінь перекладності, характеризуються клишованою формою, і інформація, що міститься в них, повинна оформлятися раз і назавжди встановленим чином, відповідно до суворих конвенцій [1, с. 282]. В юридичному підстилі використовуються стійкі вирази літературного характеру або стилістично нейтральні фразеологізми, позбавлені експресивності [2, с. 16].

Особливості перекладу правових документів в даний час все частіше привертають увагу дослідників. Наразі особлива актуальність питань порівняльного аналізу мов у правовій сфері, а також методології і техніці перекладу текстів

правових документів зумовлена значними змінами, що відбулися у сфері політичних і економічних міжнародних відносин в останні десятиліття.

При перекладі документів потрібно враховувати, що текстові конвенції мовою оригіналу часто залежать від культурних і ментальних особливостей і іноді, при буквальному перекладі, повністю втрачають вкладений в них сенс. Тому перекладач повинен однаково добре розбиратися в юридичному праві своєї країни і країни, яка є носієм мови [2, с. 143].

На прикладі юридичного перекладу можна абсолютно точно стверджувати, що необхідно ще й досконально розбиратися в культурних особливостях носіїв вихідної мови, в специфічних конструкціях, властивих тільки їм.

Лінгвістична еквівалентність юридичних понять використовуваних в юридичних текстах і правових документах часто недосяжна.

Правовий документ, або інший письмовий носій перекладної юридичної інформації, має текстові особливості, своєрідне мовне вираження. Текст більшості документів має рівний і спокійний стиль, що не викликає додаткових асоціацій і не відволікає від суті документа. Нейтральні виклади юридичних норм підвищує ефективність правового регулювання.

Деякі труднощі представляє переклад словосполучень, що мають різний зміст в британському та американському варіантах англійської мови.

Вивчення вимоги до адекватності перекладу юридичних текстів і правових документів показало, що справді адекватним ми вважаємо переклад, який вичерпно передає задум автора в цілому, всі смислові відтінки оригіналу і забезпечує повноцінну формальну і стилістичну відповідність йому. Такий переклад може бути створений шляхом творчого застосування реалістичного методу відображення художньої дійсності оригіналу, має відбуватися не простий підбір відповідностей, а підбір найкращих мовних засобів для відтворення художніх елементів оригіналу.

Література:

1. Алексеева И.С. Введение в переводоведение / И.С. Алексеева. – М.: Академия, 2004. – 352 с.

2. Шугрина Е.С. Техника юридического письма [Текст]: учеб.-практ. пособие / Е.С. Шугрина. – М.: Дело, 2001. – 271 с.

Толста А.С., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ)

Актуальність дослідження обумовлена особливостями національного характеру та різноманітністю засобів вираження емоцій в англійській мові, які певною мірою

створюють труднощі в розумінні тексту, тим більше під час перекладу.

Дослідження засвідчило, що у художньому творі емоції вербалізуються засобами різних рівнів мови. Один з найважливіших – це емоційно забарвлена лексика: слова, що мають емотивність або потенційно емотивні (їх емотивність розкривається в контексті), тобто слугують для передачі емоційного стану героя й мають певний вплив на читача. До класу емоційно забарвлених слів відносимо: лексику, що містить суфікси суб'єктивної оцінки та префікси; лексику, утворену шляхом словоскладання; лексику, що називає емоції; емоційно-оцінну лексику; вигуки; божіння; лайливі слова. Було з'ясовано, що в образах художніх творах дуже активно вживається емоційно-оцінна лексика.

З'ясовано, що емоційність є психологічною характеристикою особистості, а емотивність – лінгвістичною характеристикою тексту (або лексикону). Емотивність властива всім мовним рівням: фонетичному, морфологічному, лексичному і синтаксичному. Кожен з них має свою систему засобів вираження.

Найповніше емотивність досліджена на лексичному рівні.

Згідно з підходом до емотивності В.І. Шаховського, існує три групи лексики для мовної репрезентації емоцій [1]:

- 1) лексика, що називає емоції;
- 2) лексика, що описує емоції;
- 3) лексика, що виражає емоції.

Серед лексики, що виражає емоції, особливе місце займають вигуки.

На синтаксичному рівні для вираження емоцій можуть вживатися окличні, питальні, еліптичні, інвертовані речення, вставні елементи. Чим вищий ступінь емоційного напруження, тим вищий ступінь дезорганізації синтаксичної структури. Перерваність, повтори, незакінченість синтаксичних конструкцій характерні для високої концентрації емоцій. Одним із основних синтаксичних засобів є емфатичні конструкції. Вони виконують, зазвичай, одну функцію – виділяють певний елемент висловлювання.

Переклад мовних засобів вираження емоцій у художньому творі передбачає різні прийоми, а саме міжмовні трансформації. Завдання перекладача полягає у правильному виборі того чи іншого прийому в ході процесу перекладу.

Отже, було з'ясовано, що для перекладу мовних засобів вираження емоцій використовуються такі лексичні, граматичні та лексико-граматичні перекладацькі трансформації як: лексико-семантичні заміни (конкретизація, модуляція); синтаксичне уподібнення, граматичні заміни; антонімічний переклад, компенсація. Найбільш часто вживаними перекладацькими трансформаціями є модуляція та граматичні заміни.

Цікавим і важливим є створення комплексного ідеографічного словника одиниць на позначення емоційного стану людини. Це питання можна розглядати як перспективу дослідження.

Література:

1. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В.И. Шаховский. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1987. – 192 с.

Шляхов В.Е., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ АБРЕВІАТУР
(НА ПРИКЛАДІ МАТЕРІАЛІВ ДОВІДНИКА СЕРЖАНТА ЗС США
RANGER HANDBOOK)**

Україна як незалежна держава поширює свої зв'язки з іншими країнами, бере участь у міжнародних навчаннях, миротворчих операціях, що викликає потребу у фахівцях в галузі військового перекладу. Необхідність якісної підготовки таких фахівців, розробки нових лінгвістичних технологій спонукає до детального дослідження семантики військової лексики та особливостей перекладу її значень.

Важливим компонентом сучасної літературної української мови є військова лексика як спеціальна лексична мікросистема, що має давнє походження й водночас перебуває у постійному розвитку і сприяє збагаченню української мови. Значну частину військової лексики становлять скорочення та аббревіатури, при перекладі яких виникає багато ускладнень та невідповідностей.

Дослідження проблем аббревіації є досить фрагментарними, скорочені лексичні одиниці в багатьох відношеннях залишаються загадкою в лінгвістичному плані, оскільки стосовно них доводиться розглядати під специфічним кутом зору такі фундаментальні проблеми, як проблема структури слова і його значення, проблема морфемі. Цією складністю пояснюється розбіжність у поглядах, а часом і суперечливий підхід до скорочених лексичних одиниць. У працях лінгвістів аббревіація досліджується на матеріалі як однієї, так і кількох мов. Об'єктами лінгвістичних розвідок стають окремі питання аббревіації: прагматичний аспект, структурно-функціональні особливості, стильова та жанрова специфіка. Вивчаються різні види аббревіатур: усічені одиниці, телескопні слова.

Таким чином, актуальність теми дослідження зумовлюється зростанням інтересу лінгвістів до акронімії, відсутністю її ґрунтовного опису, а також необхідністю комплексного аналізу лексичних одиниць із елементом аббревіації саме у військовій сфері. Проблема фонографічного та графематичного складу таких одиниць потребує детального та системного вивчення. Актуальність теми роботи визначається також браком теоретичних розробок з питань перекладу аббревіатур у військовій термінології, що залишаються майже невивченими і вимагають відповідної уваги з боку дослідників. Саме це визначає актуальність роботи.

Мета роботи – виявити особливості перекладу аббревіатур у довіднику сержанта ЗС США Ranger Handbook.

Абревіація – це спосіб створення номінацій для тих понять і реалій, які були

спочатку позначені описово, за допомогою атрибутивних словосполучень. Внаслідок абревіації виникають абревіатури.

Абревіатури – складноскорочені слова (похідні слова), утворені з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття. Утворюються складанням скорочених основ і бувають здебільшого еквівалентними словосполученням, які їх мотивують.

Основна причина виникнення абревіатур – потреба в точності, мовленнєвій і графічній економії. Отже, причиною виникнення абревіацій є економія місця, часу та мовленнєвих зусиль мовця.

У лінгвістиці існує декілька класифікацій скорочених лексичних одиниць, в основі яких лежать різні принципи, що частково зумовлено великою кількістю різновидів скорочень. Проаналізувавши теоретичні джерела з питань класифікації та типології абревіатур, ми вирішили, що найбільш вдалою є класифікація В.Н. Комісарова. Згідно з цією класифікацією, скорочення поділяються на графічні та лексичні. Основна відмінність між графічною та лексичною абревіацією полягає в тому, що графічна абревіація – це скорочення слова в писемному мовленні, а лексична абревіація – це скорочення слова у сфері усного спілкування. Лексична абревіація може вживатися і в усному, і в писемному мовленні.

До лексичних скорочень належать усікання частини слова, складноскорочені слова і абревіатури, які в свою чергу розділяються на звуко-літерні абревіатури і акроніми. Звуко-літерні абревіатури є лексичними одиницями, які реалізуються в усному мовленні алфавітним найменуванням літер, які вимовляються окремо. Акроніми – абревіатури, що складається з початкових літер або звуків слів твірного словосполучення і вимовляється як окремі слова.

Проаналізувавши теоретичні джерела, було визначено, що найбільш вдалим з питань перекладу абревіатур, є підхід В.І. Карабана, який зазначає, що абревіатури можуть мати при перекладі або еквівалентний відповідник, або піддаватись наступним трансформаціям: транслітерація, транскрипція, розкодування абревіатури з наступною експлікацією.

У процесі дослідження було визначено відсоткове співвідношення між способами перекладу абревіатур, зазначених у довіднику сержанта ЗС США Handbook. За результатами аналізу:

- абревіатури, які мають еквівалентний відповідник – 53%,
- абревіатури, перекладені за допомогою транслітерації – 2%,
- абревіатури, перекладені шляхом транскрипції – 0%,
- розкодування абревіатури з наступною експлікацією – 45%.

Підсекція № 4.4 Когнітивні та прагматичні аспекти перекладу

Керівник підсекції: кандидат філологічних наук, доцент **Ткач П.Б.**

Секретар підсекції: службовець **Монастирська Л.В.**

Бездітко А.Р., слухач магістратури 162 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МАРКЕРІВ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ КІНОГЕРОЯ НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ «ШЕРЛОК»

Сучасний стан гуманітарних наук свідчить про високу значущість антропоцентричних досліджень. Про це свідчить також формування самостійного напрямку мовознавства лінгвоперсонології, що безпосередньо спрямований на дослідження аспектів вияву мовної особистості [4, с. 112]. Мовною є особистість, виражена у мові (текстах) і через мову, особистість, реконструйована в основних своїх рисах на базі мовних засобів; вона трактується як вид повноцінного представлення особистості, який акумулює в собі психічний, соціальний, культурний, етичний та інші компоненти, але переломлені через її мову, її дискурс.

Вивчення мовної особистості як об'єкта лінгвістичного дослідження потребує комплексного підходу до її аналізу, можливості необхідності виявлення на базі дискурсу не тільки рівня мовної компетенції, але й філософсько-світоглядних передумов, етнонаціональних особливостей, соціальних характеристик.

Мова виступає дзеркалом культури певного етносу, віддзеркалюючи не лише фрагмент реальної дійсності, даний етнічній спільноті у безпосередньому сприйнятті, а й образ життя, світобачення і світовідчуття, національний характер, темперамент, систему цінностей, менталітет народу, його суспільну самосвідомість у цілому. Оскільки мовна особистість це носій мовної свідомості, логічно передусім виявити особливості картини світу, притаманної мовній особистості, її основні ціннісні пріоритети, які й будуть визначати специфіку мовної поведінки.

Мовна особистість, яка розглядається в аспекті типізованої лінгвокультурної комунікативної поведінки, стає лінгвокультурним типажем. Лінгвокультурний типаж – це узагальнений образ особистостей, чия поведінка та чий ціннісний орієнтації істотно впливають на лінгвокультуру в цілому і є показниками етнічної й соціальної своєрідності суспільства [2, с.56].

Шерлок Холмс, як збірний образ, є яскравим прикладом для виділення і вивчення лінгвокультурного типажу. Саме лінгвокультурний типаж стає

об'єктом дослідження при вивченні національних характерів, відображених у мовній свідомості.

Мовна особистість – це людина, що виявляє високий рівень мовної і мовленнєвої компетенції, здатна представити себе в суспільстві засобами мови [1, с.34]. Шерлоку властивий високий рівень комунікативної компетенції з максимальними індексами по усіх її показниках. Окрім досконалого володіння мовою як системою, головний герой постійно прагне до розширення інтелектуальної сфери, що обумовлюється його невдоволеністю рівнем знань, яким володіє. Кількісна оцінка рівня інтелекту Шерлока вища за норму звичайної людини, тому можна стверджувати, що головний герой наділений високим рівнем комунікативної компетенції, що виражається широким спектром оперування мовними одиницями, що належать до специфічних шарів лексики, наприклад, вузькогалузеві терміни та фразеологізми [3, с.14].

Особистості, що нестандартністю свого мовленням вирізняються з-поміж інших мовців, є перспективним об'єктом дослідження перекладознавства, оскільки, аналізуючи мовлення індивіда, який вільно та майстерно оперує мовними одиницями та є представником іншої нації, не лише збагачує мовну систему іншої нації, але й розширює фонові, культурні знання особистості, що сприймає текст перекладу. Тому проблему мовної особистості треба розглядати з точки зору перекладознавства.

З точки зору перекладацької теорії, телесеріал «Шерлок» – є надзвичайно корисним та важливим у вивченні англійської мови, бо надає можливість оригінального сприйняття британсько-англійського варіанту мовлення. У свою чергу, Шерлок Холмс, як мовленнєва особистість, є надзвичайно цікавим для вивчення так як володіє високим рівнем комунікативної компетенції.

Дослідження мовної особистості є перспективною та актуальною сферою для подальших лінгвістичних студій, що забезпечує подальший розвиток та становлення лінгвоперсонології та перекладознавства як самостійних напрямків мовознавства.

Література:

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс : [моногр.] / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.
2. Карасик В. И. Лінгвокультурний типаж: до визначення поняття / В. И. Карасик // Аксіологічна лінгвістика: лінгвокультурні типажі: Зб. науч. тр. / За ред. В. И. Карасика, Волгоград: Парадигма, 2005. – 310 с.
3. Кочеткова Т. В. Проблема изучения языковой личности носителя элитарной речевой культуры (обзор) / Т. В. Кочеткова. – Саратов, – 1996. Вып. 26. – С. 14
4. Нерознак В. П. Лингвистическая персонология: к определению статуса дисциплины / В. П. Нерознак // Язык. Поэтика. Перевод : [сб. научн. трудов Московского государственного лингв. ун-та], — М. : МГЛУ, 1996. — Вып. № 426. — С. 112.

Бездітко Р.С., студент 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «СТРАХ» (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ К. БАРКЕРА «КНИГА КРОВІ»)

Дослідження присвячено проблемі вивчення поняття «концепт» в когнітивній лінгвістиці та особливостям вербалізації концептів при перекладі. Когнітивна лінгвістика – мовознавчий напрям, в якому функціонування мови розглядається як різновид пізнавальної діяльності, а когнітивні механізми та структури людської свідомості досліджуються через мовні явища.

Актуальність роботи обумовлена пильною увагою сучасної лінгвістики до проблеми концептуалізації світу (зовнішнього та внутрішнього), а також особливим інтересом до проблеми відображення в мові емоційних концептів внутрішнього світу людини.

Мета роботи – визначення структури концепту «СТРАХ», об'єктивованого в англійській мові, та побудова його лінгвокогнітивної моделі у руслі когнітивної лінгвістики та лінгвокультурологія матеріалі художнього твору Клайва Баркера «Книга крові».

Людина мислить концептами, комбінуючи їх, створює нові концепти. Тому під поняттям «концепт» розуміють глобальну розумову одиницю, що представляє собою квант структурованого знання.

У дослідженні основна увага приділяється таким аспектам як визначення поняття «концепт» та встановлення його місця в когнітивній лінгвістиці. Велика увага приділяється визначенню концепту «СТРАХ», а також порівняльний аналіз концепту на матеріалі художнього твору «Книга крові» (англ. *Book of Blood*) Клайва Баркера. Також у роботі розглядаються обґрунтування характерних особливостей вербалізації концептів при перекладі.

Вербалізація концепту – утворення зв'язку між сенсорним формованим концептом і його найменуванням. Найявність мовного вираження для концепту, його регулярна вербалізація підтримують концепт в стабільному, стійкому стані, роблять його загальновідомим.

Звідси витікають наступні положення:

– дві задіяні в процесі перекладу мови стикаються на рівні мови мислення. Дискретні одиниці цієї мови – концепти – формують суб'єктивні сенси. Одиницями перекладу є концепти;

– в процесі розуміння вихідного тексту його одиниці активують в свідомості перекладача конвенціональні концепти-поняття, які взаємодіють з фоновими знаннями перекладача, і знаннями контексту. В результаті цієї взаємодії в свідомості актуалізуються суб'єктивні концепти, що формують сенси;

– оцінка якості виконаних перекладів передбачає вживання операційних норм, що мають градуїований і відносний характер. В цьому випадку основний критерій

при оцінці успішності перекладу, як окремих пропозицій, так і всього тексту, полягає в тому, чи удалося перекладачеві об'єктивувати всю інваріантну сукупність концептів, враховуючи реальну можливість зробити це у даному контексті.

Література:

1. Аристов С.А. Когнитивные аспекты языковой коммуникации, включающей невербальные конститuentы // Когнитивная лингвистика: – Ч. 1. – Тамбов, 1998. – С.108-110.
2. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика. – Тамбов: Издательство Тамбовского университета, 2001. – 124с.
3. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). – М., 1990. – 190с.
4. Лассан Э.Еще раз о значении, концепте и концептосфере // Русское слово в мировой культуре. СПб: Изд-во СПбГУ, 2003. – 234с.

Джулай А.О., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЇ СТРАХУ В ПЕРЕКЛАДІ КІНОФІЛЬМІВ

Одним із пріоритетних напрямів лінгвістичних досліджень у межах когнітивно-дискурсивної парадигми є вивчення взаємозв'язку мовної системи та емоційної сфери свідомості людини, що зумовлено визнанням активної участі емоцій у перебігу індивідуальної когнітивної діяльності. Проникнення емоційності в пізнавальну та номінативно-комунікативну діяльність людини пояснюється тим, що, об'єктивно відбиваючи дійсність, свідомість сполучає відображені образи з суб'єктивно-емоційним ставленням до них. Однак, емоції не тільки регулюють процеси сприйняття й інтерпретації дійсності особистістю: вони самі стають об'єктом відображення, організовуючись у свідомості індивіда у вигляді індивідуально та колективно обумовлених когнітивних структур знання – емоційних концептів, які здатні отримувати втілення в семантиці мовних одиниць. Не дивлячись на різноманіття дисциплін, усі вони є розвитком, акумуляцією раніше висловлених ідей таких видатних філософів мови, як В. фон Гумбольдт, Л. Вайсгербер, А.А. Потебня, Е. Сепір, Б. Уорф і акцентують увагу на вивченні позамовних реалій, буття, світу через слово. Однією з головних цілей опису мови стає дослідження мовної картини світу. Мова при цьому розглядається як засіб оформлення і втілення знань про світ, як зовнішній, так і внутрішній. Саме мова, за словами В. фон Гумбольдта, «є органом, що створює думку, отже, в становленні людської особи, у формуванні в неї системи понять, у привласненні накопиченого поколіннями досвіду мові належить провідна роль».

Проблема вербалізації емоцій здавна цікавить філологів та перекладачів, оскільки емоції – це невід’ємна частина людини і її мовленнєвої діяльності, це одна з її найважливіших характеристик, тому що через мовне вираження емоцій пізнається і сама людина як мовна особистість. У роботі використовується цілісний антропоцентричний підхід до дослідження

вербалізації страху в аспекті перекладу. Виникла необхідність вивчення прагматичних властивостей мовленнєвого акту експресиву страху. Комплекс питань, що потребують розв’язання, відповідає напрямам сучасних досліджень у галузі мовознавства.

Аналіз поставленої проблеми та розгляд критичної літератури за темою дослідження дають підстави для висновків.

Однією з найбільш вдалих когнітивно-психологічних класифікацій засобів висловлення страху в англomовному дискурсі є класифікація, запропонована видатним дослідником Ізардом К.Е, який виділяє страх предметний і безпредметний та розподіляє причини страху на чотири класи: зовнішні події і процеси, потяги і потреби, емоції та когнітивні процеси суб’єкта. Існує два способи вираження емоцій страху: вербальний та невербальний.

Мовленнєва реалізація емоцій страху в дискурсі прослідковується на всіх мовних рівнях: фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному. Доцільно зауважити, що іншим видом мовного вираження емоцій є опис, якому підлягає не емоція в цілому, а її зовнішня експресія: міміка обличчя, очей, губ, пантоміміка, тембр голосу, інтонація тощо.

Кінопереклад – це певна ступінь компресії вихідного матеріалу при збереженні повноти його змісту, передачі алюзій, гри слів, складної фразеології і т.д.

Необхідно зазначити, що в останні роки якість дубляжу та закадрового озвучення художніх фільмів і телесеріалів значно зменшилася. Багато претензій до перекладу (велика кількість американізмів, неточність, стилістичні помилки, а часом і спотворення змісту).

Кашмар О.І., курсант 114 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Кашмар С.І.**, курсант 112 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ МІЛІТАРИЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

Більш ніж сотню років англійська мова знаходиться під ґрунтовим впливом процесу мілітаризації. Слова та словосполучення військового походження часто використовуються і це стало цілком природно. Як наслідок, ми навіть не

помічаємо той факт, що використовуємо військову термінологію в повсякденному мовленні.

Таким чином натуралізація військових термінів в звичайному мовленні починає негативно впливати на повсякденну діяльність людей та робить неможливим мирне співіснування. Англійські військові терміни використовуються в технічній та нетехнічній мові та як наслідок мають деякий вплив на носіїв мови.

Мета дослідження полягає в окресленні проблеми мілітаризації сучасної англійської мови в аспекті перекладу.

Військову лексику прийнято поділяти на три основні групи: військову термінологію, що позначає поняття, які пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби; військово-технічну термінологію, яка включає науково-технічні терміни; і емоційно-забарвлену військову лексику (сленг), представлену словами і сполученнями, які часто вживаються в основному в усній розмовній мові військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів. Правильний переклад військових матеріалів залежить значною мірою від правильного перекладу термінів, тому що більшу частину військової лексики займають військові і військово-технічні терміни, що несуть максимально смислове навантаження.

Багато уваги потрібно приділити використанню військових метафор при перекладі англійських текстів на українську мову. Як приклад потрібно розглянути такі поширені англійські вислови як «someone runs 'like lightning'». В цьому виразі мається на увазі надзвичайне порівняння швидкості кого не будь зі швидкістю блискавки. Ми також використовуємо вираз швидкий як блискавка «as quick as lightning», для того щоб порівняти та охарактеризувати швидкість бігуна. Ми використовуємо вираз 'lightning runner' в метафоричному порівнянні, не маючи на увазі його пряме та основне значення.

Слово WAR (війна) також часто використовується в різних літературних виразах, або метафорах. Якщо ми кажемо таку фразу: two countries 'got to war' ми маємо на увазі пряме значення слова WAR, як озброєний конфлікт між двома сторонами, трохи пізніше у цій роботі ми розглянемо як і яким чином використовується термін WAR для узаконення військових дій у правовій сфері життєдіяльності суспільства, котре також підлягає суттєвій мілітаризації. Також і в спорті, наприклад у футболі існує дві команди противника, дві сторони, котрі також можуть вступити у сутичку. Коли ми кажемо two football teams 'got to war' ми використовуємо вираз got to war не в прямому а в переносному значенні, як метафору. Військові метафори не обмежені тільки спортивною лексикою. Вони можуть використовуватися де завгодно в будь яких сферах діяльності. Як приклад політичні діячі можуть використовувати

військові вирази у своєму мовлені. The government has consistently go ta way with intellectually in defensible policies.

Процес метафоризації військової лексики найефективніше відбувається в сучасній публіцистичній мові. Активне метафоричне вживання військової лексики зустрічається найчастіше в публіцистичних матеріалах, присвячених соціально-політичним, економічним питанням, особливо потрібно відмітити вживання військової термінології в мові спорту.

Серед метафоричних військових термінів використовуються переважно іменники і дієслова: війна, атака, десант, штаб, оборона, зброя, табір, армія, блокада, бійці, кампанія, фронт, воювати, завойовувати, наступати, заряджати та інші.

Практично відсутні ізольовані, поодинокі метафори. Поява рідкісної, несподіваної, не відміченої тлумачними словниками метафори вже підготовлено її традиційними попередниками.

Як показує досліджуваний матеріал, тематичні ряди постійно розвиваються, поповнюються, знаходяться в русі. Метафори можуть випробовувати прирости в семантиці, зміни в лексичній сполучуваності, експресивно-стилістичному забарвленні слів.

Найпоширенішою формою вираження метафори є двочленні словосполучення (метафора плюс базове, найбільш частотне слово).

Провівши структурну класифікацію військових метафор, можна зробити висновок, що в публіцистичних текстах найбільш поширені дієслівні і субстантивні метафори, представлені двочленими словосполученнями (тобто замкнутою метафорою). Публіцистиці майже не властиві "метафори-загадки", в яких відсутнє визначуване слово. Особливу експресивність, точність і виразність публіцистичним статтям надають розгорнуті метафори, в яких метафоричний образ реалізується в декількох пропозиціях.

Подальше дослідження в обраному напрямку дозволить краще зрозуміти процес мілітаризації англійської мови та закономірності її перекладу.

Кісенко Л.А., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України.

ГУМОР В СУБТИТРАХ ДО СЕРІАЛУ «FRIENDS» В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Переклад комедійних кінофільмів є актуальною темою досліджень, оскільки поєднує в собі не тільки питання адекватного перекладу та передачі гумору, але й збереження певних лінгвістичних, соціальних та культурних особливостей фільму-оригіналу, уміння перекладача творчо підійти до перекладу окремих жартів та ситуацій.

Незважаючи на те, що художні фільми в аспекті англо-українського перекладу неодноразово ставали предметом спеціальних досліджень, питання перекладу гумору в субтитрах до серіалу «Друзі» залишається вивченим з недостатньою повнотою і детальністю.

Мета роботи – виявити особливості англо-українського перекладу гумору в субтитрах до серіалу «Друзі».

Гумористичні елементи серіалу «Друзі» були розподілені на три категорії: міжнародний гумор, тобто жарти, які є однаковими в англійській і українській мовах і не становлять особливих проблем при перекладі; гумор, пов'язаний з культурою народу; гра слів. Переклад специфічних культурних елементів в субтитрах до досліджуваного серіалу створює певні труднощі, оскільки в субтитрах не можна подати у виносці детальний опис чи пояснення цих елементів.

Іноді щоб досягти адекватності перекладу кінокомедії, перекладачеві не достатньо використовувати ті ж мовні засоби, що і у першотворі, оскільки може постати проблема неперекладності та безеквівалентності. Це стосується тих ситуацій, коли йдеться про національний гумор чи соціокультурні реалії, які не будуть мати бажаного комічного ефекту. Більш того, вони будуть незрозумілими.

Для перекладу культурно специфічних елементів у субтитрах до серіалу «Друзі» використані такі способи перекладу, як: офіційний еквівалент; збереження; специфікація; уточнення; додавання; прямий переклад; генералізація; заміна; заміна, заснована на культурній специфіці; парафраза; упущення.

Неабиякі труднощі при перекладі гумору в субтитрах до серіалу «Друзі» створює гра слів, яка не є грою з чистими формами, а завжди є грою зі змістом. Саме тому гру слів навряд чи можливо компенсувати, оскільки, як правило, буде втрачений ефект мовної гри, який має місце в оригінальному тексті.

Слід зауважити, що гру слів не можна перекладати звичними способами перекладу. Спільною особливістю, що має місце в конструкціях мовної гри, є їхня структура. Гра слів складається здебільшого з двох (чи більше виразів), які протиставляються один одному та мають різне значення, хоча й схожі за формою. Оскільки в кожній мові існують свої способи поєднання форми та значення, тому й виникають великі труднощі при перекладі. Для перекладу гри слів у серіалі використані наступні способи: гра слів у серіалі перекладається грою слів українською мовою; гра слів у серіалі перекладається українською мовою зворотом, що не має характеру гри слів; гра слів перекладається риторичним виразом, який схожий на гру слів; гра слів у серіалі в українському перекладі опускається.

Литвинова К.В., студентка 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ВІДТВОРЕННЯ ФАНТАСТИЧНИХ РЕАЛІЙ У ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ ДЖ. РОУЛІНГ)

У філології існує двояке розуміння терміну *реалії*: по-перше, *реалія* — це предмет, поняття, явище, характерне для історії, культури, побуту, устрою того чи іншого народу, країни і не зустрічається в інших народів; по-друге, *реалія* — це слово чи словосполучення, яке позначає предмет, поняття, явища, які характерні для історії, культури, побуту, устрою того чи іншого народу, країни і не зустрічається в іншій мові.

Існує декілька класифікацій реалій за різними ознаками. Реалії як одиниці перекладу поділяються на: скороченні, окремі слова, словосполучення, речення. За характером змісту і відношенням реалії до певного відрізка часу дослідниками запропонована: предметну, місцеву та часову класифікацію реалій. У структурному плані виділяються: реалії-одночлени, реалії-полічлени номінативного характеру, реалії-фразеологізми.

У художній літературі велику роль відіграє смисловий та виразний зміст обраного слова, оскільки він може нести в собі авторську іронію, або іронію персонажа відносно до себе, чи історичний колорит.

Існують реалії, як реального часу, які створені для забарвленості характеристик народу наших часів, так і реалії фантастичного часу, які автор створює для забарвленості вигаданого світу чи героїв, їх побуту та взагалі життя в іншому чарівному вимірі. Особливу складність викликає переклад реалій, які належать до семантичного поля чарівного.

Прийоми відтворення реалій у перекладі можна звести до двох основних: транскрипції (або транслітерації) та перекладу.

У структурному плані фантастичні реалії поділяються на: реалії-одночлени, реалії-полічлени. У свою чергу реалії-полічлени поділяються на: двокомпонентні, трикомпонентні та багатоконпонентні. У кожній з цих ланок є свої особливості та форми.

З точки зору ймовірних засобів перекладу фантастичних реалій роману Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і Таємна кімната» можна поділити на 3 групи: реалії, які наділені внутрішнім змістом; реалії, які наділені фонетичними особливостями; реалії, які не наділені ні внутрішнім, ні зовнішнім навантаженням.

Для відтворення реалій цих 3-х груп використовують різні засоби перекладу.

Проблема перекладу фантастичних реалій була, залишається і буде актуальною, оскільки з'являються нові типи осмислення цих мовних одиниць та удосконалюються методи їхнього перекладу.

Міщура Ю.О., студентка 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ МЕНТАЛЬНОЇ МОДЕЛІ МОВЦЯ У ПЕРЕКЛАДІ ПРОМОВ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА США З ВИКОРИСТАННЯМ ФРЕЙМ-ПІДХОДУ

Основною метою промов політичних лідерів є здобуття прихильності та підтримки аудиторії. Тому ключовим фактором є те, як сприймається слухачами усний політичний дискурс, чи вистачає аудиторії фонових знань для коректного сприйняття та осмислення поданої політиком інформації.

Для цього важливу роль відіграє поняття ментальної моделі мовця та її основних складових – пропозиції (виступає відображенням погляду на дійсний світ та його інтерпретацію), пресупозиції (те, що мається на увазі у реченні або виразі та сприймається як належне) та імплікації (логічна зв'язка, яка відповідає граматичній конструкції «якщо ..., то...»), за допомогою якої з двох простих виразів утворюється складний вираз), а також поняття концептуальної системи та тезаурусу особистості.

Ці поняття також відіграють надзвичайно важливу роль для перекладача, який працює із усним політичним дискурсом, адже головним завданням для нього є не лише правильно сприйняти почуту інформацію, а й відтворити її належним чином у перекладі.

У процесі англо-українського перекладу промов політичних лідерів Великої Британії та США пропонується застосування лінгвокогнітивного підходу до процесу моделювання перекладу, а саме створення фреймових моделей відрізків усного політичного дискурсу, що допоможе перекладачеві найбільш точно інтерпретувати та відтворити всі основні складові ментальної моделі мовця та досягти високого рівня еквівалентності у процесі перекладу.

Створення фрейм-сценаріїв відрізків усного політичного дискурсу допоможе перекладачеві впоратися зі складними перекладацькими завданнями, які виникають під час роботи із усним політичним дискурсом.

Петренко Д.М., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ФРАЗЕОЛОГІЧНА ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «КОХАННЯ» В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Проблема «мова і культура» - одна з центральних проблема філології. Питання співвідношення мови і культури стають актуальними також у процесі вивчення іноземної мови. Розвиток сучасного мовознавства пов'язаний з інтенсивним розвитком нових лінгвістичних напрямків. У фокус мовознавчих

студій потрапляє, поряд з іншими, і концепт «Кохання». Концепт «Кохання» наявний у будь-якій етнічній культурі і є універсальним.

Концептуальне уявлення кохання спирається на місцеві, національні, культурно - історичні традиції, релігійні погляди етносів. Цей концепт розглядається в якості одного з основних емоційних концептів. Лінгвокультурний підхід до вивчення емоційної сфери та її вербального подання дозволяє виявляти специфічну логіку, властиву носіям тієї чи іншої лінгвокультури.

Важливим історико-культурним шаром кожної мови є фольклор, в тому числі прислів'я та приказки. Розділ фольклористики, що займається семантичним і структурним аналізом прислів'їв та приказок, називається пареміологія.

Актуальність дослідження зумовлена ідеєю взаємозв'язку культури і мови, традиційної для європейської лінгвістичної науки, і ідеєю значущості емоцій, важливості їх вивчення в рамках наукового предмета лінгвістики. Крім того, незважаючи на велику кількість наукових праць та інтерес лінгвістів до концепту «Кохання» в англійських прислів'ях, потенціал цього концепту є недостатньо вивченим і потребує подальших досліджень.

Об'єкт дослідження – вербалізований в сучасній англійській мові концепт «Кохання», концептуальна інформація, закладена у засобах його вираження в англійській лінгвокультурі.

Предмет дослідження – пареміологічні одиниці англійської мови, пов'язані з концептуалізацією поняття «Кохання».

Мета роботи: виявити особливості концептуалізації поняття «Кохання» на матеріалі пареміологічного фонду англійської мови.

Поставлена мета конкретизована у таких завданнях: визначити основні поняття лінгвокультурології; визначити поняття концепту і концептуального аналізу в лінгвокультурології; відібрати корпус англійських прислів'їв із семантикою кохання; виявити особливості експлікації концепту «Кохання» та його концептуальні ознаки на основі пареміологічного фонду англійської мови.

Розуміння концептів у сучасній лінгвістиці досить варіативно, що призводить до відмінності пропонованих методів дослідження.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи і прийоми дослідження: описовий метод, метод аналізу словникових дефініцій, метод концептуального аналізу, елементи методу частотного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає в побудові інтерпретаційного поля концепту «Кохання».

Теоретична значущість. Здійснений аналіз концепту «Кохання» є внеском у розробку теоретичних питань концептології.

Практична цінність цієї роботи полягає у її використанні як опорного матеріалу для наступних досліджень концепту «Кохання» у сучасній англійській мові.

Матеріалом дослідження слугував корпус з 129 англійських паремій, отриманий методом суцільної вибірки з ряду одно-, багатомовних, тлумачних словників. Пареміологія знаходиться на перетині фразеології і фольклору, що робить вивчення прислів'їв і приказок доволі значущим з позиції сучасного лінгвокультурологічного підходу. Пареміологічний фонд мови – важливе джерело етнокультурних особливостей (універсального й унікального у лінгвокультурі).

Пономарьов Є.Р., студент 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ У ПЕРЕКЛАДІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ

На сьогодні засоби масової інформації мають величезний вплив на життя суспільства, на свідомість і уявлення людей, а також на національні мови й культури. Дуже багато чого залежить від оперативності та адекватності передачі інформації. І значним ускладненням процесу перекладу публіцистичних текстів є відтворення суспільно-політичних реалій.

Суспільно-політичні реалії – це поняття, пов'язані з адміністративно-територіальним устроєм (*хутір, губернія, штат*); найменування носіїв та органів влади (*Рада, Кнесет, віче*); військові поняття (*витязь, самурай*); найменування організацій, звань, титулів, станів, каст (*наймит, князь, іомен*) [1, с. 103]. Суспільно-політичні реалії надають тексту яскраво виражений національний колорит, тому вони зберігаються в перекладі й широко використовуються при описі дійсності.

Ніде так не проявляється класовий підхід до явищ мови, як у сфері суспільно-політичної лексики. Специфіка мови дозволяє вкладати в одні і ті ж мовні знаки абсолютно різний зміст.

У сучасних умовах переклад суспільно-політичних текстів набуває особливого значення, тому що є засобом пропаганди і зняття політичної боротьби. Крім того, з ростом міжнародних зв'язків їх число постійно збільшується. Суспільно-політичні реалії найчастіше не мають точних еквівалентів в інших мовах. Тому доводиться вдаватися до різних перекладацьких трансформацій для досягнення еквівалентності, незважаючи на розбіжності в формальних і семантичних системах обох мов.

Відсутність прямих еквівалентів для суспільно-політичних реалій в словниковому складі іншої мови зовсім не означає, що їх неможливо перекласти на цю мову. В арсеналі перекладача існує безліч засобів, які дозволяють передати значення вихідної словникової одиниці в конкретному тексті. У результаті застосування калькування, транскрипції і описового

перекладу створюються такзваніоказіональніперекладацькіеквіваленти, тобто слова абословосполучення, якіще не увійшли в словниковий склад даноїмови. Нерідковипадковийеквівалентстаєстійким івживаєтьсяпостійно. У такихвипадкахвихідна лексика перестаєбути безеквівалентної

Для передачі суспільно-політичних реалій виділяють кілька основнихспособів:

1. Перекладацька транслітерація й транскрипція: *tribalism* – трибалізм, *publicschool* – паблікскул, і т.д.

2. Калькування, наприклад *braindrain* – відплив мізків; *CandidateofScience* – кандидат наук; *MinistryofRequirements* – Міністерство постачання.

3. Описовий переклад, який представляє собою розгорнуте пояснення словосполучення або слова: *maverick* – державний діяч, який займає позицію, відмінну від інших; *address* – виступ на пленарних засіданнях Генеральної Асамблеї.

Існуєкатегоріярегулярнихвідповідностей при перекладі. Вибір одного з варіантівзалежитьвід контексту. Як регулярнівідповідностівиступають, наприклад, назви політичнихорганів: *All-EuropeanConferenceonSecurityandCooperation* – Загальноєвропейськанарада з питаньбезпеки та співробітництва; *AtomicEnergyCommission* – Комісія з атомноїенергії; *ConferenceoftheCommitteeonDisarmament* – нарадаКомітету з роззброєння.Іншукатегоріярегулярнихвідповідностей становить

термінологічна лексика у виглядіскорочень. Наприклад: *CTB Treaty - ComprehensiveTestBanTreaty* – Договір про всеосяжнузаборону випробувань; *ABM (anti-baliisticmissile) system* – Система ПРО (протиракетної оборони); *DPS-Development, ProductionandStockpiling* – Розробка, Виробництво та НакопиченняЗапасів (зброї); *H bomb* – водна бомба; *PNES - PeacefulNuclearExplosions* – МирніЯдернівибухи.

Адекватний переклад суспільно-політичних реалій тексту публіцистичного стилю має на увазі правильну передачу засобами іншої мови не тільки фактичного і суто інформативного змісту тексту, а і його комунікативної та функціональної спрямованості. Комунікативно-функціональна еквівалентність перекладу суспільно-політичної лексики текстів публіцистичного стилю не менш важлива, ніж його семантична еквівалентність.

Література:

1. Охрименко Я.С. Особенности перевода политических реалий / Я.С. Охрименко [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mykonspekts.ru/1-119083.html>. pdf

2. Тертычный А.А. Жанры периодической печати: учеб. пособие / А. А. Тертычный. – М., 2000. – 310 с.

3. Томахин, Г. Д. Реалии-американизмы: пособие по страноведению / Г. Д. Томахин. – Москва : Высшая школа, 1988. – 239 с.

Радченко А.О., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ВВІЧЛИВОСТІ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Дослідження присвячене вивченню мовних засобів вираження категорії ввічливості в сучасній англійській мові.

Актуальність теми зумовлена, по-перше, дослідженням ввічливості в сучасному мовознавстві в рамках антропологічних, етнолінгвістичних, прагматичних, соціо- та психолінгвістичних робіт, по-друге, відповідністю теми сучасним напрямам дослідження мови.

Метою дослідження є виявити мовні засоби вираження категорії ввічливості в сучасній англійській мові.

Для англійської комунікативної культури властива повага особистої незалежності кожного, тому тиск на співрозмовника є неприйнятним. У зв'язку з цим англійські комуніканти використовують різні способи пом'якшення свого висловлювання. В англійській мові є набір численних моделей для вираження ввічливості: ухильні вирази, модифікатори і пом'якшувальні засоби. Англійська ввічливість часто виявляється за допомогою «непрямих», нерішучих виразів, формул у тих ситуаціях, де носії інших мов виявляли б велику прямоту, особливо в ситуаціях, коли можна образити людину. Однією з ознак ввічливої англійської мови є нерішучість. Існує чимало способів вираження нерішучості. Один з них – використання слів, які «пом'якшують» вислів, роблячи його менш прямим і наполегливим. Іноді використовується кілька «пом'якшувальних» слів одночасно, що робить прохання або пораду ще більш нерішучою. Допоміжними словами в таких ситуаціях виступають слова “*maybe*” і “*perhaps*”.

Англійська ввічливість узагалі характеризується стриманістю в судженнях як знак поваги до співрозмовника, який має право дотримуватися іншої думки, не схожої на думку мовця. Це і є однією з причин схильності уникати категоричних тверджень або заперечень, саме тому англійці ставляться до слів “*yes*” і “*no*” як до недоречних понять. На їхній погляд, думки краще за все висловлювати алегорично, не прямо. Звідси любов до вставних слів на кшталт “*It seemstome*”, “*I think*”, “*I maybewrong, but...*”, які можуть пом'якшити визначеність і прямолінійність, що може стати причиною зіткнення думок. Найпоширенішими епітетами в розмовній мові є слова “*very*” і “*pretty*”, які пом'якшують різкість будь-якого ствердження або заперечення.

Звертання, вітання, вибачення, подяка, прощання є функціональними формулами категорії ввічливості. Звертання і вітання – це ті елементи мовленнєвого етикету, які передусім, сигналізують про соціальні відношення, що встановлюються в рамках комунікативного акту. Головним чинником, який

впливає на вибір того чи іншого звертання, вітання, є соціальний статус комунікантів, ситуація спілкування.

Ось основні правила англійської ввічливості: бути простим, невимушеним, уважним до співрозмовника, робитивсе, щоб було зручно співрозмовнику.

Принципу ввічливості, який полягає в прагненні передати власну думку ненав'язливо для співрозмовника, дотримуються на всіх рівнях мовного спілкування, тож оволодіння способами реалізації цього принципу є складовою процесу вироблення навичок спілкування англійською мовою.

Перспективою дослідження є аналіз перекладу вербалізованої категорії ввічливості в сучасній англійській мові.

Сіманова А.А., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Дослідження присвячене вивченню вербальних засобів вираження негативних емоцій в англійському дискурсі.

Актуальність теми зумовлена, по-перше, використанням антропоцентричного підходу, по-друге, відповідністю теми сучасним напрямкам дослідження мови.

Метою дослідження є виявити вербальні засоби вираження негативних емоцій в англійському дискурсі.

Емоції – це невід'ємна частина людини і її мовленнєвої діяльності, це одна з її найважливіших характеристик, тому що через мовне вираження емоцій пізнається і сама людина як мовна особистість.

Емотивний компонент слова становить результат відображення емоцій у слові в процесі їх вербалізації та семантизації. Оскільки він є соціально узагальненим, він слугує для індивідуального вираження емоційної оцінки об'єктів світу, його реалізація відбувається в емоційних ситуаціях спілкування через мовленнєві акти експресиви.

Сутність механізму опосередкування негативних емоцій у мовленні пояснюється таким чином: людина здатна відображати в мові не просто навколишній світ, а тільки те, що необхідно в даний момент, що видається для неї значним. Цей процес регулюють емоції, які виступають у ролі посередника між світом і його відображенням у мові. Негативні емоції як психічне явище відтворюють у свідомості людей їх емоційне ставлення до дійсності. Емоційні оцінювання дійсності відображаються в семантиці мовних засобів, що використовуються для вербалізації. Вони кодовані у вигляді компонентів, що формують емотивність слова – здатність відтворювати у відповідних

типізованих умовах досвід вербального вираження певних емоційних ставлень суб'єктів до того, що несе дане слово-образ. Емотивність властива всім мовним рівням: фонетичному, морфологічному, лексичному і синтаксичному. Кожен з них має свою систему засобів вираження.

Наступним видом мовного вираження негативних емоцій є опис. На відміну від їх спонтанного прориву умовлення, опис є свідомим вираженням емоційного стану мовними засобами. Опису підлягає, як правило, не емоція в цілому, а її зовнішня експресія: міміка обличчя, очей, губ, пантоміміка, тембр голосу, інтонація тощо.

Лексика називання та опису негативних емоцій є за своєю семантикою нейтральною. Емотиви ж, у своїй семантичній структурі, обов'язково містять емоційний компонент. В залежності від типу емотивної семантики, всі емотиви поділяються на афективи, в яких емотивна семантика складає єдиний зміст семантики слова (*Ah! Gee! Why!*), та конотативи, в яких емотивні семи супроводжують основне логіко-предметне значення: (*rascal, rogue, scamp*). Однак є група слів, які в мові є нейтральними, але мають емоційний потенціал, що реалізується в процесі функціонування в мовленні.

Емоції – явище багатогранне. Вони характеризуються суб'єктивністю та плинністю, що ускладнює процес їх опосередкування у мовленні. Емотивність можна прослідкувати на всіх чотирьох рівнях: фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному. Найповніше емотивність досліджена на лексичному та синтаксичному рівні. На синтаксичному рівні для вираження, наприклад, емоції гніву можуть вживатись окличні, питальні, еліптичні, інвертовані речення, вставні елементи. Перерваність, повтори, незакінченість синтаксичних конструкцій характерні для високої концентрації вказаної емоції. Аналіз емотивних мовних засобів і механізмів їх впливів на людину становить собою неабиякий інтерес для подальших досліджень у цій сфері.

Перспективою дослідження є аналіз перекладу вербалізованої емоції гніву в англійському дискурсі.

Сироватенко Н.А., студентка 153 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

АНАЛІЗ ІНДИКАТОРІВ ПІДТЕКСТОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

У роботі окреслено три типи інформації в тексті (за монографією І.Р. Гальперіна). Особливу увагу було приділено підтекстовій інформації та її аналізу в аспекті перекладу. Актуальність дослідження зумовлена тим, що не кожен глядач або читач, особливо якщо він ще й належить до іншої комунікативної культури, зможе одразу або навіть взагалі зрозуміти підтекст

діалогу чи то цілого фільму або книги. Тому робота спрямована на адекватне інтерпретування тексту художнього кінофільму, його ідеї, а також імпліцитність художніх текстів взагалі.

Мета дослідження – виявити індикатори підтекстової інформації в аспекті перекладу.

Інтерпретацію змісту тексту здійснюємо в межах теорії І.Р. Гальперіна, який виділяв три типи інформації в тексті: змістовно-фактуальну (ЗФІ), змістовно-концептуальну (ЗКІ) і змістовно-підтекстову (ЗПІ) [1].

Головною для нас являється саме ЗПІ, адже найголовніше для читача – розпізнати її і адекватно осмислити текст. ЗПІ – це приховані думки автора, його оцінки, які здобуваються з опису фактів, явищ, подій. Доцільним є виділення таких видів ЗПІ: ситуативна і асоціативна.

Ситуативна ЗПІ стосується фактів, подій, раніше описаних в повістях, романах. Асоціативна ЗПІ виникає в силу властивої нашій свідомості зв'язувати викладене вербально з накопиченим особистим або суспільним досвідом. Такий вид підтексту також передбачає життя, що ховається за поведінкою персонажів, а саме їх думки і почуття, відомі або не відомі нам.

Однією з особливостей тексту з підтекстом є наявність семантичних опозицій, що створюють асиметричність висловлювання і його значення, тобто при одному плані вираження є два плани змісту. Розглянемо це на такому прикладі:

He might have another suit, I said. And a car and a hide-out and money and friends. But you'll get him. (– Можливо, у нього є інший костюм, – пропустив я, – і машина, і укриття, і друзі, і гроші. Але ви візьмете його.) [2].

Nulty spit in the waste basket again. I'll get him, he said, about the time I get my third set of teeth. How many guys is put on it? One. Listen, you know why? No space... (Налті знову сплюнув у сміттєвий кошик. – Я візьму його, – сказав він, – як тільки в мене виростуть нові зуби. Скільки хлопців було відведено на цю справу? Один! І знаєш чому? Бракує місця...) [2].

Поліцейський Налті говорить про те, що він зловить злочинця, як тільки у нього виростуть нові зуби: *Get him i get my third set of teeth* є семантичною опозицією. Таке протиріччя вказує на те, що ловити злочинця, та ще й при відсутності належної кількості співробітників, марна справа. Таким чином, в такому тексті відбувається невідповідність між висловлюванням і його значенням, так як *I'll get him* перетворюється в *I'll never get him*.

Модель дослідження підтекстової інформації включає такі етапи:

- а) виокремлення ЗФІ;
- б) встановлення змісту ЗКІ;
- в) виявлення пресупозицій;
- г) опис інференцій;
- д) моделювання імплікацій щодо ЗПІ.

Апробація моделі на матеріалі художніх кінофільмів засвідчила, що індикаторами підтекстової інформації в художньому кінофільмі є просодичні засоби, накладання тексту на рухоме зображення, закадровий голос, музика, звукові ефекти, метатекстовий коментар, навіть вираз обличчя і вчинки персонажів.

Під час перегляду фільму ми постійно намагаємося побачити те, що приховано за виразом обличчя і вчинками персонажів, і проникнути в глибини неказаного і неусвідомленого.

У «Зоряних війнах» (*Star Wars: Episode 5 - The Empire Strikes Back*) [3] Дж. Лукаса Дарт Вейдер (головний антагоніст) пропонує Люку разом керувати всесвітом, щоб «навести в ньому порядок» («*bring order to the galaxy*»), і той відповідає спробою самогубства. Таку реакцію можна вважати логічною, але вона має конкретний сенс, адже Люк і глядачі розуміють підтекст, прихований за словами Вейдера: «*bring order to the galaxy*» означає «і поневолити мільярди». Коли Люк намагається вбити себе, ми бачимо героїчний підтекст: «Я швидше помру, ніж стану частиною твоєї диявольської витівки».

Перспективу дослідження вбачаємо у виявленні специфіки виявлення підтекстової інформації в англійських художніх творах і кінофільмах різних жанрів.

Література:

1. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М.: Наука, 1981. – 136 с.
2. *Chandler Raymond Farewell, My Lovely* [Електронний ресурс]: Web-сайт. – RuLit. Режим доступу: <http://www.rulit.me/books/farewell-my-lovely-read-69075-3.html>. Назва з екрану.
3. *Star Wars: Episode 5 - The Empire Strikes Back* [Електронний ресурс]: Web-сайт. – fmovies.to. Режим доступу: <http://fmovies.to/film/star-wars-episode-5-the-empire-strikes-back.3r8r/qx2y1w>. Назва з екрану.

Черниш А.Ю., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ КЕРІВНИКА (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІКАЦІЙ ПРО НГУ)

Позитивний імідж для кожної установи, компанії формує її керівник, і Національна гвардія України не є виключенням, тому лідер повинен особистим прикладом створювати гідний статус військ в цілому. Від комунікативних умінь керівника військового формування залежить і ділова атмосфера в колективі, і успішність виконання службових завдань.

Метою нашої роботи є окреслення комунікативного аспекту формування позитивного іміджу командувача Національної гвардії України генерал-лейтенанта Юрія Аллерова.

Імідж керівника – цілісний, якісно визначений образ керівника, стійко існуючий та відтворюваний в масовій та індивідуальній свідомості. Від манери спілкування військовослужбовців з цивільними та між собою (особливо зі своїми підлеглими) залежить імідж Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями, тому у своїй комунікативній поведінці еталонний представник військової еліти повинен вміло контролювати емоції в будь-якій ситуації і ніколи не дозволяти собі відступити від нормативних правил поведінки.

Формування іміджу особистості як члена силової структури та іміджу цієї структури взагалі відбувається завдяки використанню психологічних механізмів взаємин індивіда і групи: наскільки особистість, ідентифікуючи себе зі структурою, стає елементом системи “ми –структура”, настільки її імідж відповідає іміджу структури і навпаки. Тому імідж керівника Національної гвардії України не менш важливий, ніж імідж Національної гвардії України у цілому.

На підставі аналізу мас-медіа публікацій було виокремлено такі поширені стратегічні топоси формування іміджу командувача Національної гвардії України: піднесення авторитету лідера, міжнародна співпраця, статистичні дані, спростування чуток.

Позитивний імідж офіцера-військового лідера, наприклад, виявляється в його популярності, вмінні сприяти позитивній психологічній атмосфері в колективі, здатності підтримувати цінності Національної гвардії України як силової структури тощо. Мовленнєва поведінка обирається мовною особистістю в залежності від її положення в певній соціальній групі; проте, на відміну від соціальної поведінки, яка має незначну варіантність, мовленнєві можливості індивіда важко обмежити якимось рамками. Професія накладає свій відбиток на комунікативну діяльність індивіда в цілому, не обмежуючись тільки роботою.

Подальше дослідження з формування іміджу керівника дозволить краще зрозуміти механізми ефективного формування позитивного іміджу силової структури.

Підсекція № 4.5 Актуальні проблеми морально-психологічного, правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України

Керівник підсекції: старший викладач кафедри військового навчання та виховання підполковник **Васищев В.С.**

Секретар підсекції: службовець **Пенькова Н.Є.**

УДК 32.019.5

Ващенко Є.І., студент 3 курсу 8 групи інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету ім. Я.Мудрого;

Стаднік А.В., доцент кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, кандидат медичних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА

Актуальність даної проблеми визначається: по-перше, погіршенням соціально-економічної і політичної ситуації в країні, що характеризується перманентною економічною і політичною кризою, проведенням АТО; по друге, очевидною надмірною політизацією соціального середовища та його негативним впливом на свідомість воїнів і військових колективів. Політична культура визначається (за американськими дослідниками Г. Алмондом і С. Вербою) як деякий тип політичних позицій військових, що сприяє демократичній стабільності суспільства.

Важливими напрямками роботи щодо формування політичної культура майбутнього офіцера, на нашу думку, є:

– уточнення базових складових політичної культури військовослужбовця, конкретизація їх змісту стосовно офіцера, (знання, уявлення, погляди, переконання політичної та воєнно-політичної спрямованості, що мають бути засвоєні під час навчання);

– вивчення змісту політичних ціннісних орієнтацій та установок, що мають формуватися під впливом і певним контролем керівного і викладацького складу навчального закладу;

– проведенням практично-поведінкових елементів, що формуються під час політичної соціалізації курсантів в умовах повсякденного життя, яка має бути систематизованим та коригуватися викладачами, командирами підрозділів та структурами по роботі з особовим складом ВВНЗ:

– застосуванням під час занять із соціально-гуманітарних дисциплін ділових та ситуативно-рольових ігор;

– оволодінням досвідом самостійного ознайомлення курсантів з політичною інформацією, методикою її аналізу (особливо наданої через ЗМІ) та виступи з інформуваннями на заняттях з соціально-гуманітарних наук, на молодших курсах у ВНЗ та школах міста, а також перед студентською аудиторією;

– практичною організацією заходів з інформаційно-пропагандистського забезпечення під час військового стажування; участю у всіх стандартних для політичного життя суспільства формах політичної діяльності, що не обмежені діючим законодавством – виборах, референдумах, суспільних об'єднаннях та організаціях, що не переслідують політичної мети;

– участю у заходах щодо військово-патріотичного виховання цивільної молоді;

– участю у роботі ВНТК, наукових семінарів та конференцій з соціально-гуманітарних наук.

Важливим напрямом є дослідження ролі корпоративних військово-професійних цінностей і норм у формуванні політичної культури – військового професіоналізму, додержання Кодексу честі офіцерів, гордості за належність до військового підрозділу, військового колективізму, військових традицій, ритуалів і символіки тощо.

УДК 159.9

Дорофєєв О.Є. курсант 115 навчальної групи, 8 курсу, 4 факультету (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України;
Васищев В.С., старший викладач кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ КУРСАНТІВ НАНГУ

У вітчизняній соціальній психології достатньо чітко виявлена специфіка поняття “лідерства”. Найбільш доцільно воно розкрито Б.Д.Баригінім, який звернув увагу на наступні основні критерії “лідерства” у плані взаємозв’язків в неформальній та офіційній структурі кожної групи:

1) “Лідерство” в основному пов’язане з регулюванням між особистих відносин в середині групи, які частіше за все носять неофіційний характер.

2) “Лідерство” являє собою головним чином феномен мікросередовища.

3) “Лідерство” виникає і функціонує переважно стихійно при наявності певних елементів.

4) “Лідерство” – це явище менш стабільне, більше підлягає перепадам думок і настроїв членів групи та вимагає постійного захисту .

5) Процес “лідерства” характеризується використанням менш певної системи різних санкцій.

6) Процес прийняття рішення в системі “лідерства” носить менш складний та завжди обґрунтований характер.

7) Діяльність “лідера” протікає переважно в межах мікроструктури малої групи. “Лідерство” є чисто психологічна характеристика поведінки певних членів групи, формальних відносин, в першу чергу в плані розподілу ролей.

Формування лідерських якостей майбутніх офіцерів відбувається у процесі організації навчально-виховного процесу, де виховання – це процес цілеспрямованого управління формуванням і розвитком особистості відповідно до вимог суспільства. Під формуванням ми розуміємо якісні й кількісні зміни у психіці курсанта, які забезпечують накопичення лідерського потенціалу особистості, що виражається в ускладненні когнітивних психологічних структур, розвитку здатності до самоврядування, зростанні активності й удосконаленні мотивацій до лідерства. Організація навчально-виховного процесу, який визначається як закономірна, послідовна, безперервна зміна моментів розвитку взаємодіючих суб’єктів, передбачає створення необхідних психолого-педагогічних умов, завдяки яким стане можливим формування лідерських якостей. Психолого-педагогічні умови не виступають цілісною системою формування певних якостей особистості. Натомість реалізація психолого-педагогічних умов, як зовнішніх чинників, під впливом яких у підлітків виникають внутрішні суперечності, дозволяє спрямувати процес виховання на формування лідерських якостей.

В результаті проведеного емпіричного дослідження сформованості лідерських якостей серед курсантів факультету №1 (командно-штабного), середній вік яких складає 21 рік встановлено: у 22% курсантів сильно виражені лідерські якості, у 61% - середньо виражені та у 17%, ці якості виражені слабо.

УДК 159.9

Лещенко С.В., курсант 112 навчальної групи, 8 курсу, факультету №4 (гуманітарного) Національної Академії національної гвардії України; **Васищев В.С.**, старший викладач кафедри військового навчання та виховання Національної Академії національної гвардії України, підполковник.

РОЛЬ РЕЛІГІЇ ТА ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА У ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ДОВГОТРИВАЛИХ СБЗ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД.

В сучасних умовах проблема взаємовідносин армії і релігії, використання духовного потенціалу релігії з метою поліпшення морально-психологічного клімату у військових колективах є актуальною.

Національна Гвардія України, є багатонаціональною правоохоронною організацією з військовими функціями. Тому лише однією національною чи

державницько-громадянською ідеєю для виховання високого морального рівня і підтримання бойового духу військовослужбовців не достатньо. Лише воїн, переконаний в справедливості своєї справи, перемагає ворога не тільки зброєю, а і духом і ніколи не зверне цієї зброї проти власного народу. Саме тут Національній Гвардії України стає у нагоді тисячорічний досвід Християнської Церкви у вихованні особистості воїна-захисника Вітчизни. На жаль, антагоністичне розуміння цілком демократичної норми Конституції України про відокремлення церкви від держави і міжконфесійні непорозуміння стають на заваді українським церквам прийняти участь в цьому процесі.

Однак, за умов налагодження дієвого міжцерковного і державно-церковного діалогу у напрямку організації духовного патронату Церкви над Армією в Україні стає можливим поступове впровадження інституту капеланів Українського Війська.

Наприклад, інститут капеланів у збройних силах США представляє більш як 120 релігійних конфесій. Цей інститут відіграє величезну роль у житті армії і флоту США, будучи однією з найстаріших служб в американських збройних силах. Він був створений 29 липня 1775 р. З тих пір у різних війнах, включаючи Першу і Другу світові, війни в Кореї і В'єтнамі, загинули більше 200 капеланів. У Пентагоні досі приділяють велику увагу релігійній сфері життя особового складу армії і флоту, що не є випадковим. Тому що США - країна з досить міцними релігійними традиціями. Ось чому текст американської військової присяги закінчується словами: „Так допоможе мені Бог”. А в статті 6 „Кодексу поведінки”, затвердженого в 1995 р., говориться: „Ніколи не забуду, що я американський військовослужбовець, відповідальний за свої вчинки і присвятивший себе принципам, що зробили мою країну вільною. Залишаюся вірний Господові Богу і Сполученим Штатам Америки...”

Виходячи з цього, можна зазначити що стандарти НАТО на які спрямовано реформування ЗСУ та Національної гвардії України стосується не лише зброї, озброєння та штатної структури а і питання морально-психологічної та духовної підготовки військовослужбовців до виконання завдань за призначенням.

УДК 159.9

Панасюк О.О., курсант 225 навчальної групи Національної Академії Національної гвардії України; **Кравченко О.В.** доцент кафедри військового навчання та виховання Національної Академії Національної гвардії України; кандидат психологічних наук, доцент

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Службова діяльність співробітників правоохоронних органів немислима без комунікативних зв'язків, окрім цього вона має ряд психологічних особливостей,

які, з одного боку, роблять її вельми специфічною, з іншою - можуть її ускладнювати.

Однією з найважливіших психологічних особливостей спілкування в правоохоронних органах є його професійна спрямованість, тобто існує певна заданість параметрів спілкування. Характерною особливістю спілкування правоохоронців в даних умовах є нормативність.

Спілкування утруднено наявністю психологічних бар'єрів, пов'язаних з багатьма чинниками, які можуть виникати через взаємне непорозуміння, неприязнь, небажання спілкуватися з правоохоронцем і т.п. До того ж ці бар'єри можуть створюватися штучно і приводити до загострення взаємостосунків, виникнення конфліктів. В зв'язку з цим дуже важливо, щоб правоохоронці не тільки навчились правильно розбиратися в природі цих бар'єрів в спілкуванні, але і навчився їх обходити, а коли треба і розбивати.

Також правоохоронці повинні обов'язково враховувати особливості спілкування в злочинному середовищі - наявність злочинного жаргону, деяких кримінальних жестів, що використовуються для передачі інформації, татуїровок, як специфічних засобів спілкування в злочинному середовищі. Їх знання вельми корисне і необхідне для вирішення ряду службових задач.

Для правоохоронця важливо не тільки правильно і уміло спілкуватися з людьми, але і уміти здійснювати психологічну дію на них. Завжди необхідно пам'ятати, що правоохоронець вступає в спілкування не тому, що його просто цікавить ця людина, а для того, щоб змінити її позицію, її відношення.

Велике значення в спілкуванні має й стиль спілкування. Наприклад, нерідко розумну, гарну мову псують слова-паразити, а вживання незрозумілих громадянинів слів (іноземних або сленгових), не тільки не сприяє кращому взаєморозумінню, але й викликає роздратування.

Правоохоронець повинен уміти усувати перешкоди на шляху взаємного розуміння і згоди, не повторювати минулих помилок у спілкуванні, бути самокритичним, володіти собою, дотримуватися норм етики спілкування, не переносити ділові конфлікти на особистості, бути принциповим до громадян, терпимим до їх слабостей і недоліків особистого характеру, володіти методами переконання людей. Тому важливо, щоб правоохоронці володіли наступними необхідними комунікативними якостями: умінням швидко встановлювати психологічний контакт з незнайомими людьми і викликати до себе прихильність їх; умінням слухати інших людей; умінням надавати психологічну дію на людей при здійсненні службово-бойової діяльності; умінням долати психологічні бар'єри в спілкуванні; ролевими уміннями.

При охороні громадського порядку вимагається дуже велика витримка, самовладання та спроможність не піддаватися на провокуючі дії. Емоційний

вибух правоохоронця, хоч психологічно і зрозумілий, але не може бути виправданий.

Висновки. Щодня правоохоронець стикається в різних ситуаціях з безліччю людей, з якими він вступає в спілкування і від того, наскільки вміло він вступає з ними в контакт, наскільки швидко і ефективно це робить, буде залежати і кінцевий результат його діяльності.

УДК 159.9

Макортецький І.В., курсант 216 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Пенькова Н.Є.**, доцент кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, кандидат психологічних наук

НАТОВП ТА ЙОГО ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Усі натовпи на початку їх утворення та у стані відносного спокою мають тенденцію набувати колоподібної форми. При цьому характерно існування двох протилежних напрямків руху людей: від периферії до центру та навпаки. Такий безперервний рух у натовпі допомагає швидкому розповсюдженню інформації та розподілу людей за ступенем їхньої активності. Індивіди, які готові прийняти участь у діях маси, концентруються ближче до центру, більш пасивні – на периферії.

Кордони натовпу мають рухливий характер, відповідно місце положення окремих індивідів постійно змінюється. Таким чином, випадковий спостерігач раптово може опинитися у центрі натовпу.

Забезпечити контроль над поведінкою натовпу майже неможливо. Оптимальний варіант вирішення цієї проблеми – не допустити формування діючого натовпу, створити умови, що будуть сприяти виникненню почуття соціальної захищеності. Якщо натовп з безумовно агресивними намірами вже почав формуватися, необхідно прийняти міри інформаційного, організаційного та тактичного характеру з метою припинення подальшої концентрації людей.

Потрібно блокувати підходи до натовпу, аби запобігти його поповненню; не намагатися витиснути масу з місця, на якому вона розмістилася; максимально тягнути час, аби люди втомилися та рівень їх активності знизився; пам'ятати про надмірну імпульсивність натовпу і не відповідати на погрози та образи; повідомляти про заходи, що вжито з метою усунення проблем, у зв'язку з якими зібрався натовп; сприяти виходу людей з натовпу крізь вказані коридори з організованими там фільтраційними пунктами, постійно інформувати масу про цю можливість; намагатися безперервно вести переговори, щоб ізолювати неформальних лідерів та організаторів заворушень.

Найефективніший механізм впливу на діючий натовп – позбавлення його учасників анонімності: фіксування обличчя людей за допомогою теле- і відео зйомок, активне демонстрування їх у репортажах з місця подій, а також на великих екранах, встановлених поблизу місця розташування натовпу; або позначення учасників натовпу за допомогою фарби, яку не можна змити. Ці та подібні заходи помітно знижують активність та агресивність натовпу.

Розпад маси. Потреби (ситуаційні та внутрішні), що привели індивідів у масу, раніше чи пізніше реалізуються, натовп стає менш енергійним, маса починає поступово розпадатися. Почуття єдності між окремими людьми, яке здавалося незмінним, зникає, кожен згадує про власні справи та проблеми.

Із натовпу індивід виходить емоційно втомленим, не в змозі напевно пригадати, що з ним сталося, та скільки минуло часу. Ці відчуття аналогічні у людей, що вийшли з будь-якої маси і не залежать від того, якими саме емоціями була охоплена маса: позитивними чи негативними. Після виходу з маси індивіду потрібен час, аби повернутися до реальності, почати адекватно сприймати навколишню дійсність.

Розпадається натовп поступово, з початку поділяється на декілька окремих, все ще великих фрагментів, що поступово трансформуються у невеликі за кількістю членів групи, котрі трохи пізніше остаточно розпадуться на окремих індивідів. Взагалі, майже завжди психологічна маса є утворенням тимчасовим.

УДК 159.9

Новосад А.Ю., старший сержант 216 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Пенькова Н.Є.**, доцент кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, кандидат психологічних наук

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРА У ВІЙСЬКОВОМУ КОЛЕКТИВІ

Сьогодні відчувається гостра потреба в новому поколінні лідерів зі стратегічним мисленням, неординарним баченням ситуацій, впевненістю в успіху. Люди, які не бояться ризику, здатні очолити організації, дуже потрібні країні. Лідери-новатори покликані ефективно вирішувати і старі, і нові проблеми методами, що відповідають сучасним вимогам. А формування лідера, його ріст, авторитет починаються з малої групи. Ось чому так важливо зрозуміти основні принципи появи та виховання сучасних лідерів, джерела яких знаходяться в малих групах.

Виховання лідера і його самовиховання полягає у виробленні вміння вести за собою людей, установлювати стосунки з ними і на цій основі організувати управління. Справжнього лідера відрізняють не честолюбство, бажання й

уміння виділитися із загального середовища, щоб показати свою вищість, а справжнє природне право сильної, вольової, професійно грамотної й водночас інтелектуальної особистості вести за собою людей. Лідер повинен бути головою своєї групи, провідником ідей, що сприяють розвитку групи і відповідають інтересам її членів. Лідерство – це відносини домінування та підпорядкування, впливу і дій відповідно до нього в системі внутрішньо групових відносин.

Кар'єра лідера залежить не тільки від загальних умов, в яких він діє, але і від його особистих якостей, від того, як він здійснює основні функції лідера. До основних функцій лідера можна віднести конструктивну, організаційну, координаційну та інтегративну.

Конструктивна функція полягає у вираженні інтересів групи в конкретних завданнях. Вона має бути зорієнтована на задоволення інтересів усіх чи принаймні більшості членів групи. Здійснення конструктивної функції – необхідна умова лідерства та його успіху.

Організаційна функція – формальний лідер здійснює підбір кадрів і вироблення системи управління групою. Лідер формує групу, розподіляє в ній обов'язки (соціальні ролі), створює умови для нормальної життєдіяльності групи, контролює та регулює відносини між членами колективу.

Координаційна функція – узгодження дій окремих членів групи та напрямків їхньої діяльності для виконання завдань, що мають значення для групи.

Інтегративна функція – згуртування однодумців, оточення лідера для виконання головних завдань малої групи.

Неформальний лідер, виступаючи членом малої групи, керує нею зсередини, він частіше за формального керівника взаємодіє з групою, краще знає кожного її члена. Чим сильніше авторитет неформального лідера, тим легше йому маніпулювати думкою групи і направляти її діяльність у потрібне русло.

Група становить собою замкнуту одиницю, з центру якої неформальний лідер здійснює свій вплив. Формальний лідер, який керує ззовні, постійно наштовхується на згуртований „фронт”, що знаходиться всередині групи під значним впливом неформального лідера. Для досягнення спільної мети, запобігання і усунення конфліктів у групі формальний лідер має впливати на групу через неформального лідера.

Формальна і неформальна структура групи не завжди перебувають у згоді, частіше між ними виникають суперечності. Завдання лідера – добре знати та відчувати це джерело внутрішнього напруження і вести справу так, щоб зблизити формальну і неформальну структури організації.

УДК 37.011

Кришталь О.О., командир 112 навчальної групи Національної Академії Національної гвардії України, старший сежант; **Міршук О.Є.**, старший викладач кафедри військового навчання та виховання Національної Академії Національної гвардії України, майор.

ВІЙСЬКОВІ РИТУАЛИ, ЯК ЗАСІБ ЗГУРТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО КОЛЕКТИВУ ТА ЗМІЦНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сьогодні суспільний розвиток в Україні характеризується непростими соціальними, духовними та іншими процесами, актуальною є проблема формування у особового складу активної громадської позиції та патріотизму.

Для підвищення зазначених соціальних вимог військових колективів в підрозділах Національної гвардії України повинні широко застосовуватись різноманітні військові традиції.

Одним з визначень поняття “військові традиції” є форми діяльності і поведінки, що історично склалися та передаються, а також притаманні їм звичаї, правила, цінності, уяви. В стислому вигляді традицію можна визначити як минуле, яке переходить у майбутнє, активно розвивається та своєчасно оновлюється. Життєздатність традицій проявляється в їх подальшому розвитку прийдешніми поколіннями, широті прояву в суспільстві, відповідності історичній свідомості народу.

Військовими традиціями можна вважати правила, звичаї та норми поведінки військовослужбовців у мирний і воєнний час, які історично склалися. Важливе значення національних військових традицій обумовлюється, перш за все, їх спрямованістю на формування у військовослужбовців стійкої мотивації та безумовної готовності до зразкового виконання військового обов’язку у будь-яких умовах обстановки, гордості за належність до українського війська.

Зміст військових традицій включає різні компоненти: історичний, соціальний, виховний, психологічний, культурний, військово-професійний та інші. На думку вчених, в основі військових традицій лежать три ключових моральних поняття: “патріотизм”, “військова честь” і “військовий обов’язок”. Армія є живою, доки в її лавах є носії цих понять.

Основними елементами військових традицій, що історично склалися, є: принципи та норми поведінки військовослужбовців; громадянські й моральні якості воїнів; військові ритуали; система військових нагород; військова етика; військова геральдика та символіка; вексилологія (прапорознавство); принципи військового навчання та виховання; уніформологія (наука про військову форму); елементи військового побуту й духовної культури життєдіяльності військ; військова музика і пісні, військова лексика та ін.

Враховуючи історичні аспекти формування у воїнів громадської позиції та патріотизму та відповідні методологічні засади, військові традиції Національної гвардії України за сферами військової діяльності можна класифікувати за такими показниками:

- бойові традиції;
- традиції військового навчання та виховання;
- традиції військового побуту.

Звичайно, що запропонована класифікація військових традицій є умовною, оскільки зазначені групи традицій тісно переплітаються і можуть проявлятися в різних умовах військової діяльності.

Бойові традиції – це елементи бойового надбання українського війська, які передаються із покоління в покоління та зберігають свою актуальність для потреб військової практики й зразкового виконання військового обов'язку протягом тривалого часу.

Традиції військового навчання та виховання – це стійкі правила, принципи і норми бойової підготовки військ, організації виховної та соціально-психологічної роботи й самовдосконалення особового складу, які забезпечують передачу військовослужбовцям бойового досвіду, високий рівень професійної підготовленості, морально-психологічної згуртованості та успішні дії при виконанні навчально-бойових завдань.

Традиції військового побуту – це правила, норми і звичаї організації повсякденної життєдіяльності військовослужбовців, що устоялися, та такі, що пов'язані із задоволенням їх матеріальних і культурних потреб в інтересах службової діяльності.

У контексті подальшого розвитку військових традицій, у першу чергу, необхідна підтримка тих традицій, які “працюють” на згуртованість військових колективів, створення в них стійкої системи соціально значущих моральних орієнтирів. Якщо традиції зазначеної спрямованості своєчасно не отримують підтримки, вони можуть руйнуватися чи набувати негативних сторін, а їх виховний потенціал здатний замінюватися неадекватними формами реалізації. Як наслідок – можлива поява потворних форм міжособистісного спілкування між військовослужбовцями (так званої “дідівщини”, “переводів” з однієї категорії призову військовослужбовців до іншої, знаків відмінностей, не передбачених правилами носіння військової форми тощо), які завдають шкоди іміджу армії, військової служби, а також морально-психологічному потенціалу військ.

Таким чином, військові традиції виступають важливими засобами військово-патріотичного виховання у військах. Збереження існуючих і розвиток нових прогресивних військових традицій, їх вміле використання у виховному процесі можна вважати важливою складовою діяльності посадових осіб по формуванню активної громадської позиції та патріотизму в особового складу.

УДК 159.9

Мовчан А.А., курсант 225 навчальної групи Національної Академії Національної гвардії України; **Кравченко О.В.**, доцент кафедри військового навчання та виховання Національної Академії Національної гвардії України, кандидат психологічних наук, доцент,

ОСОБЛИВОСТІ ВИЖИВАННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ.

Виживання військовослужбовця в екстремальних умовах залежить від багатьох чинників: його фізичного і психологічного стану, запасів їжі і води, ефективності спорядження тощо.

В умовах автономного існування людини в природі, коли на перше місце висувається тільки одна мета – вижити, особливого значення набувають так звані стресори виживання. Вони справляють найбільш несприятливий вплив на організм людини, серйозно впливають на тривалість гранично допустимих термінів автономного існування. До основних стресорів відносять: з чинників навколишнього середовища – холод, жара; з чинників психофізіологічної природи людини – біль, голод, спрага, перевтома, смуток, страх.

На життєдіяльність людини великий вплив справляють не лише її воля, рішучість, зібраність, витривалість, але і знання природи. Люди гинуть від спеки і спраги, не підозрюючи, що в трьох кроках знаходиться рятівне джерело води; замерзають, не зумівши побудувати укриття зі снігу; гинуть з голоду в лісі, де багато дичини; стають жертвами отруйних тварин, не знаючи, як надати першу медичну допомогу при укусі.

Для виживання в екстремальних умовах військовослужбовцю необхідно вирішити три найважливіших завдання: зуміти захистити себе від переохолодження або перегріву залежно від місцевості і погодних умов; встановити денну норму витрачання води, а недоторканий запас залишити на крайній випадок, необхідно також взяти заходів для знаходження джерел води; скласти харчовий раціон і переконатися, що вода є в достатній кількості для споживання і приготування їжі.

Вода входить до складу тканин, без неї неможливе нормальне функціонування організму, здійснення обмінних процесів, підтримка теплового балансу, видалення продуктів метаболізму тощо. Відсутність води протягом доби негативно позначається на моральному стані людини, знижує її вольові якості, викликає швидку стомлюваність тощо.

Харчування відіграє одну з основних ролей у виживанні військовослужбовця в екстремальних умовах існування. Необхідно вміти визначати якість продуктів, знати способи їх приготування, зберігання, а також використання природних ресурсів.

Головний принцип при виборі одягу для виживання – його функціональність, придатність для роботи. Звідси *перше правило* – вибирати краще, не заощаджувати на одязі, адже він є єдиним захистом від вологи,

морозу, вітру, сонця. *Правило друге* – бажано, щоб одяг був багатошаровий. Чим більше шарів, тим краще теплоізоляція. Однак при цьому варто знайти оптимальну кількість шарів, що відповідає б клімату. До того ж одяг, просочений потім, попросту перестане зберігати тепло. *Правило третє*. Досвідчені мандрівники, спецназівці радять одягатися приблизно так: на тілі – тонка білизна. Поверх білизни сорочка, бажано вовняна, далі светр із натуральної вовни. Хоча зараз деякі замітники вовни забезпечують навіть кращу теплоізоляцію. На светр одягається верхня одежа.

Не менш важливим фактором виживання є укриття. Незахищеність від сильного холоду й сильної жари приводить, відповідно, до переохолодження (гіпотермія) і тепловому удару (гіпертермія).

ВИСНОВОК. Воля до життя є основний фактор у піковій ситуації. Відомо, що розум може здатися швидше тіла, але з установкою на виживання людей знаходить величезні можливості видертися. Незалежно від того, у якій складній ситуації ви виявилися, пам'ятайте - у вас є необхідні ресурси, щоб подолати будь-які труднощі. Це ваша сила духу й ваші фізичні можливості. Змусьте їх ефективно працювати на себе – і ви доб'єтесь прекрасних результатів.

УДК 355.72

Одерій Д.О., курсант 113 навчальної групи, Національної академії Національної гвардії України; **Стаднік А. В.**, доцент кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, кандидат медичних наук, доцент,

ВІДТЯГУВАННЯ ТА ПЕРЕНЕСЕННЯ, ЯК ОСНОВНІ ТЕХНІКИ ЕВАКУАЦІЇ ПОРАНЕНОГО В СЕКТОР УКРИТТЯ

Протягом останніх років у сфері надання допомоги постраждалим відбулися значні поліпшення. Особливо слід зазначити тактичне переміщення постраждалих. У більшості випадків боєць-рятувальник не може надати допомогу пораненому солдатові на полі бою, доки він не буде переміщений у більш безпечне місце. Більшість з використовуваних у минулому технік неефективні в сучасних умовах бою. Сьогодні індивідуальне спорядження кожного військовослужбовця (бронежилет, шолом, стрілецька зброя та інше) збільшує його середню вагу на 23-32 кг. У зв'язку з таким збільшенням ваги, переміщення постраждалого може виявитися проблематичним.

Існує декілька способів, які можна використовувати під час переміщення пораненого: індивідуальне переміщення; відтягування; перенесення; використання імпровізованих засобів переміщення поранених.

Наводимо найбільш ефективні з індивідуальних технік переміщення: переповзання по пластунськи; переповзання навколішках; перебігання.

Відтягування – це техніка, призначена для переміщення постраждалого на короткі відстані. При проведенні відтягування постраждалий під час переміщення стає малопомітним. Така техніка є більш простою для виконання, ніж спроби підняти важкого постраждалого, і дозволяє рятувальникові використовувати комплект зброї.

Більшість видів перенесення виконати нелегко у зв'язку зі збільшеною вагою військовослужбовця в повному спорядженні. Проте наступні кілька способів для швидкого винесення потерпілого в укриття є достатньо ефективними. Їх слід виконувати уважно, оскільки рятувальник і постраждалий знаходяться у високій позиції. Це - перенесення на плечі, опорне перенесення, перенесення з підтримкою.

Використання підручних матеріалів дозволяє транспортувати поранених на довші дистанції двома чи більше носіями. Для цього використовують волокуші, ноші та ін.

Один з ключових аспектів надання допомоги постраждалим в тактичних умовах – це запобігання появі додаткових постраждалих. Розробка плану переміщення постраждалого є комплексною і вимагає вирішення певних проблемних питань. Сценарії евакуації можуть здійснюватися в різній місцевості і різноманітних умовах. Передусім, слід отримати відомості про супротивника. У плані треба врахувати тактичну ситуацію, бойові завдання і доступні сили та устаткування. Обов'язково треба дотримуватися нижченаведених принципів надання допомоги постраждалим у тактичних умовах:

- надання допомоги постраждалому;
- запобігання виникненню додаткових ушкоджень;
- завершення місії.

Отже, рятувальник повинен знати, як проводити евакуацію поранених і коли він повинен це робити. Поранені, що знаходяться на полі бою мають бути переміщені максимально швидко, наскільки це можливо, в кращі тактичні умови для надання медичної допомоги.

УДК 37.011

Пташковський В.В., курсант 112 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України, **Міршук О.Є.**, старший викладач кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, майор

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛЬОВОГО АВТОКЛУБУ-ДРУКАРНІ В УМОВАХ АТО

Посилення ролі Національної гвардії України в розвитку обороноздатності України та проведення антитерористичної операції на сході країни стимулювало

вдосконалення вимог до високого морально-психологічного стану особового складу який знаходиться в зоні АТО. Постійне перебування особового складу у відриві від пунктів постійної дислокації під час виконання завдань за призначенням, значно збільшує та посилює дію стрес-факторів які негативно впливають на морально-психологічного стан. Відомо, що до найбільш екстремальних видів професійної діяльності відноситься професія військового. Успішність їх професійної діяльності у таких ситуаціях багато в чому залежить не тільки від рівня їхньої теоретичної та практичної підготовки, але й від рівня психологічної готовності до неї.

В 2015 році військам був представлений польовий автоклуб-друкарня, він представляє собою кунг змонтований на базі автомобіля КРАЗ – 5233 НЄ. Він призначений для інформаційно-пропагандистського забезпечення особового складу який знаходиться за межами пунктів постійної дислокації.

Серед можливостей польового автоклубу-друкарні є: трансляція відеоматеріалів; трансляція супутникового телебачення; ведення радіомовлення; прослуховування радіопередач; користування мережею «Інтернет»; виготовлення кольорової друкованої продукції форматів А-3, А-4, А-5; ведення відео та фото зйомки; монтаж фото та відео матеріалів тощо.

Військовослужбовці Національної гвардії України у віддаленні від пунктів постійної дислокації не тільки зможуть в вільний час слухати улюблені радіопередачі, але й дивитися українські телеканали, відеофільми та отримувати періодичні видання.

За допомогою даного автоклубу можливо організовувати як групові форми роботи з особовим складом (відеолекторії, усні часописи, тематичні вечори та ін.) так і масові (концерти, святкування, мітинги та інші урочистості).

Можливості польового автоклубу-друкарні можуть розширюватись в залежності від потреб інформаційно-пропагандистського впливу на свої чи протидіючі сили, наприклад:

- ведення переговорів на великих відстанях;
- інформування місцевого населення про реальний стан справ;
- введення в оману протидіючих сил шляхом дезінформації;
- здійснення психологічного тиску на противника;
- виконання функції тимчасової друкарні при пункті управління;
- за участю психологів виконання функцій пункту психологічної допомоги;
- супроводження психологічного моделювання на навчаннях тощо.

Польовий автоклуб-друкарня допоможе в правдивому інформуванні місцевого населення про події, що відбуваються в зоні бойових дій. Адже в населених пунктах на лінії фронту, часто відсутній сигнал українських телеканалів, а в ефірі дають викривлену інформацію про події на сході України.

Наявність та правильне використання польового автоклубу друкарні є запорукою успішного підтримання морально-психологічного стану особового складу на високому рівні та забезпечувати і вчасно проводити заходи які визначені керівними документами по організації роботи з особовим складом.

УДК 37.032

Гаража М.М., курсант 116 навчальної групи, Національної академії Національної гвардії України; **Тробюк Н.Ю.**, викладач кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, лейтенант

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ

Система вищої освіти України враховує необхідність формування не тільки професіонала-виконавця, а й професіонала-дослідника, здатного швидко адаптуватися до нових умов, знаходити рішення складних проблем.

Сьогодні педагоги розглядають науково-дослідницьку компетентність фахівця у тісному зв'язку з його подальшою професійною діяльністю. Результати аналізу наукових праць щодо сутності компетентності та науково-дослідницької діяльності дозволяють трактувати науково-дослідницьку компетентність майбутніх офіцерів НГУ як таку властивість особистості, що характеризує її прагнення й здатність (готовність) реалізувати свої науково-дослідницькі знання, уміння, особистісні якості, досвід для вирішення науково-дослідницьких завдань у сфері своєї професійної діяльності.

Діяльність сучасного офіцера НГУ вимагає аналітичних підходів, критичного і нешаблонного мислення, дослідницької ініціативи, здатності ухвалювати необхідне рішення в умовах неповної і суперечливої інформації. У цьому аспекті науково-дослідницька компетентність є важливою складовою його готовності до професійної діяльності та обумовлює успішність виконання ним посадових обов'язків. Найважливішими науково-дослідницькими вміннями офіцерів НГУ є аналітико-дослідницькі, модельно-прогностичні, організаційно-методичні, професійно-пошукові та рефлексивно-оцінні.

К. Ушинський вважав, що «якщо навчання передбачає розвиток розуму в дітей, то воно повинно розвивати їхню здатність спостерігати».

Формування НДК у майбутніх офіцерів-нацгвардійців можна визначити як педагогічний процес, під час якого здійснюється цілеспрямована взаємодія педагогічного колективу навчального закладу із курсантами з метою набуття ними науково-дослідницьких знань, умінь і навичок, розвитку їхніх дослідницьких якостей, що необхідні для ефективного вирішення завдань

дослідницького характеру при виконанні службових обов'язків. Формування НДК є також процесом переходу курсанта в позицію дослідника, що здійснюється через внутрішнє джерело особистісного розвитку, вибір мети, способів і засобів її досягнення, орієнтацію на дослідницьку діяльність.

Таким чином, слід визначити, що серед основних теоретичних підходів до формування НДК у майбутніх офіцерів НГУ має бути системний, інтегративний, наукознавчий та діяльнісний, а принципами – принципи науковості, інноваційності, прогностичності, випереджальної професійної підготовки та соціально-економічної обумовленості змісту підготовки; мотивацію курсантів до НДК можна розвинути через професійну спрямованість матеріалу та посилення їхньої самостійності при виборі шляхів наукового пошуку, сприяння їхньому саморозвитку і самоактуалізації; для формування НДК майбутніх офіцерів НГУ важливе значення має організація взаємодії курсантів і викладачів на основі суб'єкт-суб'єктних відносин, діалогу та створення викладачем ситуації успіху при організації науково-дослідницької роботи.

УДК 37.032

Пашіна Д.А., курсант 116 навчальної групи, Національної академії Національної гвардії України; **Тробюк Н. Ю.**, викладач кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, лейтенант

МЕДІОПЕДАГОГІКА, ЯК НАПРЯМ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

В останні роки значно зріс інтерес до медіаосвіти, за допомогою якої особистість здобуває інформаційну свободу - право одержувати інформацію, необхідну для життя, розвитку й професійної діяльності, висловлювати свої погляди з приводу тих або інших явищ і подій, передавати інформацію (і що більш важливо - знання) іншим людям.

Багатьма вченими медіаосвіта розглядається як процес навчання, освоєння медіа грамотності, тобто здатності використовувати, аналізувати й оцінювати медійну продукцію. Деякі дослідники саме «медіаграмотність» визначають ключовою концепцією медіаосвіти, у той час як поняття «медіаграмотність» і «медіаосвіта» значна частина педагогів і дослідників розглядає як синонімічні.

Насправді медіаграмотність дає можливість ефективніше застосовувати медіазасоби, медіаджерела, що загалом підвищує не тільки медіакультуру, а й культуру в широкому розумінні.

На сьогодні в цивілізаційному проекті «Медіаосвіта» виділилися три пріоритетних напрямки - власне медіаосвіта, медіапедагогіка й медіажурналістика.

У процесі інформатизації суспільства змінюється спосіб життя соціуму, й кожен із напрямів потребує відповідних педагогічних технологій. Застосування медіазасобів нерозривно пов'язане з використанням нових інформаційних технологій, що набуває особливого значення в професійній підготовці тих, у підвищенні кваліфікації фахівців, самоосвіті.

Як частина педагогіки медіапедагогіка має кілька складників і покликана обґрунтовувати і розкривати зміст освіти, методи і організаційні форми навчання за посередництва засобів масової інформації.

Інноваційна діяльність педагогів, незадоволених традиційними умовами, методами, способами навчання і виховання, була зорієнтована не на лише новизну змісту реалізації своїх зусиль, а передусім на якісно нові результати. Це й спричинило виокремлення медіапедагогіки в окрему галузь, своїм змістом зорієнтованої на людину.

Медіапедагогіка – напрям у педагогіці, спрямований на вивчення масовокомунікативної й інформаційної природи ЗМІ (преси, телебачення, радіо, кіно, відео тощо) та принципів їх використання для актуалізованого оволодіння основами знань.

Медіаосвітній напрямок медіапедагогіки сформувався у другій половині ХХ ст., коли постала проблема готувати тих, хто навчається, до життя в інформаційному суспільстві, формувати в них уміння користуватися інформацією в будь-якому вигляді, здійснювати комунікації, усвідомлювати наслідки впливу на людину засобів інформації, особливо засобів масової комунікації.

Особливе значення в підготовці курсантів Національної гвардії має медіаосвіта, в даний час для успішної професійної діяльності їм необхідні не тільки теоретичні знання, але й певні уміння працювати з медіаінформацією.

Одним із шляхів виховання самостійної, свідомої, творчої особистості військовослужбовця, здатного вільно орієнтуватись в існуючому світі медіа є цілеспрямоване включення сучасних інформаційних засобів за допомогою ІКТ у навчально-виховний процес. Сучасні медіа виступають як комплексний засіб освоєння людиною оточуючого світу, а такі специфічні риси електронних медіа, як мультимедійність, інтерактивність, моделювання, комунікативність і продуктивність дозволяють говорити про нові освітні функції медіа і розробляти на цій основі медіапродукти навчально-виховного значення, інформаційні технології освіти.

Дослідники наголошують, що в умовах інформаційного суспільства надзвичайно важливим є включення людей уже на ранніх етапах їхньої свідомої

діяльності в самостійний пошук необхідної інформації, навчання творчого ставлення до того, що вони бачать, читають, слухають по різних медійних каналах. Навчальний заклад – складний “ансамбль” медійних практик і людських стосунків – традиційних і нових. Низьку ефективність, негнучкість, відставання в розвитку академічних комунікацій дослідники розглядають як наслідок недоліків у системі вищої освіти або як одну із причин, що вимагає цілеспрямованої уваги й впливу.

УДК 001:89+355.23

Бондаренко Д. С. сержант 322 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Мельник Ю. Б.** доцент кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук, доцент

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Військова освіта є складовою частиною державної системи освіти. Система військової освіти побудована на основі принципів доступності, неперервності та наступності ступеневого навчання військових фахівців з урахуванням специфіки їх військової служби. Як відомо, економічні і соціальні реформи, які здійснюються в Україні, значною мірою змінюють характер праці спеціалістів у сфері обслуговування. Згідно з цим змінюються відповідно і вимоги до підготовки кадрів. Серед найголовніших – вимоги розвитку фахівця творчого, ініціативного, який має організаторські навички і вміння спрямовувати діяльність свого підрозділу на вдосконалення технологічного процесу шляхом запровадження у практику нових досягнень наукової і технічної думки. Важливою умовою виконання цієї вимоги є залучення курсантів військових навчальних закладів до науково-дослідної діяльності (НДД), безпосереднє включення їх до сфери наукового життя.

НДД курсантів є одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки і виховання офіцерів, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності найновіші досягнення науково-технічного прогресу. Оскільки головним завданням вищих військових навчальних закладів є підготовка майбутніх офіцерів, то найважливішим (і характерним для вищої школи) питанням здійснення НДД було і залишається питання про її вплив на навчальний процес. У цьому полягає основна особливість організації науки у вищій військовій школі.

Досвід свідчить, що розвиток наукових досліджень безпосередньо впливає на якість навчального процесу, оскільки вони змінюють не лише вимоги до рівня

знань курсантів, а й сам процес навчання і його структуру у вищому закладі, підвищуючи ступінь підготовленості майбутніх офіцерів, їхній творчий практичний кругозір.

Розвиток науки у вищому військовому навчальному закладі передбачає підвищення якості підготовки фахівців, здатних, у свою чергу, після закінчення навчання самостійно вирішувати серйозні наукові завдання, йти у рівень з передовими ідеями теорії і практики. Тому саме у навчальному закладі важливо прищепити курсантам прагнення до наукових досліджень, привчити їх уже на цьому етапі мислити самостійно.

Результати аналізу літератури та наукових досліджень з проблеми НДД у вищих військових навчальних закладах дозволяють зазначити, що цій проблемі приділяється увага. Зокрема теоретичні питання науково-дослідної роботи у вищих військових навчальних закладах є предметом наукових пошуків П. Г. Ваташук, С. П. Данилевського, О. С. Дягілевої та інші. Проте, незважаючи на вагомі результати наукових пошуків, дане питання потребує більш глибокого наукового вивчення та аналізу. З огляду на вищеозначене, набуває вмотивованої актуальності тема представленої наукової роботи.

Метою нашого дослідження є розкриття НДД у вищих навчальних закладах. Об'єктом – НДД у вищих навчальних закладах. Предметом – НДД у вищих військових навчальних закладах. Для досягнення поставленої мети і розв'язання завдань використовувався комплекс методів дослідження.

Узагальнюючи результати, можна сформулювати такі висновки:

У процесі вирішення першого завдання розкрито значення організації НДД курсантів, яка є важливим чинником підвищення ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця у вищому військовому навчальному закладі. Організація НДД передбачає індивідуалізацію навчання, сприяє формуванню компетентності курсантів, їхній активності, ініціативи, допитливості, розвиває творче мислення, спонукає до пошуків.

У ході вирішення другого завдання визначено основні задачі науково-дослідної діяльності курсантів. До них відносять: навчання методології раціонального та ефективного здобування й використання знань; удосконалення та пошук нових форм інтеграції системи вищої освіти з наукою та виробничою діяльністю в рамках єдиної системи навчально-виховного процесу; прищеплення навичок наукової та творчої діяльності; участь курсантів у наукових дослідженнях, практичних розробках із технічної творчості; знайомство зі сучасними науковими методологіями, робота з науковою літературою; виявлення здібних курсантів для подальшого навчання в аспірантурі, роботи на кафедрах і в наукових лабораторіях.

Відповідно до третього завдання означено форми НДД. Основними формами є: написання рефератів з конкретної теми у процесі вивчення дисциплін

соціально-гуманітарного циклу, фундаментальних і професійно орієнтованих, спеціальних дисциплін; виконання практичних, семінарських і самостійних завдань, контрольних робіт, які містять елементи проблемного пошуку; виконання нетипових завдань дослідницького характеру під час різних видів стажувань, індивідуальних завдань; розроблення методичних матеріалів із використанням дослідницьких методів; підготовка і захист курсових і дипломних робіт, пов'язаних з проблематикою досліджень.

Отже, розвиток науки у вищих військових закладах не лише змінює зміст і значення навчальних дисциплін, а й підказує нові форми та методи проведення навчального процесу. Результати НДД відбиваються в нових курсах, лекціях і практичних (семінарських) заняттях. Як свідчить практика, залучення до наукової діяльності робить для курсантів дисципліни, які вивчаються, предметними, стимулюючи їх засвоєння. Причому НДД є органічною частиною і обов'язковою умовою успішної роботи вищих військових навчальних. Це дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Потребують подальшого вивчення такі питання як обґрунтування форм і методів щодо організації навчально-наукової діяльності курсантів, психологічна готовність курсантів до науково-дослідної роботи під час навчання у вищих військових закладах та ін.

УДК 355.23

Капустін С. Я. курсант 323 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Мельник Ю. Б.**, доцент кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук, доцент

ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОБІЛЬНОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ЗА ПРОГРАМОЮ ЕРАЗМУС+

Протягом 2014-2020 років за напрямом КА1: Навчальна (академічна) мобільність Програмою Еразмус+ передбачається надання грантів та можливостей для навчання біля 4 млн. особам та 125 тис. організаціям, виділивши на це 63% загального бюджету Програми Еразмус+, що складає загалом 14,7 млрд.євро.

Для України як країни-партнера (Partner Country) Програми Еразмус+ відкриті можливості на організацію та участь в проектах з навчальної (академічної) мобільності з країнами-членами (Programme Countries) Програми Еразмус+ за напрямом КА1: Навчальна (академічна) мобільність, що включає кредитну та ступеневу мобільність.

Розглянемо основні терміни та особливості Програми Еразмус+ щодо реалізації мобільності для українських студентів та викладачів.

Кредитна мобільність для студентів: короткострокове навчання студентів усіх освітніх рівнів (окрім бакалаврів першого року навчання) за попередньо визначеними курсами з отриманням кредитів в університетах країн-членів Програми Еразмус+ із обов'язковим визнанням результатів навчання (перезарахування кредитів) у період від 3 місяців (мінімально) до 12 місяців (максимально). Для стажування/практики - від 2 до 12 місяців.

Викладання для викладачів або обмін професійним досвідом для працівників у рамках проектів з кредитної мобільності: короткостроковий професійний обмін між університетами-партнерами за проектом з кредитної мобільності терміном від 5 днів до 2 місяців.

Ступенева мобільність: мобільність на навчання за повним курсом навчальної програми, для отримання спільного, подвійного, багатостороннього диплому магістра або доктора (PhD) в університеті країни-члена Програми.

Гранти/стипендії на мобільність: грошова винагорода, що покриває витрати на навчання, проживання, харчування та інші необхідні витрати переможців відповідних конкурсів, в залежності від типу мобільності.

Країни-партнери Програми Еразмус+ (Partner Countries): країни Західних Балкан – Албанія, Боснія і Герцеговина, Чорногорія, Сербія, Косово; країни Східного партнерства: Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова, Україна (as recognized by International Law); країни Південного середземномор'я: Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Марокко, територія Палестинської автономії, Сирія, Туніс; країни Центральної Азії: Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан; країни Латинської Америки; країни Африки, Карибського і Тихоокеанського басейнів (ACP).

33 країни-члени Програми Еразмус+ (Programme Countries): 28 держави-члени ЄС – Бельгія, Болгарія, Чеська Республіка, Данія, Німеччина, Естонія, Ірландія, Греція, Іспанія, Франція, Хорватія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Угорщина, Мальта, Нідерланди, Австрія, Польща, Португалія, Румунія, Словенія, Словаччина, Фінляндія, Швеція, Об'єднане Королівство, а також Ліхтенштейн, Ісландія, Норвегія; Туреччина, Македонія.

Термін «ступенева мобільність» використовується відповідно до контексту Програми Еразмус+ – мобільність на навчання за повним курсом навчальної програми, для отримання диплому магістра / PhD (спільного, подвійного, багатостороннього) у країні(ах)-члена(ів) Програми Еразмус+.

Навчальна (академічна) мобільність за Програмою Еразмус+ має на меті сприяти міжнародній мобільності студентів, викладачів та працівників вищих навчальних закладів. Роль вищих навчальних закладів у цьому процесі – організувати такі індивідуальні можливості, взявши участь у конкурсах Програми Еразмус+ за напрямом KA1: навчальна (академічна) мобільність.

Участь у таких конкурсах дає можливість вищим навчальним закладам вдосконалити навички управління міжнародними проектами, покращити свій організаційний потенціал, відкрити нові горизонти для інтернаціоналізації вищої освіти як на організаційному, так і на індивідуальному рівнях для свого навчального закладу та своїх студентів, викладачів та працівників задля подальшої участі в майбутніх міжнародних проектах з партнерами з усього світу.

Для вищих навчальних закладів з України як країни-партнера Програми ЄС Еразмус+ відкриті можливості співпраці з вищими навчальними закладами країн-членів. Програми щодо організації навчальної (академічної) мобільності: кредитної або ступеневої.

З процесом підготовки, подання та реалізації проектів з навчальної (академічної) мобільності українськими вищими навчальними закладами спільно із європейськими партнерами-університетами за Програмою Еразмус+ можна ознайомитись за матеріалами Інформаційних днів Еразмус+ в Україні.

УДК 355.23

Рич Р. В. сержант 323 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Мельник Ю. Б.** доцент кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук, доцент.

РОЛЬ УКРАЇНИ В ЄДИНОМУ ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОСТОРИ ЄВРОПИ

Освіта в сучасному світі в своєму системному вимірі не може існувати поза процесами модернізації і трансформації, адже саме освітнє середовище є провісником ключових соціальних змін, які динамічно відбуваються в рамках інформаційної цивілізації, що постійно прагне до цивілізації знання і гуманізму. В національних суспільствах, що перебувають через певні історичні обставини на трансформаційному рівні розвитку, освітні системи відіграють роль основного творця ключових соціально-світоглядних, ціннісних орієнтацій, за якими в подальшому буде таке суспільство розвиватися. Україна сьогодні знаходиться на етапі цивілізаційного вибору, у межах якого національна освіта тяжіє до європейських демократично-гуманістичних цінностей, тим самим багато в чому визначаючи подальший розвиток всієї країни. Таким чином, трансформація, уніфікація, модернізація української освіти є процесами, які значним чином впливають на суспільну і національну свідомість нашого народу, потребують як соціально-філософського, так і системно-структурного аналізу. Зупинимося на

концептуально-теоретичному аналізі даних процесів та визначенні їх характерних особливостей і пріоритетних напрямів більш детально.

Інтеграційні процеси, глобалізація, демократизація, формування єдиного інформаційного простору, швидке зникнення бар'єрів між країнами створює умови, у яких підґрунтям діяльності державної освітньої системи повинні бути світові стандарти щодо змісту, форм і методів навчання, підсумкових результатів навчальної діяльності, рівня і якості освіти.

Освіта як соціальний інститут, що визначає когнітивно-аксіологічні пріоритети суспільного і особистісного розвитку, має виключні соціально-формувальні та людинотворчі можливості, перебуваючи в особливому випереджальному становищі щодо інших соціальних підсистем. Тому розвиток і модернізація освітньої системи України, а також вибір їх магістрального спрямування визначають те, у якому напрямі розвиватиметься все національне суспільство, держава і місцеві громади. «Освіта має стати основним генератором соціальних цінностей і орієнтацій діяльності для кожної окремої людини та для суспільства в цілому, що здійснює випереджувальне проектування соціальних реальностей на багато років наперед. Інакше кажучи, потенціальні можливості розвитку людства, перш ніж актуалізуватися у реальних соціальних структурах, мають бути спроектовані в межах системи освіти та реалізовані в ціннісних орієнтаціях, когнітивних здатностях і мотивах поведінки людей, що створюватимуть ці соціальні реалії». Усвідомлення цього принципу первинності освіти щодо інших соціальних процесів і перетворень надзвичайно актуалізує питання вибору модернізаційних перспектив національної української системи освіти, вектору її подальшого розвитку та визначення її світоглядно-ціннісних пріоритетів.

На сьогодні, здавалося б, остаточно зрозуміло, що на шляху перетворень в освітньому середовищі нашої країни зроблено вибір на користь європейської інтеграції як на структурно-організаційному, так і на ціннісно-методологічному рівнях. Шлях європейської та світової інтеграції, обраний Україною, зумовлює необхідність інтенсивних змін в політичному, економічному й соціальному житті нашої держави. Саме тому останніми роками відбуваються реформаційні процеси в освітній галузі, спрямовані на досягнення рівня найкращих світових стандартів науки в Україні.

Участь української національної системи вищої освіти в Болонському процесі є важливим проявом того, що наше національне суспільство готове до впровадження і реалізації європейських цінностей демократії, поваги до прав людини і громадянина, які прищеплюються сучасній молоді саме в системі освіти. Демократична трансформація суспільної свідомості можлива лише за умов створення для неї освітніх підвалин, тому участь України в Болонському процесі є одним з важливих факторів демократизації українського суспільства в цілому.

Бабенко І.В., курсант навчальної групи 316 Національної академії Національної гвардії України; **Прокопенко Ю.О.**, доцент кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України, кандидат медичних наук

СЕРЦЕВО-ЛЕГЕНЕВА РЕАНІМАЦІЯ

Рятівний ланцюжок : Ланка I – терміновий виклик медичної допомоги;

Ланка II – адекватна серцево-легенева реанімація; Ланка III – рання дефібриляція Ланка IV – спеціалізована допомога

Клінічна смерть – це останній етап термінального стану і перший період вмирання, що починається з моменту припинення основних функцій життєдіяльності організму (кровообіг, дихання), і триває аж до загибелі клітин кори головного мозку. Тривалість клінічної смерті при звичайних умовах навколишнього середовища – від 4 до 6 хв. Якщо реанімаційні заходи не будуть розпочаті на протязі цього часу, клінічна смерть переходить в соціальну, при якій оживлення можливе, але хворий до кінця життя перебуватиме у вегетативному стані (внаслідок смерті головного мозку). Загальне переохолодження, перебування в холодній воді пролонгує період клінічної смерті. Останній етап вмирання – біологічна смерть.

Якщо реанімаційні заходи не будуть розпочаті на протязі цього часу, клінічна смерть переходить в соціальну, при якій оживлення можливе, але хворий до кінця життя перебуватиме у вегетативному стані (внаслідок смерті головного мозку). Загальне переохолодження, перебування в холодній воді пролонгує період клінічної смерті

Останній етап вмирання – біологічна смерть. Основні причини клінічної смерті. Первинна зупинка серця інфаркт міокарду, порушення серцевого ритму (блокада, фібриляція тощо), поранення серця, ураження електричним струмом, подразнення рефлексогенних зон, інсульт

Вторинна зупинка серця (внаслідок нижче переліченого) - порушення дихання (гіпоксія, асфіксія), крововтрата, зневоднення, отруєння, анафілактичний шок та інші види шоків, травми, переохолодження, перегрів

Термінальний стан: Преагонія - пригнічення свідомості;

поверхнєве дихання (тахі→ брадіпное); патологічні типи критично низький АТ брадикардія, порушення ритму ціаноз шкіри

Термінальні стани: 2) Термінальна пауза- триває 20 – 90 с; припинення дихання та кровообігу накопичення CO₂ → збудження дихального центру → агонія Термінальні стани: 3) Агонія- працюють стовбурові і спінальні центри короточасний підйом АТ: може відновитися синусів ритм; іноді прояви свідомості; може бути гаспінг-дихання

Ознаки клінічної смерті Основні ознаки:

– відсутність пульсу на магістральних судинах (сонна, стегнова, плечова)

– відсутність самостійного дихання, розширення зіниць

Додаткові ознаки: відсутність свідомості блідість чи ціаноз шкіри

– атонія, арефлексія, адинамія неприродне положення тіла хворого

Оцінка стану хворого має проводитися протягом не більше 10-15 с.

Елементарна підтримка життя (невідкладний період)

A – airways – відновлення прохідності дихальних шляхів

Покласти хворого на спину на жорстку основу. Очистити рот від чужорідних тіл, слизу, блювотних мас, згустків крові, зламаних зубів. Виконати потрійний прийом Сафара (якщо немає травми шийного відділу хребта)

1) запрокинути голову

2) висунути вперед нижню щелепу

3) відкрити рот

B – breath – штучна вентиляція легень

Метод “з рота в рот” – знаходитесь збоку від пацієнта запрокидуєте голову однією рукою висуваєте нижню щелепу іншою рукою (або щогою) – закриваєте ніс робите вднання зором контролюєте його ефективність – по підйому грудної клітки. Метод “з рота в ніс” – знаходитесь збоку від пацієнта запрокидуєте голову однією рукою висуваєте нижню щелепу закриваєте рот потерпілому, робимо вднання в ніс зором контролюєте його ефективність – по підйому грудної клітки. Для полегшення проведення штучної вентиляції існують наступні пристосування: повітроводи (ротоглотковий, носоглотковий, S-подібний), маска “ключ до життя” лицева маска з однонаправленим фільтром-клапаном, вентиляція мішком Амбу через лицеву маску, вентиляція мішком Амбу через інтубаційну ендотрахеальну трубку

C – circulation – зовнішній (непрямий) масаж серця

точка прикладання рук – на межі середньої та нижньої третини грудини масаж проводиться основою долоні: одна долоня кладеться поверх другої (на основу долоні), причому пальці рук не торкаються грудної клітки пацієнта руки в ліктях не згинаються

сила компресій не забезпечується силою рук. Реаніматор нависає всім тулубом над пацієнтом, а отже здійснює компресії вагою свого тіла

прогин грудної клітки 3,5 – 5 см (чим товстіше пацієнт, тим глибше)

частота здійснення компресій 80 – 100 в 1 хв

Рекомендації Американської асоціації кардіологів (АНА) та Європейської ради з реанімації (ERC), 2005 рік

Реанімація дорослого 1 рятувальником

Реанімація дитини 1 рятувальником

Реанімація дорослого 2 рятувальниками

2 штучні вдихи : 30 компресій

Реанімація дитини чи немовляти (окрім новонароджених) 2 рятувальниками

2 штучні вдихи : 15 компресій.

796.07; 796.022

Онищенко О.С., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Хацянок О.В.**, старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України

УДОСКОНАЛЕННЯ ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНИХ НАВИЧОК РУКОПАШНОГО БОЮ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ

Аналіз структури професійної діяльності представників правоохоронних органів під час застосування заходів фізичного впливу в процесі виконання службово-бойових завдань (СБЗ) свідчить про те, що для кожного співробітника у відповідності до його функціонального стану існує одна оптимальна модель технічних дій рукопашного бою (РБ), яка забезпечує максимальну реалізацію рухового потенціалу. Але при втім, на фоні значних фізичних навантажень, навіть у висококваліфікованих правоохоронців, суб'єктивна оцінка виконання технічних дій РБ значно знижується. В свою чергу відсутність універсальної методики, яка своєчасно дозволяє отримувати об'єктивну термінову інформацію про техніку даного єдиноборства, сповільнює процес навчання і удосконалення навичок рукопашного бою.

Методологічний підхід до рішення досліджуваної проблеми базувався на основних положеннях теорії побудови рухів М.О.Бернштейна (1966 р.) [2,3], теорії функціональних систем П.К.Анохіна (1974 р.) [1], методі термінової інформації В.С.Фарфеля (1975 р.) [4], прогресивної методики багаторічної підготовки єдиноборців: Е.М.Чумакова (1978 р.) [5], також було використано системний підхід – комплексне вивчення цілого, яке складається з багатьох взаємопов'язаних елементів.

Для досягнення високих показників у службово – бойовій діяльності військовослужбовців НГУ, яка передбачає досконале володіння технікою рукопашного бою необхідне багаторічне цілеспрямоване тренування. Процес багаторічного спортивного тренування, яке приємливе для застосування у професійній підготовці військовослужбовців НГУ включає чотири основних етапи: 1) попередня підготовка; 2) початкова спортивна спеціалізація; 3) поглиблене тренування в обраному виді спорту; 4) спортивне удосконалення.

Тривалість етапів та перехід від одного до іншого також залежить від індивідуально – типологічних властивостей військовослужбовців (курсантів), а також від специфіки навчально – тренувального процесу. Навчання руховим діям базується на дидактичних принципах.

У підготовці високопрофесійних військовослужбовців, які досконало володіють технікою рукопашного бою сформувалася визначена послідовність розвитку спеціальних рухових якостей: 1) підвищення точності рухів

(багаторазове повторення виконання ударно – кидкових дій з високою точністю відтворення 150-200 повторень), 2) підвищення швидкісних можливостей виконання технічних дій РБ (відпрацювання ударно – кидкової техніки з зі швидкістю 95-100% від максимальної за 30с.), 3) підвищення спеціальної витривалості (ведення рукопашної сутички з різними противниками у різних варіативних умовах зі зміною партнерів тривалий час до 10 хв., суміжний тренінг – крос на 3 – 5 км з інтенсивністю понад 90%). Дана група засобів має спеціальну спрямованість і забезпечує удосконалення технічної підготовленості правоохоронців (спортсменів).

Таким чином, придбання технічної майстерності – це тривалий і поступовий процес. У ході систематичного тренування формується чітка і точна пам'ять відтворення дії (рухова програма), яку можна уявити у вигляді набору інструкцій. Рухова програма починає формуватися на ранніх стадіях навчання техніки. Із удосконаленням рухова програма являє собою повний набір інструкцій, які забезпечують стабільно високий результат. При цьому, надійність результатів виконання службово – бойових завдань у різних умовах оперативно – тактичної обстановки залежить від здатності курсанта НГУ до саморегуляції рухів. Удосконалення сенсорного сприйняття покращує відтворення техніки рухів рукопашного бою.

Висновки. Таким чином мету роботи досягнуто, а завдання поставлені перед нами виконано. В результаті тестування даної технічної комбінації підтверджено високу ефективність проведення відеоаналізу на всіх етапах педагогічного експерименту. Крім цього встановлено, що застосування сучасного наукового інструментарію (ВКС «Katsumoto») на всіх блоках педагогічного експерименту та етапах наукових досліджень дозволив провести термінову корекцію ударної техніки досліджуваного єдиноборства.

У відповідності до отриманих результатів тестування досліджуваної комбінації представниками ЕГ та КГ вперше було створено графічні моделі траєкторії руху окремої біюланки в просторі із прив'язкою до часу та висоти, а також створено еталонні комп'ютерні моделі досліджуваних комбінацій у різних умовах змодельованої сутички.

Крім цього встановлено, що підібраний та сбалансований арсенал фізичних вправ спрямований на імітацію включення механізмів втоми під час сутички дозволяє в подальшому проводити більш глибокі та інформативні дослідження техніки ударних єдиноборств, що позитивно впливає на рівень виконання завдань за призначенням військовослужбовцями НГУ.

Акцентоване комплексне застосування засобів, методів та сучасного наукового інструментарію під час тестування (удосконалення) технічної майстерності досліджуваних спортсменів-єдиноборців КГ та ЕГ дозволило оптимізувати важливі необхідні складові техніки в змодельованих умовах, що

забезпечило статистично достовірне підвищення рівня технічної майстерності представників ЕГ ($P < 0,05$).

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку передбачають створення еталонних біомеханічних зразків кидкової техніки РБ, що входять до програми підготовки курсантів зі спеціальної фізичної підготовки (розділ "Заходи фізичного впливу").

Список використаної літератури

1. Анохин П.К. Общая теория функциональных систем // Прогресс биологической и медицинской кибернетики. - М.: Медицина, 1974. - С.52-110.
2. Бернштейн Н.А. Очерки по физиологии движений и физиологии активности. - М.: Медицина, 1966. - 349 с.
3. Бернштейн Н.А. О ловкости и ее развитии. - М.: Физкультура и спорт, 1991. - 228 с.
4. Фарфель В.С. О методике применения средств срочной информации для совершенствования управления движениями в спорте // Электроника и спорт-ІУ: Тезисы докл. Всесоюзн.научн.техн. конф. по методам и приборам срочной информации в спорте. - М., 1975. - С.88-89.
5. Чумаков Е.М. 100 уроков самбо. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2000. – 400 с.

УДК 77.03.17

Шевченко Д.С., курсант 266 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Любич Р.І.**, старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України; **Белошенко Ю.К.**, старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ З ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНОГО БАГАТОБОРСТВА У РОЗДІЛІ БОЙОВЕ ДВОБОРСТВО

Ключові слова: спеціалізована базова підготовка, всб, партер, спеціальна витривалість, умовний двобій.

Розробка методики вдосконалення спеціальної витривалості військовослужбовців НГУ з ВСБ у розділі бойове двоборство. Розглянуті питання підвищення рівня спеціальної витривалості за рахунок вдосконалення техніко-тактичної підготовленості військовослужбовців на етапі спеціалізованої базової підготовки.

Розробка методики вдосконалення спеціальної витривалості бійців на етапі спеціалізованої базової підготовки за допомогою підвищення рівня техніко-

тактичної підготовленості проводилась відповідно до робочої програми НАНГУ з підготовки збірної команди з ВСБ, на основі загальних теоретичних положень планування та періодизації, наукових підходів, загальних і специфічних принципів спортивного тренування, завдань етапу спеціалізованої базової підготовки та вікових особливостей спортсменів 18- 22 років.

Вправи, спрямовані на вдосконалення спеціальної витривалості бійців були сформовані із використанням розроблених автором трьох схем побудови умовних двобоїв.

Спільними рисами навчально-тренувального процесу контрольної та експериментальної груп були такі: побудова річного циклу підготовки, кількість, кваліфікація та вік бійців, сумарна кількість годин запланованих на загальну та спеціальну фізичну підготовку відповідно до програми НАНГУ з ВСБ, кількість навчально-тренувальних занять на тиждень, тривалість кожного заняття.

Кількість тренувальних занять на тиждень була однаковою як для експериментальної так і для контрольної груп – 11 разів. Тривалість одного заняття – 2 академічні години в обох групах спортсменів.

Процес фіксації рівня спеціальної витривалості проводився наступним чином: змагальні поєдинки, в яких приймали участь спортсмени з експериментальної і контрольної груп, спостерігались трьома експертами, які вели протоколи двобоїв. Протоколи змагальних двобоїв проходили статистичну обробку і за їх результатами розраховувались наступні коефіцієнти: коефіцієнт ефективності атаки, що визначався як відношенням ударів та проведених кидків, які досягли мети, до числа нанесених ударів та спроб проведення кидків; коефіцієнт ефективності захисту - відношенням числа парированих ударів до загальної кількості ударів; коефіцієнт ефективності бойових дій - сума коефіцієнтів атаки і захисту; коефіцієнт витривалості визначався, як відношенням коефіцієнта бойових дій в 2-му раунді до аналогічного коефіцієнта за весь бій. Отримані данні заносились до протоколу дослідження.

Згідно аналізу результатів педагогічного експерименту було встановлено, що, на відміну від бійців контрольної групи, у спортсменів експериментальної групи значимо (на рівні $p \leq 0,05$) зросли показники спеціальної витривалості.

Досить значний відсоток зростання коефіцієнту витривалості в експериментальній групі спортсменів відносно спортсменів контрольної групи обумовлений перш за все тим, що авторська методика спрямована на формування серійної роботи (руками, ногами та кидковою технікою) як в атаці, так і в контратаці, що суттєво збільшує відсоток ударів які не були припинені захистом як продовж всього поєдинку, що особливо важливо для величини коефіцієнта витривалості, в останньому раунді, коли майже вичерпані як фізичні, так і психологічні ресурси спортсменів.

Висновки.

1. Завдяки використанню в авторській методиці вдосконалення спеціальної витривалості з'являється можливість, значимо покращити рівень даної фізичної якості.

2. Результати аналізу педагогічного експерименту дозволяють рекомендувати дану методику до використання в секціях і спортивних клубах.

Список використаної літератури:

1. Верхошанський Ю. В. Основи спеціальної фізичної підготовки спортсменів. – М.: Фізкультура і спорт, 1988. – 330 з.

2. Вовків Н. И. Біохімічні основи витривалості спортсмена// Теорія і практика фізичної культури. – 1967. - №3 – з. 15-21

3. Бутенко Б. Н. Спеціалізована підготовка боксера. – М.: Фізкультура і спорт, 1967. – 69 .

УДК 796.07

Загуменний В.В., курсант 215 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Любчич Р.І.**, старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України; **Белошенко Ю.К.**, старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОВОЛОДІННЯ НАВИЧКАМИ У МЕТАННІ ГРАНАТ НА ЗАНЯТТЯХ З ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД

Заняття з подолання перешкод спрямовані на формування і вдосконалення навичок з подолання штучних і природних перешкод, метання гранат та виконання спеціальних прийомів і дій, розвиток швидкості і швидкісно-силової витривалості, удосконалення навичок щодо колективних дій під час великих фізичних навантажень, виховання впевненості у своїх силах, сміливості і рішучості.

В результаті проведених досліджень встановлено, що під час навчально-тренувальних занять з подолання перешкод більшість курсантів зіштовхуються з необхідністю ефективного метання гранати на дальність або точність. У зв'язку з цим, нами було проведено дослідження спрямоване на удосконалення техніки метання гранат та покращення методики її розучування на заняттях з подолання перешкод.

Планувалося вивчити раніше розроблені методики та розробити ефективну методику оволодіння навичками у метанні гранат з різних положень з урахуванням бойових задач та в ході проведення навчально – тренувального збору провести порівняльний аналіз використовуючи різні методики.

Встановлено, що у відповідності до Інструкції з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України [1] до основної частини заняття з подолання перешкод та прискороного пересування включаються вправи з метання гранат на влучність та дальність. Метання гранат проводиться по черзі по горизонтальних, а потім – по вертикальних цілях.

На перших заняттях у процесі тренування вдосконалюються точність і швидкість виконання прийомів і дій з поступовим ускладненням умов виконання, яке досягається:

- застосуванням різних початкових положень (лежачи, з коліна, за укриттям, у траншеї) перед розбігом перед метанням гранат;
- збільшенням дистанції до цілей.

На подальших заняттях основна увага в процесі тренування приділяється розвитку загальної і швидкісної витривалості, яка досягається:

- багаторазовим виконанням прийомів дій, що дають значне фізичне навантаження;
- виконанням прийомів у комплексі з іншими діями як на смугах перешкод, так і на різній за характером місцевості;
- виконанням прийомів і вправ у засобах індивідуального захисту в умовах обмеженої видимості.

Виконання метання спочатку проводиться без зброї, бронежилета і визначення часу, у подальшому – відповідно до вимог її виконання.

В результаті експерименту апробовано різноманітні методики оволодіння навичками у метанні гранат. Експеримент проводився з курсантами збірної команди з семиборства.

Висновок. В результаті наших досліджень розроблено та апробовано сучасну методику оволодіння навичками у метанні гранат на влучність або дальність. Дана методика надала можливість скоротити час на оволодіння навичками у метанні гранат та використовувати єдину методику в процесі навчально – тренувальних занять з подолання перешкод.

Список використаних джерел

1. Інструкція з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України [Текст]: інстр. / С.В. Лещеня, Орленко І.П., Мелешко А.О., Забродський С.С. Під заг. ред. засл. працівника фізичн. культури і спорту України – К. : ГУ НГУ, 2014. – 35 с.

Підсекція № 4.6 Соціальні та правові аспекти службово-бойової діяльності Національної гвардії України

Керівник підсекції: кандидат філологічних наук, доцент **Чупрінова Н.Ю.**

Секретар підсекції: службовець **Пенькова Н.Є.**

Бездітко А.Р. – студентка 162 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Острроверх А.М.** – професор кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, доцент

РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ

Обґрунтовано необхідність формування законодавства стосовно прав людини, визнання міжнародних стандартів праці, гуманізації законів і підвищення поваги до етнічного різноманіття..

Обрана тема дослідження набуває актуальності, тому що міграція завжди була принципово важливою складовою економічного розвитку і соціального прогресу в багатьох країнах.

Сьогодні дискусія про міграцію втілює в собі протиріччя між економічною логікою глобалізації, з одного боку, і тими моральними цінностями, що втілює в собі концепція прав людини, – з іншої. У фокусі цих розбіжностей часто виявляються прямо протилежні погляди на те, як повинні захищатися права мігрантів, особливо тих, котрі не мають легального статусу, і те, як можуть бути забезпечені розуміння безпеки і соціальної стабільності, якщо іноземні громадяни виявляються під захистом національного законодавства.

Відповідно до угоди з Кабінетом Міністрів України щодо співробітництва у сфері міграції, підписаної 03.12.1999 р. та ратифікованої 13.07.2000 р. [1], Міжнародна організація міграції за погодженням з урядом здійснює в Україні такі міграційні програми: сприяння розвитку потенціалу системи управління міграцією, консультативні послуги та інші заходи технічного співробітництва з міграційних питань; інформація у галузі міграції; урегулювання міграції громадян, іноземців та осіб без громадянства; міграційна допомога біженцям, раніше депортованим особам та іншим особам, які потребують допомоги; повернення кваліфікованих людських ресурсів; інші програми.

Проблематика міграції – внутрішньої та зовнішньої, широко обговорюється не всіх рівнях законодавчої діяльності, але не набула однозначності в законодавчих актах в силу їх недосконалості і невідповідності міжнародним нормам трудового права.

Міграція є сферою, де особливо очевидна необхідність чітких правил і вивіреної політики. Тому принципово важливим є просування заснованого на правах людини підходу для забезпечення захисту мігрантів і керування міграційними процесами. Це, в свою чергу, вимагає необхідності формування законодавства стосовно прав людини, визнання міжнародних стандартів праці, гуманізації законів і підвищення поваги до етнічного різноманіття. Саме ці заходи є гарантією демократизації та соціалізації суспільства. Відповідно, при побудові міграційної політики України мають використовуватися єдині всесвітньо визнані права людини

Міграційна проблема є глобальною. Її глобальність визначається тим, що переміщення населення між державами стосується всіх континентів земної кулі, її розв'язання можливе за умови поєднання зусиль усієї міжнародної спільноти.

Першим кроком побудування загальної міграційної політики є формування прихильності держав відповідним міжнародним стандартам в області прав людини, зокрема принципам, проголошеним двома конвенціями МОП, що стосуються трудових мігрантів, і Міжнародною конвенцією 1990 р. про трудящих-мігрантів.

Беспалько А., курсант 515 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Севрук І.І.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат філософських наук, доцент

ГЕНДРНА РІВНІСТЬ ТА ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВІ РЕФОРМУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Одним із основних обов'язків сучасної держави є забезпечення гендерної рівності громадян. Цей показник є однією з головних ознак розвиненого громадянського суспільства, відповідності його європейським стандартам. Отже принципово важливим є включення гендерного компоненту у всі сфери суспільного життя – політику, економіку, культуру, а також воєнну сферу, зокрема, життєдіяльність збройних сил. Світовий досвід військового будівництва свідчить, що процеси функціонування та розвитку сучасних армій відбуваються з широким залученням жінок на основі додержання принципів гендерної рівності.

Україна чітко визначила європейський шлях розвитку у сфері безпеки і оборони, тому питання гендерної рівності відносин набувають особливої актуальності. У цілому стан розвитку гендерних процесів в Україні показує, що вже напрацьовані дієві форми розвитку та поширення гендерної рівності у суспільстві, зокрема у його економічному, соціально-політичному та культурному середовищі. В той же час, українське суспільство реально потребує суттєвих гендерних перетворень у таких провідних інститутах держави, як Збройні Сили та Національна гвардія України. Необхідною стає виважена послідовна гендерна політика, яка має проводитися у Збройних Силах та Національній гвардії України.

Гендерна політика у Збройних Силах та Національній гвардії України є складовою загальної гендерної політики у державі, її проекцією на військове середовище. Гендерну політику у суспільстві визначають як комплексну, цілеспрямовану діяльність держави, міжнародних та недержавних організацій, яка здійснюється ними на національному та регіональному рівнях, і спрямована на інтегрування гендерного підходу в усі сфери політики як засіб ліквідації всіх форм дискримінації за ознакою статі та досягнення рівного розподілу економічних, соціальних і політичних ресурсів між жінками і чоловіками.

Проблеми гендерної рівності у воєнній сфері України позначилися як актуальні з 1993 року, коли військо почали поповнювати перші військовослужбовці-жінки. Протягом багатьох років питанням гендерної рівності в секторі безпеки і оборони України не приділялось належної уваги, професійна рівність чоловіків та жінок не була забезпечена у всіх можливих сферах: права, можливості та перспективи кар'єрного розвитку чоловіків та жінок все ще не є рівними. Що стосується практики найму в секторі безпеки і оборони, то наявний значний дисбаланс у зайнятості чоловіків та жінок, особливо на керівних посадах.

Сучасний етап реформування Збройних Сил та Національної гвардії України характеризується посиленням уваги керівництва до проблем гендерної рівності у військах. Так, за останні п'ять років було проведено науково-практичні семінари (у містах Вінниця й Хмельницький), на яких обговорювалася насамперед проблема підвищення гендерної культури в армійському середовищі, адже зміни в цій сфері зможуть реально наблизити Українське військо до європейських і кращих світових стандартів.

В той же час маємо засвідчити наявну тенденцію: гендерна політика у Збройних Силах України реалізується більш активно, ніж у Національній гвардії. Про це свідчить те, що жінок-офіцерів для ЗСУ почали готувати ВВНЗ України вже у 1990-ті роки, в той час як для НГУ підготовка жінок-офіцерів розпочалася лише в останні 3-4 роки. Соціологічні дослідження гендерних

проблем у військах в основному проводились лише у ЗСУ, відповідно й статистичні дані маємо лише щодо представництва жінок у ЗСУ.

Так, на сьогодні у Збройних Силах України проходять службу понад 16,5 тис. жінок, з них 1 750 – офіцери, 14 804 – військовослужбовці військової служби за контрактом, 370 дівчат навчаються у вищих військових навчальних закладах. Отже загальна кількість військовослужбовців-жінок становить близько 15 % від загальної чисельності військовослужбовців Збройних Сил України, що перевищує відсоток жінок у деяких державах-учасницях НАТО. Приміром, частка жінок у збройних силах Туреччини складає – 0,2 %, Польщі – 1 %, ФРН – 7 %, Литви – 12 %, Франції – 13 %, Естонії – 15 %, Латвії – 15 %, Канади – 15 %, США – 15 %, Іспанії – понад 20 %, Ізраїлю – 35 % тощо.

Проведені дослідження виявили і типові проблеми у військах, що потребують нагального вирішення. Серед таких: питання щодо облаштування місць служби військовослужбовців-жінок, створення для них належних побутових умов при виїзді на військові полігони тощо, питання щодо формування гендерної культури в армійському середовищі. Проблема забезпечення гендерної рівності у ЗСУ торкається не тільки дотримання прав рівного доступу жінок до військової діяльності, але й здійснення на практиці такого аспекту, як рівність можливостей – здобуття жінками високих посад та військових звань, створення умов для вирівнювання, поступового подолання розходження статусних позицій жінок та чоловіків у різних сферах життєдіяльності Збройних Сил. На відміну від більшості іноземних армій, у Збройних Силах України склалась ситуація, коли і досі немає жодної жінки-генерала (у збройних силах США їх більше 400), лише декілька полковників, переважно полковників медичної служби. Наявність жінок з вищими військовими званнями має не тільки статистичну значущість. Факт надання генеральських або вищих офіцерських звань військовослужбовцям-жінкам демонструє те, що у них є можливість досягти вершини кар'єрного сходження.

Гендерна політика у Збройних Силах України не обмежується питанням дотримання та захисту законних прав військовослужбовців-жінок, а порушує проблеми вразливого гендерного стану військовослужбовців-чоловіків, приймає характер загальної проблеми захисту прав людини у війську. Так, дуже важливим питанням, яке має небажані виховні, поведінкові, сімейні, суспільні наслідки, видається проблема батьківського статусу, браку батьківського виховного впливу, що торкається, передусім, офіцерських сімей. Звичайні стандарти військової служби за контрактом вимагають невідкладного розв'язання проблеми бюджету часу усіх категорій військовослужбовців. Упорядкування бюджету часу військовослужбовця є важливою гендерною проблемою, передумовою щодо розв'язання питань не тільки у вихованні дітей, а й укріпленні сімей, попередженні розлучень, гуманітарному розвитку тощо.

Таким чином, Збройні Сили та Національна гвардія України мають потребу у ефективній, сучасній, ресурснозабезпеченій, послідовній гендерній політиці, яка відповідатиме тенденціям загальносвітового гуманітарного розвитку, сприятиме максимальній реалізації соціального потенціалу українського жіноцтва, чоловічої спільноти, особистості загалом, у справі підвищення обороноздатності держави та бойової готовності її війська.

Бойчук Х.І., сержант 115 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Васильченко Р.В.**, старший викладач кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат філософських наук, підполковник

СВІТОГЛЯДНА КУЛЬТУРА У СВІТЛІ ВИКЛИКІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність. Проблема взаємодії людини й природи, що є актуальною з моменту виникнення людства, набуває особливого звучання у добу глобалізації. Сучасна людина, із власної волі, опинилася у ситуації, коли її взаємини з довкіллям не обмежуються такими емпіричними фактами, як-то вичерпання природних ресурсів, знищення рослинних і тваринних видів, забруднення світового океану, повітря тощо. Серед дослідників все більше утверджується розуміння того, що саме стан «людського духу», неадекватне, саморуйнівне ставлення людини до природи є головною причиною глобальної екологічної кризи. На початку ХХІ століття споживацьке ставлення людини до навколишнього середовища, започатковане беконівським фразеологізмом – «природа не храм, а майстерня», добігло своєї межі - і, як наслідок, - маємо глобальну екологічну кризу, невпинне поглиблення якої неминуче наближає людство до глобальної екологічної катастрофи.

Ступінь розробки проблеми. Можливість запобігання екологічної катастрофи більшість дослідників бачать в підпорядкуванні діяльності людства етиці відповідальності. Теоретичні розробки та обґрунтування фундаментальності етики відповідальності для технократичного суспільства представлені у працях К.-О. Апеля, О. Гьофе, Г. Йонаса, Ю. Габермаса, Н. Лумана, К.М. Маєр-Абіха, Ж.-Л. Нансі, М. Ріделя та ін. Філософського осмислення ця проблематика набула і у працях провідних українських науковців, зокрема А.М. Єрмоленка, М.М. Кисильова, В.С. Крисаченка, Ф.М. Канака, В.А. Толстоухова та ін.

Виклад основного матеріалу. Глобальність зазначеної проблеми зумовлюється не тільки її масштабністю і багатоаспектністю, а й «всюдисущістю», її доленосним значенням для людства у цілому.

Однак, це не лише криза ставлення людини до природи – це криза етики (А. Єрмоленко). Більш за те, - «Це криза сучасної доби, сучасної цивілізації, криза всіх її інституцій і систем: політики, економіки, науки, виховання тощо». Тобто це криза духовних основ новоєвропейської цивілізації, її вихідних світоглядних настанов, її «принципового ставлення до суцього у цілому». Екологічна криза, як пише А.М. Єрмоленко, - «Це той процес, який сучасна філософія розглядає у термінах «кінця природи». І хоча його великою мірою було започатковано вже новоєвропейською філософією, найбільшої активності він досягає саме за нашої доби».

Саме тому, нагальною потребою людства, яке створює глобальне поле взаємин, є перегляд ключових позицій своєї життєдіяльності та взаємозв'язку з природою. Щодо перспектив розв'язання екологічних проблем існують як оптимістичні так і песимістичні прогнози.

Оптимізм щодо такої можливості дослідники насамперед пов'язують із самою принциповою спроможністю людства усвідомити необхідність кардинальної зміни свого світовідношення. Саме це може надати людській спільноті дієві конструктивні шанси. У цілому, представники оптимістичного напрямку, пов'язуючи можливість запобігання екологічної катастрофи із екологізацією суспільної свідомості і світоглядної культури, вважають, що цей процес можна прискорити засобами ноосферної освіти і екологічного виховання (А. Печеї, Н. Моїсеєв).

Ще одна загально визнана можливість запобігання екологічної катастрофи – це підпорядкування діяльності людства етиці відповідальності.

Одним із перших необхідність пошуку нової етики для техногенної цивілізації обґрунтував Г. Йонас (1979 р.). Він виходив із того, що «остаточно розкутий Прометей, якому наука надає не знані досі ще сили, а економіка – нечувані стимули, закликає до етики, щоб через добровільне підкорення їй приборкати свою могутність, аби ця могутність не обернулася для людини лихом». Таким чином, вихідною духовною основою світоглядної культури в умовах екологічної глобалізації має стати етика відповідальності, причому, як роз'яснює К.-О. Апель, - «тут йдеться про те, щоб організувати відповідальність людства за наслідки (побічні наслідки) своїх колективних дій у планетарному масштабі».

Отже визначальною духовною основою світоглядної культури в умовах екологічної глобалізації має стати етика відповідальності.

Значення поняття відповідальності стосовно природно-екологічного аспекту життєдіяльності людини полягає у тому, що воно є онтологічною основою гармонізації взаємин між природою, суспільством і людиною. Активна, відповідальна позиція змінює характер уявлення людини про цінність оточуючого її довкілля. Відповідальність має стати найвищою і наскрізною

чеснотою сучасного світу. Вона має знайти вияв не тільки у всіх стосунках людини з природою, але й в усіх стосунках між людьми з приводу природу. Саме таку думку послідовно проводить О. Гьофе, пропонуючи заключити суспільну угоду між поколіннями: «Оскільки природа у первинному стані не створена жодним поколінням і є для всіх засадничим благом, вона є спільною власністю людства, суспільним благом у тому вигляді, щодо якого діє принцип рівності. У світовому цивільному праві це - екологічний принцип взаємин між поколіннями, він означає, що кожному поколінню і, в межах поколінь, кожному індивіду природа (в первинному її стані) належить рівною мірою.

Бутенко А.О., студентка 156 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Соколовська Ю.В.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук, доцент

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Людина відображає реальну дійсність у єдності і протилежності не тільки раціонально, за допомогою узагальнень і понять, а й емоційно, шляхом створення художніх образів. Їх естетичне ставлення характеризується категоріями прекрасного, піднесеного, трагічного, комічного, потворного. Естетика як наука вивчає суть і закономірності розвитку естетичних явищ в природі, суспільстві і людській діяльності.

Реально оцінити оточуючі явища, дати їм свою оцінку зможе тільки людина з високим рівнем сформованості естетичної культури.

Культуру зазвичай поділяють на матеріальну і духовну відповідно до двох основних видів виробництва – матеріального і духовного. Найбільше цікавить духовна культура людини, а точніше – естетична культура, що є предметом дослідження естетики. Являючись філософською наукою, естетика вивчає два взаємопов'язані кола явищ: сферу естетичного, як специфічне виявлення ціннісного ставлення людини до світу і сферу художньої діяльності людей

Тільки людина з високим рівнем естетичної культури пізнає світ за найбільш загальними принципами опанування світу за законами краси. Якщо розглядати естетичну культуру як частину культури суспільства, то слід зазначити, що вона характеризує стан суспільства з точки зору його здатності забезпечувати розвиток мистецтва й естетичних відносин. Естетична культура – системне утворення, що має складну структуру.

Естетичне опанування світу об'єднує в своєму змісті такі тісно пов'язані процеси, як його сприйняття, духовна переробка й практичне перетворення у відповідності з потребами суб'єкта. Виходячи з цього, ми будемо розглядати

естетичну культуру особистості як органічну єдність розвитку естетичної свідомості людини і її здібностей до естетичної творчості в різноманітних видах життєдіяльності. Таким чином, структуру естетичної культури складає естетична свідомість і естетичні здібності до творчості.

Розвинена естетична свідомість особистості включає в себе перш за все розвинену естетичну чуттєвість (естетичне сприйняття, емоції, переживання, почуття і чуттєва частина естетичного смаку) і естетично розвинений розум, або інтелект (раціональна частина естетичного смаку, естетичний ідеал, естетичні потреби, погляди, переконання).

Про естетичну вихованість особистості крім естетичної свідомості й естетичного інтелекту свідчать також естетичні здібності. В психології поки ще немає єдиного розуміння здібностей. Але найчастіше їх визначають як синтез властивостей особистості, що відповідає вимогам діяльності й забезпечує досягнення в ній.

Естетичне виховання долає протиріччя між інтересами фізичного та духовного життя індивіда, поєднуючи фізичну культуру та духовну культуру особистості. Саме естетична свідомість спроможна пов'язати тілесне та духовне в людині в єдине ціле.

Духовно вихованою особистістю може вважатися та людина, у якій органічно сполучаються вихованість, висока внутрішня та зовнішня культура, освіченість, зваженість у діях та вчинках.

Кінцевою метою виховання є формування всебічно та гармонійно розвинутої особистості, а всебічність і гармонійність – це якості, які може мати тільки цілісна система.

Перелічені особливості визначають місце естетичної культури у духовному розвитку особистості. Але професійна діяльність, що є специфічною за своїм змістом та функціями, зумовлює своєрідність вияву естетичної культури особистості, її трансформацію в структуру та якість професійної культури людини.

Воловик А., студентка 164 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Керницький О.М.**, кандидат педагогічних наук, доцент

СУТНІСТЬ ТА АТРИБУТИ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ

Протягом століть найкращі науковці, мислителі створювали теоретичні моделі безконфліктного суспільства, а інколи намагалися втілити їх в життя. Однак, всі ці спроби закінчувались невдало і породжували ще більш жорстокі конфлікти.

Соціальний конфлікт (від лат. *conflictus* - зіткнення) - крайній випадок загострення соціальних протиріч, який виражається в зіткненні різних соціальних спільнот, обумовленому протилежністю чи суттєвою відмінністю їх інтересів, цілей, тенденцій розвитку.

Як соціальне явище конфлікт був вперше розглянутий А. Смітом, який вважав його основою поділу суспільства на класи та економічної боротьби між ними. Фундаторами власне соціологічної теорії конфлікту вважають К. Маркса, М. Вебера та Г. Зіммеля.

Сам термін «соціальний конфлікт» вперше ввів до наукового обігу німецький соціолог Г. Зіммель, який вважав конфлікт універсальним явищем, а безконфліктне суспільство недієздатним. Тобто він говорив, що конфлікт може стати засобом розвитку суспільства.

Т. Парсонс трактував конфлікт як соціальну аномалію, фактор, що дезорганізовує та дестабілізує життя. На його думку, головне завдання суспільства полягає в попередженні конфліктів.

Можна виділити наступні атрибути конфлікту: сутичка (боротьба, несумісність, розбіжність); момент протистояння несумісних, суперечливих позицій, інтересів, тенденцій; наявність полярних начал (ліве і праве, добро і зло), що означає одночасно і взаємопов'язаність, і взаємопротилежність; наявність суб'єктів як носіїв полярних позицій у сутичці; активність суб'єктів спрямована на подолання суперечності; суб'єкти не допомагають одне одному, а стоять на перешкоді або блокують реалізацію інтересів одне одного.

Волошок К.В. сержант 114 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Соколовська Ю.В.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук, доцент

КОНФЛІКТИ У ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВАХ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Сучасні збройні сили характеризуються посиленням процесу фемінізації. Це об'єктивний процес фемінізації суспільства, що характеризується посиленням ролі і впливу жінки у збройних силах. Гендерні стереотипи досліджуються в рамках теорії гендеру. Сьогодні до основних напрямків дослідження гендеру відносяться: дослідження еволюції гендеру, дослідження стратифікаційної функції гендеру, дослідження гендеру як культурного символу.

У Збройних силах України дослідження проблеми фемінізації збройних сил з ряду причин не отримало належної підтримки і розвитку.

Вітчизняна історія про участь жінок у військовій справі, як правило, не згадує через прийнятий андроцентричний підхід до інтерпретації історичних подій. Факти їхньої поодинокі участі свідомо замовчувалися та знищувалися, тому не існує достатньої історіографічної бази про реальний внесок та роль жіноцтва щодо захисту Вітчизни та процесу створення українського війська.

Сексизм – ідеологія і практика дискримінації людей за ознакою статі. В основі сексизму лежать гендерні стереотипи, які передбачають певний набір так званих «традиційних» ролей для жінок і чоловіків. Дослідниця Оксана Кісь зазначає про дві моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в пострадянській Україні – Берегиню і Барбі. Перша пов'язана із українською національно-визвольною ідеєю, а друга – із західними стандартами споживання. Дійсно, у публічному дискурсі для жінок очікуються передусім ролі, пов'язані із материнством і красою. Роль матері стає ще більш актуальною у ситуації національної боротьби. Певні тенденції залучення жінок до протестної активності, у тому 9 Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок

Проблема із сексизмом ще більше загострюється, коли подібні вислови виголошують публічні особи, відомі люди, до думок яких прислуховуються. Чого тільки варті деякі приклади сексизму із вуст політиків. Президент Віктор Янукович, розповідаючи у Давосі про промо-кампанію України до чемпіонату Європи з футболу 2012 року, назвав принадами країни каштани, що квітнуть, й жінок. «І у містах українських почнуть роздягатися жінки. Побачити цю красу – це чудово», – сказав Янукович. Або вислів Миколи Азарова про те, що «не жіноча справа проводити реформи». Подібні речі є неприпустимими у демократичному суспільстві, де гендерна рівність виступає цінністю.

У ході реалізації більшості стратегій до найбільш негативних аспектів можна віднести підсилення стереотипізації гендерних ролей; акцентування на слабкості жінок, неможливості їх участі у традиційних чоловічих структурах; сексизм, високу смертність жінок на полі бою, а в стародавні часи – існування явища мізандрії (нетерпимості до чоловіків).

Натомість, сучасний підхід інтеграції жінок у армію заснований на конструкті, що традиційні чоловічі характеристики у військовому середовищі, які потрібні були упродовж існування людства, як наприклад, орієнтація на силу, відходять на другий план у зв'язку із модернізацією зброї та переосмисленням військової стратегії і тактики.

Узагальнення результатів аналізу призводить до висновку, що гендерний стереотип є явищем культурного порядку та формується під впливом історичних умов. Гендерний стереотип має соціальну природу, є продуктом соціально-культурних норм та очікувань. Такі характеристики змінюються з часом та залежно від країни її культурного, економічного, політичного,

ідеологічного середовища. Гендерні стереотипи засвоюються в процесі соціалізації, через систему розподілу матеріальних цінностей та влади, моральні норми та приписи, що існують в суспільстві на конкретному історичному проміжку.

Гендерні стереотипи засвоюються та конструюються через систему соціалізації, розподілу праці й культурні норми, вони детермінують гендерні ролі та ідеали, що існують у суспільстві, а характер їх функційних характеристик набуває забарвлення в залежності від того чи реалізується та чи інша функція гендерного стереотипу в умовах конкретного суспільства із притаманними йому ознаками та запитам.

Участь жінок у війсьній діяльності довгий час викликала суперечки. Аргументи противників гендерної рівності головним чином стосувалися фізичної та психологічної неспроможності жінок проходити військову службу, проблеми забезпечення згуртованості, боєготовності та підтримки морального духу загону. Але подібні аргументи неодноразово спростовувалися соціологічними дослідженнями. З'ясувалось, що жінки страждають від психологічних, фізичних незручностей та напруженого графіку роботи так само, як і чоловіки. Численні експерименти також з'ясували перебільшення значення питання гігієни для військовослужбовиць. Щодо аргументу про деструктивну роль військовослужбовиць, то дослідження функціонування гендерно-змішаних підрозділів армії США також спростовують цей стереотип. Змішані підрозділи були більш схильними до емпатії, проявляли цікавість до національних, культурних особливостей країн, де проводилася операція, а також віддавали перевагу несиловим формам взаємодії з місцевим населенням.

У контексті інтеграції жінок у збройні сили зазначають про низку проблем. Наприклад, у дисертаційній роботі про гендерні аспекти військової реформи російська дослідниця Наталія Шумакевич дійшла висновків, що показником низького соціального статусу жінок в армії є величезна диспропорція між чоловіками і жінками в представленості на керівних і командних посадах. Чоловіки ставляться до просування жінок по службі більш-менш іронічно, і в цілому поблажливо-лояльно, тоді як самі жінки – з більшою ревністю і агресивністю. Мало того, що жінки задовольняються не найбільш престижними місцями, в процесі служби їм доводиться стикатися зі значно більшими труднощами, ніж чоловікам. Виявилось, що сексистські установки проявляються у різних формах їх дискримінації: від порушення режиму роботи і відпочинку до грубого ставлення до жінок з боку командирів і товаришів по службі – чоловіків.

Необхідно визнати, що самореалізація жінок у сфері захисту Батьківщини відбувається в умовах неоднозначної та доволі жорстокої громадської думки із патріархальними акцентами, з труднощами та регресивною статево

конкурентною боротьбою. При цьому, жінки-військовослужбовці перебувають в особливо складному становищі через специфіку військової служби в порівнянні з іншими видами державної служби та професійної діяльності.

Заєць І.О., курсант 265 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Салієнко О.О.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат наук з державного управління

ВЗАЄМОДІЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТА ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Досягнення цілей розвитку, успішна модернізація економіки і соціальної сфери передбачає вибудовування ефективних механізмів взаємодії між законодавчою та виконавчою владою, спрямованих на координацію зусиль усіх сторін, забезпечення врахування інтересів держави та різних соціальних груп суспільства при виробленні та проведенні соціально-економічної політики. Інноваційний тип розвитку вимагає створення максимально сприятливих умов для створення тісних зв'язків між парламентом та урядом, підвищення рівня їх взаємодії в різних формах, оскільки саме процес взаємодії є основною рушійною силою економічного розвитку. Держава завжди зацікавлена в передбачуваності і максимально далекому часовому горизонті власного розвитку. Цього можна досягти, тільки беручи участь в безпосередньому щоденному будівництві корпоративного майбутнього, а значить - майбутнього суспільства, в якому всі гілки влади тісно співпрацюють між собою.

Однією з найважливіших умов подальшого соціально-економічного розвитку суспільства є ведення відкритого, конструктивного діалогу між законодавчою та виконавчою владою України. Тільки за умови відкритого обміну думками та досвідом учасників цього діалогу можна прийти до загального розуміння важливості соціального партнерства і конкретної ролі кожної гілки влади в цьому напрямку.

Під взаємодією законодавчої та виконавчої влади мається на увазі система взаємних відносин та сукупність процесів у співпраці між органами законодавчої та виконавчої влади.

Досягнення поставленої мети в процесі взаємодії, досягнення бажаного корисного результату, стабільності у відносинах між законодавчою та виконавчою владою визначають як ефективність.

Однак, сучасна політична ситуація в українській державі характеризується підвищеною конфліктністю та неузгодженістю між органами законодавчої та виконавчої влади, що негативно впливає на соціально-економічний розвиток

суспільства. Тому, на нашу думку, найкращою стратегією як урядовця так і законодавця в його практичній діяльності повинно бути - не уникати проблем та конфліктів, а жити разом з ними, випереджаючи та попереджаючи їх виникнення.

Серед причин конфліктів виникаючих між парламентом та урядом ми пропонуємо віднести наступні: нестабільність самого державного механізму; недосконалість реалізації теорії поділу державної влади; недостатність та неякісність нормативно-правової забезпечення питання взаємодії органів законодавчої та виконавчої влади; відсутність наглядових органів в процесах взаємодії; ігнорування органами державної влади в своїй діяльності основних державно-управлінських принципів, насамперед, таких як – законність та прозорість; недостатнє наукове дослідження питання взаємодії парламенту та уряду; різне тлумачення органами законодавчої та виконавчої влади правових норм; прагнення однієї гілки влади змінити в кращу сторону свій правових статус без врахування інтересів іншої, що зазвичай називають перетягуванням «ковдри повноважень»; невикористання прогностичної функції в процесі взаємодії, з метою попередження виникнення конфліктів; відсутність ефективних механізмів розв'язання таких конфліктів.

Можна прийти до висновку, що соціально-економічний розвиток українського суспільства напряду залежить від взаємодії законодавчої та виконавчої влади. Тому, з метою недопущення процесу гальмування розвитку суспільства необхідним є пошук нових засобів та способів попередження, припинення, розв'язання конфліктів між гілками влади та недопущення виникнення прецедентних випадків в майбутньому.

Козакова Д. О., студентка 155 групи Національної академії Національної гвардії України; **Гегечкорі О.В.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, доцент

ЖИТТЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ФЕОФАНА ПРОКОПОВИЧА

Одна із найбільш яскравих і значних особистостей в історії двох країн – України та Росії – в обох цих країнах залишається, певною мірою, у тіні. І не тільки в тіні, але також – не зовсім у честі. Йдеться про Феофана Прокоповича – потомственого киянина, вихованця, а потім професора й ректора Києво-Могилянської академії, одного із засновників Російської академії наук Санкт-Петербурга, вченого, письменника, ієрарха Московської церкви, радника і соратника Петра I, ерудита, поліглота, оратора.

Із наведеного вище переліку стає очевидним, чому ця постать не користалася і не користується шанною серед українців. Феофан Прокопович належить до тих «малоросів», які пов'язали свою долю з Російською імперією.

Але чому Росія не числить Прокоповича серед своїх краших синів? Людину, яку називають «архітектором перебудови» Петра I? Однією з причин стало те, що він був вихідцем з України. Його освіченість пов'язували з вільнодумством. Найбільші претензії мала до Феофана Прокоповича – ченця, ієрея, потім архієпископа – Московська церква. Бо він був близько причетний до петровської церковної реформи, яку сприйняли негативно. Ставлення церкви до фігури Феофана Прокоповича завжди кидало тінь на його пам'ять.

Але ми, українці не повинні «відмовлятися» від свого земляка Прокоповича, від його багатой наукової та літературної спадщини, яка є досить великою.

З юності до останніх років життя Феофан писав вірші латиною та книжною українською, а в петербурзький період життя – книжною російською. Прокопович створив канон для російського театру XVIII століття, розписуючи правила поділу спектаклю на дії, виходи героїв на сцену, багато в чому спираючись на принципи класицизму й досвід французької поезики та драматургії доби Людовіка XIV. Найвідоміший літературний твір Феофана – трагікомедія «Володимир», яку він присвятив гетьману Івану Мазепі.

Займаючись викладацькою і науковою діяльністю Феофан Прокопович випустив тритомник лекцій з риторики, логіки, фізики, математики й етики, які він читав у Києво-Могилянській Академії в 1705 – 1709 рр. Прокопович описав усі види судових, дорадчих, похвальних промов, які були поширеними й актуальними в тогочасному суспільстві, всі його рекомендації й риторичні поради спрямовувалися на досягнення ефективності промов. Він як автор «Букваря», за яким багато десятиліть вчилися українці, росіяни, білоруси, греки, молдавани, серби, грузини, болгары. Його твори були дуже поширені в усіх східнослов'янських країнах. Скажімо, у Сербії «Первое учение отрокам» було перевидане 7 разів. Прокопович також брав участь у створенні російської Академії наук у 1724р. Феофан високо цинив і, по можливості, відстоював науку і освіту. «Нехай просвітництво хвилює століття» - говорив Прокопович. Він вважав, що освіта має бути доступна кожному, грамоті потрібно навчити всіх, в тому числі і селян. Тому Прокопович на власні кошти створив школу, в якій здобули освіту близько 160 дітей бідних батьків і дітей-сиріт.

У своїх філософських працях Феофан Прокопович розглядав питання пов'язані з теологією, матерією, рухом, процесом пізнання, людиною і її моральним світом.

Він стверджував, що природа матерії полягає не в тому, що вона є річ тверда, вагома, забарвлена, але лише в тому, що воно є субстанція, протяжна в довжину, широту, глибину і перебуває при всіх перетвореннях тіл, не виникає і

не зникає разом з кожним з цих тіл, але переходить від одного до іншого. Прокопович був переконаний в тому, що без ґрунтового розуміння руху не можна добре зрозуміти і всього іншого з того, що досліджує в природі фізик, бо всі зміни, виникнення і загибель, круговорот небес, активність і пасивність, плинність і мінливість речей відбуваються завдяки рухові. Рух являє собою як би загальне життя всього світу. Прокопович заперечує, що тіло людини є джерелом гріха і зла. Взагалі, за природою воно добре і прекрасне. Краса, на його думку, є таким же даром тіла, як сила і здоров'я.

Феофан, вніс великий внесок в нову, постсередньовічну культуру: він активно сприяв організації Академії наук, як історик чинив великий вплив на В.Н.Татищева, а як поет-сатирик - на А.Д. Кантеміра. Твори Прокоповича є тим ґрунтом, на якому виростили Г. Сковорода, А. Поповський, М. Ломоносов та інші мислителі-просвітники XVIII століття.

Кузьміна А.О., курсант 266 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Чупрінова Н.Ю.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат філологічних наук, доцент

ВІДРОДЖЕННЯ КОЗАЦТВА ЯК ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СИЛИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Після відродження державної незалежності України інтерес суспільства до козацького минулого значно посилюється. Це пов'язано з розгортанням процесів державотворення, подальшим розкриттям і розвитком української національної ідеї, пошуками власної національної ідентичності, прагненням знайти у минулому міцну опору, щоби впевненіше дивитись у майбутнє.

Українське козацтво - складне і багатогранне явище, яке відіграло та продовжує відігравати важливу роль у долі України та її народу. У XVII-XVIII ст. українське козацтво не лише виступало як національні збройні сили, а й було головним фундатором української держави, творцем української культури. Завдяки козацтву і його впливові на українську культуру протягом бездержавного і колоніального XIX ст., в ментальності українців жило прагнення до волі і свободи, а козак був уособленням українського ідеалу чоловіка-воїна.

Досліджуючи традиції козацтва як військово-політичної та культурної сили, ми не тільки збагачуємо наш гуманістичний світогляд, але й певною мірою зміцнюємо науковий фундамент сучасного процесу державотворення, військової української культури.

Козаки завжди були рушійною силою в боротьбі за волю та незалежність України, тому часто брали участь у козацько-селянських повстаннях,

національно-визвольній боротьбі українського народу. Саме ці традиції були закладені при формуванні військових частин Уряду Української Народної Республіки в 1918 - 1921 роках.

У перші роки існування СРСР прояви козаччини на Україні нищилися більшовиками «під корінь». Більшовицька пропаганда ототожнювала козацтво з антирадянськими проявами, адже козацтво по своїй суті не сприйняло радянську владу, козацькі загони під час Громадянської війни 1918-1921 років воювали на боці Білої Гвардії та Антанти.

Відродження національних історичних і культурних традицій козацтва від початку будівництва України як незалежної держави стало одним з державних пріоритетів. 4 січня 1995 року вийшов Указ Президента України «Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва», яким було покладено основу законодавчого визнання Українського козацтва. Указом Президента України від 7 серпня 1999 року 14 жовтня було встановлено День Українського козацтва.

В сучасних умовах військової агресії з боку Росії відбувається відродження українського козацтва як військової, політичної, потужної громадської сили. Наслідуючи військові традиції минувшини, сучасні реєстрові козаки під козацькими та державними прапорами знаходяться в авангарді соціально-політичних перетворень, йдуть в перших рядах на захист прав і свобод, суверенітету й незалежності нашої Батьківщини. В умовах бойових дій на Донбасі козаки беруть активну участь у патріотичному та духовному вихованні молоді, у волонтерському русі, у складі збройних підрозділів ЗСУ, НГУ та МВС відстоюють цілісність держави зі зброєю у руках у зоні проведення АТО. Чимало реєстровців відзначено високими державними нагородами.

Подальше відродження козацтва в сучасній Україні дасть змогу повніше реалізувати потенціал козацької ідеї для консолідації українського суспільства, створення української політичної нації, охорони культурної спадщини, фізкультурно-спортивної роботи та військово-патріотичного виховання молоді у кращих традиціях українського козацтва, сприяти ширшій популяризації народних звичаїв, усвідомленню національно-культурних цінностей, створенню українського культурного простору та ідейного базису для подальшого формування української ідентичності у політичному та громадянському вимірі, вдосконаленню процесів державного будівництва в сучасній Україні.

Практична цінність роботи полягає у тому, що її дослідні матеріали поглиблюють та розширюють знання щодо козацтва як військово-політичної та культурної сили в умовах сучасної України. Результати дослідження можуть знайти застосування в навчальних курсах та семінарах НАНГУ з соціогуманітарних основ військово-професійної діяльності, філософсько-

соціологічних основ військово-професійної діяльності, політології, педагогіки та психології, під час проведення гуманітарної підготовки, а також стануть теоретичним підґрунтям під час виховного процесу з особовим складом військовослужбовців.

Лободюк М.І., курсант 156 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Фалько С.А.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук, доцент

АРМІЯ УНР В ЧАСИ БОРОТЬБИ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ: ДОСВІД, ВИСНОВКИ

Історичний досвід засвідчує, що вирішальну роль у забезпеченні існування держави відіграє армія. Тому одне з основних завдань України – створення високопрофесійної та озброєної за сучасними світовими стандартами національної армії. У контексті реформування збройних сил України потрібно враховувати світові новації військової думки та досвід минулого. У цьому питанні важливий фактор – досвід військової діяльності минулого.

Процес розбудови та реформування силового сектору України в часи АТО на сучасному етапі його розвитку закономірно викликає інтерес до вивчення вітчизняного історичного досвіду, пошуку певних аналогій, котрі можна було б використати при вирішенні сучасних актуальних завдань, особливо вишколу та виховання особового складу ЗСУ та НГУ. Безпосереднє відношення до з'ясування цього питання має період визвольних змагань 1917 – 1920 років, в ході яких відродження національних Збройних сил стало одним із вирішальних чинників боротьби за відновлення державності України.

Для досягнення поставленої мети ми висуваємо перед собою такі завдання: дослідити діяльність вищих державних структур по налагодженню вишколу особового складу військ; розглянути роботу командного складу армії по забезпеченню фахової підготовки військ; простежити спроби створення в Україні системи військової освіти для підготовки національних офіцерських кадрів; проаналізувати історичний досвід та уроки роботи військового керівництва в українських військах в 1917–1920 рр.

Марченко О.О., курсант 512 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Семенов С.С.**, заступник начальника кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат філософських наук, доцент, полковник.

ПРОБЛЕМИ ВІЙНИ І ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ У РЕЛІГІЙНОМУ СВІТОГЛЯДІ

Християнські богослови та філософи здавна мали дві основні точки зору на війну як соціальне явище. Першу можна викласти так: війна є вбивством, яке забороняється Богом; сутністю християнства є любов однієї людини до іншої; християнин не повинен воювати, тому що через Ісуса Христа люди стали дітьми миру; не личить служити водночас Христу і дияволу. Друга точка зору має такий зміст: смерть ворогів на війні не є вбивством; Бог любить добродушний мир і благословляє праведну війну; на землі завжди є немирні люди, тому не можна насолоджуватись миром без допомоги воєнної. Головна причина таких протилежних поглядів на війну у представників однієї й тієї ж церкви крилась в розподілі ними воєн на несправедливі і справедливі.

Проведений аналіз книг Старого і Нового Завітів дає підставу відразу зробити наступний важливий висновок: у цілому у своєму відношенні до війни та миру християнська церква далека від прямолінійності і однобічності тих чи інших тверджень. У Старому Завіті, наприклад, говориться про те, що єврейський, Богом обраний народ часто вів війни з сусідніми народами. За законом Мойсея, кожен ізраїльтянин, за виключенням левітів, повинен був носити зброю. А у Книзі Еклезіаста щодо воєн та миру сказано так: "Всьому свій час і час всякої речі під небом..., час убивати і час лікувати; час руйнувати і час будувати, час війни і час миру" (Екл. 3:2,3:8).

Таким чином, старозавітне вчення не забороняло ані військову службу ані збройне насильство, тобто війну.

Що з цього приводу говорить Новий Завіт? Він прямо не проповідує своїм послідовникам нічого войовничого, навпаки ним прищеплюється терпіння і покірність під час насильства. "Не протився злому, - повчає Христос, - коли хто вдарить тебе у праву щоку, підстав йому й другу" (Мф.5:39). Однак тут треба зазначити: дана настанова потребує просвітлення контекстів її застосування, щоб не увійти у суперечність з поведінкою особистості в екстремальних ситуаціях. Вона адресована насамперед тим, хто зазнає легких форм насильства, причому у суто цивільному житті. Що ж стосується захисту людини від злодія, явного ворога, то тут Христос вчить займати зовсім іншу позицію. Прослідкуємо це за біблейським текстом. "Поверни меч свій у піхви, бо всі, хто взяв меч, від меча і загинуть" (Мф. 26:52). Дані слова Спасителя, які адресовані апостолу Петру, означають грізне застереження всякому, хто підіймає меч на іншого.

У Новому Завіті немає ніякої прямої вказівки на заборону християнину носити або застосовувати меч у земному житті у разі загрози йому чи його ближнім вбивством. Христос говорить: "Не думайте, що я прийшов принести мир на землю, не мир прийшов принести, а меч" (Мф.10:34). Із наведених та інших слів слідує висновок: вважати війну недопустимою ніколи і в ніякому разі, посилаючись на заповідь "не убий" не можна, оскільки це буде суперечити Святому Писанню, моральності людини, яка не буває автоматичною. Як відомо, Бог дав Мойсею не тільки заповідь "не убий", він дав йому також і настанову про те, як вести війну, щоб ворога перемогти (Ісх. 21:22). Згідно з християнським віровченням, його послідовник заради захисту одних зобов'язаний воювати з іншими, при цьому порушуючи мир. В Євангелії є багато посилань на війну як явище, якого людство уникнути не може. Однак війни, які відбуваються навіть через найідеальніші у моральному плані спонукання, православне християнство вважає нещастям, лихом. Згідно з його віровченням, сила повинна застосовуватись не тоді, коли це можна робити, а лише у разі необхідності. При цьому гріх за людські страждання покладається у першу чергу на тих, хто розв'язав війну: на честолюбних політиків, на невдах-дипломатів та інших, а не на воїнів, які за чужі помилки і амбіції жертвують на полі бою своїм особистим життям. Воїни, згідно з вченням Церкви, здійснюють подвиг заради захисту Вітчизни, а не вбивства. Вчинене зло визначається не самим дійством вбивства, внаслідок якого людина лишається життя, воно у причині цього дійства, у відповіді на запитання: заради чого людина пішла на нього. На війні вбивство ворогів не є її метою. Воно лише неминучий наслідок. Якщо поставлених цілей у війні можна досягти без кровопролиття, то до нього, як вчить православна церква, не потрібно вдаватися. Біблія також наставляє, що супротивника, який склав зброю, гріх вбивати, а ще зобов'язує лояльно поводитись з мирним населенням (мається на увазі з ворожої сторони).

Молчанов А.А., курсант 225 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Гегечкорі О.В.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, доцент

ТИПИ І МОДЕЛІ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Типи і моделі політичної соціалізації: гармонійний тип політичної соціалізації характеризується психологічно нормальними відносинами людини з інститутами влади, що породжують його раціональне і поважне відношення до правопорядку, держави, своїх цивільних обов'язках; гегемоністський тип характеризується негативним відношенням людини до будь-якої соціальної і політичної систем, крім «своєї»; плюралістичний тип – визнання людиною

рівноправності з іншими громадянами, їхніх прав і свобод і характеризуючи його здатність змінювати свої політичні пристрасті, переходити до інших ціннісних орієнтирів; конфліктний тип, що формуються на основі міжгрупової боротьби і протистояння взаємозалежних інтересів і її підтримки.

Результатом політичної соціалізації є визначена структура особистості, політичні цінності якої є стійкими елементами, що трансформуються в переконання й настанови. У людини споконвічно не закладені ні консервативні, ні демократичні, ні ліберальні, ні анархістські погляди. Вони формуються протягом тривалого процесу під впливом розглянутих вище факторів. При цьому визначальну роль грає безпосередній життєвий і політичний досвід громадянина, що дозволяє йому зіставити пропоновані різними посередниками й агентами політичні теорії і концепції з відповідними життєвими реаліями.

Справжнім суб'єктом політичних відносин особистість може стати тільки в демократичному суспільстві, де людини надані широкі політичні права, свободи і можливості для задоволення своїх політичних потреб. Політична демократія – це найважливіша політико-юридична передумова суб'єктності особистості, що створює формальні умови для розкриття політичних потенцій кожного громадянина. При цьому важливе значення мають знання людей про політику, їхній політичний досвід, орієнтації, уміння організуватися.

У цілому, перетворення індивіда у свідомий і активний суб'єкт політики спрєє така система політичної соціалізації, що не тільки надає йому мотивації до активності і створює можливості участі в політичному житті, але й одночасно з цим забезпечує індивіда необхідними знаннями і навичками практичної діяльності, формуючи в нього здатності до розуміння політичної дійсності і самовизначення в ній на основі адекватного відношення до політичних реалій.

Молчанов А.А., курсант 225 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Салієнко О.О.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат наук з державного управління

ЧОЛОВІК ЧИ ЖІНКА – ХТО ВАЖЛИВІШИЙ?

Так часто в сучасному світі говориться про важливість пошани до гідності людини, про права найрізноманітніших груп людей, про повагу... Особливим чином такі розмови торкаються сім'ї та стосунків між жінкою і чоловіком. Безліч написаних книжок та статей, неймовірна кількість публічних та приватних дискусій - чи усе це робить міцнішими наші сім'ї, щасливішими чоловіків, жінок та їхніх дітей? Протягом історії ми спостерігаємо неодноразову зміну суспільних устоїв, матриархат змінювався патріархатом й

навпаки. Але досить часто в історії ми зможемо знайти згадки про пригнічення та дискримінацію жінок. Сучасна демократія скасувала суспільну ієрархічну систему та привілеї Середньовіччя, пов'язані з суспільним становищем та статтю, й проголосила принцип рівності усіх перед законом. Але головним моментом є питання про співвідношення порядку та рівності.

В сім'ї не може бути абсолютного рівноправ'я між чоловіком та дружиною, але це ніякою мірою не означає, що один з них має більшу цінність ніж інший. Між чоловіком та жінкою повинні бути гармонійні стосунки, вони повинні віддавати та приймати з відповідних положень суб'єкта і об'єкта. При виконанні цієї умови їх стосунки будуватимуться на основі любові, як чоловік, так і дружина будуть відчувати радість.

Для того, щоб знайти вірну відповідь на питання рівності чоловіків та жінок, ми повинні детальніше проаналізувати принципи, на яких будуються стосунки між ними, подивитися на природу цих стосунків. Актуальність цього питання зумовлена тим, що переважна більшість людей будувала стосунки на основі бажань власного „его“, або, простіше кажучи на егоїзмі. Розглянувши історію людства, ми зможемо з впевненістю сказати, що це є історія конфлікту на особистому, сімейному, суспільному та світовому рівні. Людство постійно перебуває в боротьбі за владу, землю, гроші, вплив і т.д. Нажаль, в історії значно більше випадків, коли люди хотіли отримати щось, виходячи з власних егоїстичних бажань, ніж віддати або допомогти ближньому, базуючись на принципі альтруїзму - життя заради інших. Життя заради інших базується на принципі дарування, самопожертви заради партнера, суспільства, країни або світу. Якщо людина має всього вдосталь в будь-якому - матеріальному, моральному чи духовному - плані, то питання рівності ніколи не постане. Воно актуальне лише тоді, коли людині чогось бракує. Тому вирішення проблеми рівності потрібно шукати не в зовнішніх чинниках, як то соціальне або матеріальне становище людини в суспільстві, а в принципі, на якому базуються стосунки між людьми. Якщо ми будемо будувати стосунки в сім'ї, суспільстві, країні або світі на егоїстичних бажаннях та прагненнях, то ми так ніколи і не зможемо вирішити це питання. Лише поклавши в основу життя заради інших та використовуючи альтруїстичний підхід, ми зможемо знайти реальний шлях вирішення проблем, пов'язаних з питанням рівності чоловіків та жінок.

Прагнення абсолютно зрівняти роль чоловіка та жінки нагадує мені спробу зрівняти роль цукру та солі в приготуванні їжі. В одних стравах треба більше солі, тоді як в інших потрібно більше цукру. Спробуйте поміняти їх місцями або зрівняти їх кількість, навряд чи комусь це сподобається. Їх цінність абсолютно однакова. Те саме стосується й чоловіка та жінки. В кожного з них є своє покликання, права та обов'язки, й ніколи не варто їх забувати, зрівнювати або міняти місцями. Так само, як ніколи не треба забувати про те, що як чоловік, так і жінка мають абсолютно однакову унікальну цінність. Кожен з них відіграє відповідну роль в сім'ї та суспільстві. Чоловіки приносять в наше життя

впевненість та спокій, тоді як жінки ніжність та тепло. Саме тому я впевнений, що ті, хто прагне змінити те, що було закладено в нас матінкою-природою, намагаючись довести що чоловік та жінка можуть обійтися один без одного або поміняти їх положення місцями, глибоко помиляються.

Одерій Д.О., курсант 113 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Павленко Р.В.**, старший викладач кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, підполковник

СПЕЦИФІКА ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Специфіка та особливості сучасної гібридної війни стимулює створення нових форм військово-політичної агресії, які мають усі необхідні формальності або забезпечуються ґрунтовним юридичним прикриттям. Трансформація технологій, специфіка соціальних, економічних та політичних умов розвитку сучасного світового співтовариства впливають на характер та особливості ведення сучасних війн. Провідні країни світу виділяють на оборону значні бюджети, що дають їм змогу тримати мільйонні армії, мати найсучаснішу зброю, в тому числі таку, що відноситься до категорії зброї масового знищення. В цих умовах конфлікт двох або кількох таких країн, пов'язаних з іншими подібними країнами різними угодами та союзами, може автоматично перетворитися на глобальну війну. Тому виникла потреба пошуку безпечнішого засобу вирішення конфліктних ситуацій, що не призведе до негативних глобальних наслідків. Таким засобом стала гібридна війна, що являє собою комбіноване, інтегроване військово-політичне та економічне протистояння у вигляді безстатусного, часто прихованого конфлікту. Однією з країн, яка активно використовує інструменти гібридної війни, є Росія. Узагальнивши досвід гібридних конфліктів кінця ХХ — початку ХХІ ст., які вели США, країни ЄС та азійського регіону, профільні російські фахівці розробили нову концепцію такого роду війн та застосували її на практиці. При здійсненні російської агресії на Донбасі в 2014 році кремлівське керівництво планувало застосувати технології миротворчої місії за мандатом Організації договору про колективну безпеку (ОДКБ або Ташкентська угода). Втім, реакція світової спільноти та економічні санкції завадили реалізації цих планів, і Росія зупинилась на варіанті відкритої, але офіційно не визнаної військової агресії. Після невдалих спроб здійснення фронтальних атак на позиції українських силовиків на Донбасі, як це було, приміром, під час п'ятиденної війни в Грузії, Росія в Україні перейшла до іншої тактики — активності переважно в форматі діяльності диверсійно-розвідувальних груп та провокативних артилерійських обстрілів. Також застосовується тактика партизанської боротьби. Крім того,

російські підрозділи на Донбасі сьогодні активно застосовують так звану тактику «трьох кварталів», що передбачає скомбінованість дій одного і того ж підрозділу, який в одному кварталі міста може виконувати загальновійськові функції, в другому — здійснювати поліцейські функції, в третьому — виконувати гуманітарні місії. Цю тактику ми сьогодні наочно спостерігаємо в діях ополченських підрозділів так званих ДНР та ЛНР.

Петренко Д.М., студентка 164 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Непіпенко Л. П.**, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук, доцент

ГЕНДЕРНИЙ ЧИННИК В АРГУМЕНТАЦІЇ

Гендерні дослідження відіграють значну роль в різних галузях сучасних гуманітарних наук. Вивчення ролі статі в розвитку людства, її символічного і семіотичного виразу в філософії, історії, мові, літературі, мистецтві відкриває нові аспекти розвитку суспільства, дає можливість більш глибокого проникнення в сутність процесів, що відбуваються. Гендерний вимір дозволяє по іншому інтерпретувати відомі факти. Підтексти соціальної дійсності, що виявляються крізь призму впливу гендерного чинника на суспільне життя людей, їх поведінку, соціальне становище, мовні преференції настільки багатоаспектні, що їхній аналіз потребує міждисциплінарного підходу. Звідси є актуальним розгляд впливу на аргументацію гендерного чинника, який визначає вибір не тільки мовних засобів спілкування, але й мовних стратегій співрозмовників.

Поняття «стать» і «гендер» різняться. Якщо стать відбиває анатомо-біологічний бік людини, то поняття «гендер» позначає складний соціокультурний процес конструювання суспільством відмінностей в чоловічих і жіночих ролях, поведінці, в ментальних та емоційних характеристиках. В гендерних дослідженнях разом з розробкою концепції гендера для позначення культурно-символічного смислу «чоловічого» і «жіночого» активно використовуються поняття «маскулінний» і «фемінний». Гендер є одним з базових принципів соціальної стратифікації поряд з такими принципами як вік, етнічність (національність), соціальна належність.

Аргументація є соціальною, інтелектуальною, вербальною діяльністю, що сприяє обґрунтуванню чи спростуванню точки зору, представленої системою тверджень, спрямованих на досягнення схвалення або від певної аудиторії, або від окремої людини. Переконуючий вплив, як стратегічне завдання аргументації, досягається за рахунок достовірності аргументів, несуперечливості, достатності й послідовності їх подачі.

На підтримку своєї точки зору комуніканти вдаються до раціональної (логічної) та емоційної (прагматичної, риторичної) аргументації, яка звернена до емоційної сфери свідомості. В основі емоційної аргументації лежить теза у вигляді особистої думки адресанта, яку він намагатиметься довести за допомогою аргументів-образів – риторичних фігур, яким властивий емоційний відтінок. Емоційна аргументація апелює не до логічного мислення, а до емоційно-психологічного стану об'єктів впливу. За даними досліджень при конфліктних відносинах як чоловіки, так і жінки частіше вдаються до емоційної аргументації. У неконфліктних ситуаціях більш раціональними є чоловіки. В цілому, жінки частіше, ніж чоловіки вдаються до емоційної аргументації. Загальне переважання раціональної аргументації у чоловіків відповідає стереотипним уявленням про більшу раціональність (логічність) чоловіків, порівняно із інтуїтивно-емоційною комунікативною поведінкою жінок.

Для жінок більш ефективна індуктивна аргументація, а для чоловіків – дедуктивна. Через здатність жінок до одночасного сприйняття та аналізу великої кількості інформації (це обумовлено особливістю будови її мозку – оскільки задіяні обидві напівкулі мозку) вони можуть прокручувати в голові численність варіантів розвитку подій і доходити висновку, який уявляється чоловіку нелогічним. Жіноча аргументація більш інтуїтивна, враховує безліч дрібниць, чоловіча – більш прямолінійна і сконцентрована на конкретному твердженні. У конфліктній ситуації силу аргументів жінка збільшує за принципом зростання драматизму за відсутності полу тонів.

Як висновок зауважимо, ані чоловічої, ані жіночої логіки не буває, оскільки логічність передбачає чіткість, визначеність, послідовність, несуперечливість, доказовість, аргументованість висловлювань думок за правилами і законами логіки. Проте в реальному житті слід враховувати гендерний чинник в аргументації особливо коли йдеться про конфліктний вимір комунікативного впливу.

Русанов В.С. курсант 223 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Слурденко Д.О.**, старший викладач кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, майор

СЕПАРАТИЗМ – СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЗАГРОЗА СЬОГОДЕННЯ

Активізація процесів глобалізації, трансформації політичних та економічних режимів у світі у ХХ – ХХІ ст. зумовили посилення сепаратистських рухів. Сепаратизм, будучи суперечливим суспільно-політичним явищем, являє собою одну із найскладніших та найактуальніших проблем світового співтовариства, тому варто уваги дослідження його ролі у міжнародних відносинах.

У науковій літературі немає єдиного підходу щодо трактування поняття «сепаратизм». Його визначають: як спосіб розв'язання проблеми, і як рух за

територіальне відокремлення, і як політика та практика діяльності суспільно-політичних рухів.

Зазвичай у науковій літературі сепаратизм (від лат. *separatus* – окремий) – теорія, політика і практика відокремлення частини території держави або одержання статусу широкої автономії.

На думку окремих дослідників, сепаратизм завжди виникає на базі глибоко-ко пережитого та чітко усвідомленого утиску свого становища, яке, відчуває етнічна група, тому сепаратистські настрої є наслідком тривалого процесу самоусвідомлення у середовищі етнічної спільноти. Сепаратизм був і залишається виключно радикальним способом розв'язання проблем.

Виникнення сепаратистського руху можливе за наявності двох умов: дискримінації етнічної спільноти з боку державної влади та формування активної політичної еліти, здатної очолити цей рух. Дискримінація може бути як політична так і економічна.

Однак слід враховувати і той факт, що на даний момент рух став ще одним інструментом ведення політичної боротьби.

Набагато простіше та раціональніше не розпочинати бойові дії безпосередньо з противником, а переконати населення прикордонних територій, що вони мають право на незалежність.

Тим самим розпалюючи сепаратистські думки у населення, а сама держава-провокатор зазвичай допомагає лише ресурсами.

Яскравим прикладом таких дій є зовнішнє втручання Російської Федерації та провокування ситуації кризи та нестабільності на сході України в Донецькій та Луганській областях, що призвело до збройного протиборства Української держави з незаконними збройними формуваннями.

Незважаючи на запевнення представників Росії про їх непричетність до цих подій, всім відомі факти, які доводять протилежне.

Отже, проблема сепаратизму з часів здобуття Україною незалежності значно посилилась і постала однією з основних загроз національній безпеці України.

Самбурська Л.В., старший солдат 116 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Васильченко Р.В.**, старший викладач кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат філософських наук, підполковник

СВІТОГЛЯДНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ДОБУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЯК ДІЙСНІСТЬ І ТЕОРЕТИЧНА ПРОБЛЕМА

Процеси глобалізації прискорюють виникнення нового способу організації соціального життя, що у теоретичному плані призводить до формування нового ідеально типового світоглядного конструкту, а саме: планетарного

світогляду. Але важливо усвідомлювати, що цей новий світогляд є не емпіричним феноменом, а саме ідеально типовим конструктом, в якому фіксуються універсальні ідеї, цінності, ідеали, норми, принципи діяльності та життєдіяльності, які стосуються спільної долі людства. Реальне функціонування цього конструкту відбувається відповідно до діалектики загального, особливого та одиничного через представленість його змістовних складових у світогляді індивідів і соціальних груп, у їх світо відношенні і діяльнісних формах духовного, практичного і духовно-практичного освоєння світу. Виникнення цього нового світоглядного конструкту ускладнює діалектику загальнолюдського, національного та індивідуального в оцінно-пояснювальній, орієнтаційно-інтегративній та мотиваційно-спонукальній підсистемах світогляду на всіх рівнях його суб'єктної представленості і вимагає врахування цих змін у формах організації освіти і виховання у добу глобалізації.

Загально визнаною ознакою нової глобальної світоцілісності є феноменологічне стиснення світу в цілому і швидке зростання усвідомлення цього явища. Теоретики глобалізації (М. Вотерс, Е. Гіденс, Р та інші) наголошують, що завдяки глобалізації територіальність перестає бути принципом організації соціального і культурного життя, а соціальні практики звільняються від локальних прив'язок і вільно перетинають просторові межі. Глобалізований світ, як це влучно виразив у назві своєї книги, виданої ще у 1990 році, стає «світом без кордонів».

У світоглядній площині «світ без кордонів» трансформується у світ без визначених ціннісно-сміслових горизонтів. Ця невизначеність, з одного боку, зумовлюється тим, що ціннісно-сміслові горизонти життєвого світу особистості розмиваються внаслідок підсилення усіх форм її мобільності – територіальної, професійної, культурної, національної, сімейної тощо. З іншого боку, ці горизонти розмиваються із середини внаслідок виникнення мультикультурного суспільства, коли в одному соціальному просторі починають співіснувати, активно взаємодіючі і конкуруючі, взаємо проникаючі й конфліктуючі, різні культури.

Крім того, в екстериторіальному світі людина не тільки втрачає визначені ціннісно-сміслові горизонти, але і втрачає своє визначене місце у світі. Місце проживання вже не виступає для особистості ані емоційною, ані раціональною цінністю, що втримує, прив'язує її до певного населеного пункту, регіону, країни. Вона стає бездомною, безпритульною, перетворюється на людину на прогулянці – без усталених особистісних і етносних взаємозв'язків, а відтак і без усталених зобов'язань і відповідальності. Людина стає «новим пілігримом» – мандрівником без значущої мети. Перед людиною постає дуже складне світоглядне завдання – знайти своє місце в новому світі, при цьому не втративши себе як особистість.

Отже, глобалізація надзвичайно загострює проблему ідентичності. Можна

навіть припустити, що дискурс ідентичності приходить у сучасній філософії на зміну дискурсу світогляду, оскільки у цій новій дискурсивній площині по-суті ставляться і вирішуються ті питання, які були предметом осмислення у філософії світогляду.

Семенова Д.С. – студентка НАУ ім. М.Є.Жуковського «ХАІ»; **Семенов С.С.** – заступник начальника кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат філософських наук, доцент, полковник.

РЕЛІГІЯ ЯК ФАКТОР ЗАПОБІГАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА БОЙОВИХ ПСИХІЧНИХ ТРАВМ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Для збройних сил будь-якої держави особливої ваги набуває проблема зменшення або уникнення психологічних втрат, запобігання бойових психічних травм, взагалі стресових ситуацій у воїнів.

Психологічні втрати завжди мають місце під час ведення бойових дій, у ході військових навчань і просто у період проходження армійської служби. Згідно з оприлюдненими даними, у особового складу американської армії, наприклад, середній рівень таких втрат у період війни сягає 10-12%. Дуже високими ці втрати були під час ведення американцями бойових дій у В'єтнамі, де в окремих підрозділах вони становили до 60%. Навіть у мирний час порушення психіки зустрічаються у 6% військовослужбовців США.

Бойові психічні травми – це переживання великої сили, яке викликане короткочасним або тривалим впливом психотравмуючих факторів бойової обстановки, що веде до розладів психіки різних ступенів важкості. Така хвороба на певний час позбавляє бійця боєздатності і у більшості випадків характеризується станом сильного психічного пригнічення особистості. Її явні прояви – почуття страху та провини, паніка, психічний шок, приступи істерії, втрата орієнтації у просторі і часі, інші немотивовані дії, фізичний розлад здоров'я тощо.

В арміях зарубіжних країн окреслена проблема частково вирішується комплексом заходів, спрямованих на ідеологічну обробку військовослужбовців, надання їм необхідної медичної допомоги, здійснення психологічної підготовки до дій в екстремальних умовах, психологічної реабілітації у разі виникнення психічних розладів здоров'я. Значне місце у цих заходах посідають різноманітні форми і методи релігійної роботи. При цьому слід зазначити, що у провідних країнах переважна більшість солдат і офіцерів вважається віруючими.

Впливаючи насамперед на психічний стан особистості, на емоційно-психологічні компоненти свідомості, цілеспрямовано маніпулюючи ними, релігія формує у релігійно-зорієнтованих військовослужбовців наперед задані

якості. Серед них – рішучість, впевненість в собі, у правоті своїх дій, відсутність боязні можливої смерті, фізичного ушкодження тощо.

На війни не обійтись без жертв, але останні можуть бути значнішими, якщо військо депресовано, деморалізовано. Тому релігію з урахуванням правових та ідеологічних меж без побоювань слід використовувати і у нашій державі у цілях і в якості засобу профілактики морально-психологічного розладу і, насамперед, релігійно-зорієнтованих військовослужбовців. Причому робити це треба не тільки у воєнний, але й у мирний час.

Провідний християнський філософ і теолог ХХ століття (до речі свого часу капелан артилерійського полку) П. Тиллих вважав однією з головних проблем людства проблему тривоги. При цьому у своїй знаменитій книзі "Мужність бути", виданій у 1952 році, він виділив три види тривоги: тривога за свою долю і смерть, тривога за скоєні провини і їх осудження, тривога за пустоту і відсутність змісту життя.

Внутрішній зміст релігійності конкретної особи, мабуть, найкраще розкрив М. Планк: "Релігія є зв'язок людини з Богом. Вона базується на благочестивому страху перед неземною силою, якій підкоряється людське життя і яка тримає у своїй владі наше благо і наші страждання. Знайти у своїх спрямуваннях згоду з цією силою, здобути її прихильність – ось постійне прагнення і найвища мета релігійної людини. Тільки так вона зможе почувати себе захищеною від небезпеки (передбачуваної і непередбаченої), яка загрожує їй у цьому житті, і тільки так вона зможе досягти найчистішого щастя, пов'язаного з внутрішнім миром у своїй душі, котрий може бути гарантований тільки міцним союзом з Богом і безумовною вірою в його всемогутність, у його готовність допомогти".

Це важлива складова не тільки високої боєздатності але й забезпечення високого соціального авторитету армії, морально-психологічної, фізичної та професійної підготовленості її вихованців до виконання подальших соціально значущих функцій. Вагоме місце у вирішенні означеної проблеми займає релігія, зокрема представники церков у війську, які вміло підтримують на належному рівні психічне здоров'я солдат і офіцерів

Циплиний П.В. – курсант 515 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Островерх А.М.** – професор кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, доцент.

СТРУКТУРА ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Докладно проаналізовані запропоновані раніше класифікації санкцій, приведена додаткова аргументація на користь їх логічної і юридичної коректності (або некоректності), запропоноване власне бачення класифікації санкцій у трудовому праві, здійснений їх розподіл за групами.

Актуальність теми статті обумовлена необхідністю узагальнення і подальшого розвитку знань про юридичні санкції. У теоретичному плані воно дозволяє поглибити наші представлення про характер правового регулювання і його вплив на людське поведіння. Для практики важливі рекомендації з удосконалювання санкцій з метою підвищення ефективності норм права.

Авторські пропозиції є досить своєчасними ще і тому, що плануються істотні зміни нормативно-правової бази трудових норм, які зв'язані з вступом у силу нового Трудового кодексу України, а це в свою чергу сприятиме зміні галузевої системи санкцій.

Найголовнішим ресурсом будь-якої країни є людські ресурси і здатність їх до трудової діяльності. Право людей на працю закріплено в Конституції нашої країни і знаходиться під захистом держави. Тому у числі безлічі правових норм, що обіцяють нам єдність волі і рівність громадян, жодне не заслуговує більш скрупульозного удосконалювання, ніж трудова норма. В результаті того, що економічна криза досі триває зберігається і росте недовіра до державних інститутів і страх за права особистості, що відчувають громадяни на всій території нашої країни, це не дозволяє позитивно оцінити роботу законодавців. Для того щоб зменшити соціальну напругу необхідно контролювати дотримання трудових норм. Охоронним елементом трудової норми є санкція, вона призначена для захисту трудового розпорядження.

У загальній теорії права проблемам санкцій правових норм присвячені роботи багатьох учених. Однак у трудовому праві протягом тривалого часу комплексні дослідження галузевих санкцій не проводилися, а окремі статті глави в монографічних роботах акцентували увагу на приватних проблемах. Крім того, плануються істотні зміни нормативно-правової бази, що зв'язані з майбутнім вступом у силу нового Трудового кодексу України, будуть сприяти зміні галузевої системи санкцій. Виникла необхідність в інших підходах до проблем їх класифікації, функціонального призначення й ефективності реалізації.

Для досягнення поставленої мети було вирішено ряд завдань: докладно проаналізувати запропоновані раніше класифікації санкцій, аргументувати користь їх логічної і юридичної коректності (або некоректності), запропонувати власне бачення класифікації санкцій у трудовому праві, здійснити їх розподіл за групами.

Докладно проаналізовані запропоновані раніше класифікації санкцій, приведена додаткова аргументація на користь їх логічної і юридичної коректності (або некоректності), запропоноване власне бачення класифікації санкцій у трудовому праві, здійснений їх розподіл за групами.

У якій би якості не виявлялися санкції норм трудового права - чи є вони мірами захисту чи мірами відповідальності - у будь-якому випадку вони являють собою невід'ємну складову частину правової норми, будучи правовим засобом впливу на суб'єктів трудового договору. Санкції норм трудового права відіграють важливу роль у механізмі правового регулювання, вони

забезпечують виконання обов'язків і є гарантом захисту прав та законних інтересів суб'єктів трудових і тісно пов'язаних з ними відносин.

Четв'оркін А.С., курсант 245 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Чупрінова Н.Ю.**, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат філологічних наук, доцент,

ОСНОВИ ТОЛЕРАНТНОГО СПІВІСНУВАННЯ: ДО ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ МОЛОДІ

Толерантність як одна з норм поведінки людини має величезне значення для дотримання миру та злагоді в цивілізованому суспільстві, соціально-економічного розвитку, соціуму, у міжособистісних відносинах, тому актуальність теми наукової роботи визначається загостренням інтересу до питання толерантності в сучасному українському соціумі, зокрема у молодіжному курсантському середовищі.

Толерантність – важлива моральна якість сучасної людини, що необхідна і у міжособистісних відносинах під час спілкуванні у повсякденному житті, в рамках навчально-виховного процесу у ВВНЗО і у професійній діяльності майбутніх офіцерів НГУ.

Основною метою роботи є узагальнення матеріалів з дослідження толерантності у всій її багатозначності, простеження історичної генези становлення цього поняття, проведення соціопитування з питань толерантності у курсантському середовищі, з'ясування методів виховання толерантності у сучасній військовій молоді засобами освіти, самовиховання.

Методологічною основою роботи є наукові праці сучасних науковців з питань дослідження феномена толерантності у соціумі, з історії становлення поняття толерантності, з питань вивчення засобів та методів виховання толерантності через освіту, а також самостійно проведене практичне дослідження з проблем виховання толерантності у сучасному курсантському середовищі.

Юхименко Є.О., студентка 154 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Непіпенко Л. П.**, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук, доцент

МАНІПУЛЯЦІЇ В АРГУМЕНТАЦІЇ

Аргументація є частиною інтелектуальної і комунікативної культури як окремої особистості, так і суспільства в цілому. Вона – частина життєвої

компетентності особистості. Аргументація широко представлена у політиці, освіті, бізнесі, юриспруденції, життєвому досвіді. Як діяльність (теорія і мистецтво), аргументація пов'язана з обґрунтуванням певних тверджень, положень, думок. Таке обґрунтування може містити у собі аналіз, критику, доведення власної точки зору, свого розуміння проблеми та її рішення, спростування позиції іншої сторони.

Аргументація як комунікація є не тільки ефективною передачею інформації, але й врахуванням і забезпеченням відповідної реакції адресата цієї інформації. Тому аргументація містить у собі не тільки логіку і риторику, але й аспект мовленнєвого маніпулювання (демагогії, мовленнєвого насилля), який принципово не можна усунути.

Соціальний механізм маніпуляції свідомістю особистості, будучи складним і неоднозначним явищем, з моменту виділення наукового знання в окрему галузь, був предметом дослідження різних суспільних наук. Проте, не дивлячись на важливе функціональне значення розуміння сутності механізму маніпуляції свідомістю особистості, фундаментальних досліджень з його вивчення не існує.

На відміну від маніпуляції як прямого фізичного впливу, стосовно аргументації мова йде про маніпуляцію інформаційну, тобто про певну мовленнєву практику. У цьому аспекті маніпуляція означає вміння викликати у людей наміри і прагнення, що не співпадають з їхніми реальними бажаннями. Тим самим йдеться про деякі махінації зі свідомістю інших людей. Маніпуляція – це зовнішня технологія, але її механізми – внутрішні психічні процеси, що запускаються в свідомості адресата. При цьому маніпуляція – це не тільки сама технологія та її процеси, але й переконання, у тому числі за допомогою доведення і спростування, а також примус, погрози, насилля мовленнєвими засобами. Маніпулювання полягає у створенні умов для того, щоб адресат сам захотів подумати чи зробити необхідне для маніпулятора. Специфічною тактикою маніпулятора є мовленнєва агресія, тиск на психіку адресата, демагогія, хибні обіцянки пишномовними словами. Проте справжнє мистецтво маніпуляції не зводиться до агресії, мовленнєвого насилля, до явного нав'язування своєї точки зору, що позбавляє адресата можливості вибору, власних доводів. Воно здійснюється засобами вмілого використання ресурсів мови з метою прихованого впливу на мислення і поведінку конкретного адресата. Такі дії, окрім переконання, у теорії та практиці аргументації розцінюються як некоректні прийоми.

Найбільш поширеними способами маніпулювання свідомістю є неправдива інформація; використання незрозумілих слів і термінів, питань-капканів; приголомшення швидкістю обговорення; посилення до «вищих інтересів», до інтересів тих осіб, яких небажано прикро вражати своєю незговірливістю;

повторення з метою привчити опонента до певної думки; приниження іронією; демонстрація образи; авторитетність заяви; уявна неухважність; похвальна мова; спирання на колишні висловлювання; зведення аргументів до окремої думки; замовчування; зростання вимог; звинувачення у теоретизуванні; очікування; відхід від небажаного обговорення тощо.

Знання прийомів маніпуляції, здатність розпізнавати її та протидіяти їй – важлива умова ефективної аргументації. Не менш важливо знати, що аргументацію не можна звести до маніпуляції, так само як і не усіляка маніпуляція пов'язана з аргументацією. Для того, що ефективно реагувати на тактику маніпулювання треба вміти виявляти сам факт використання цієї тактики, відкрито винести на обговорення це питання, піддати сумніву законність застосування тактики маніпулювання.

Підсекція № 4.7 Професійно-орієнтовані лінгвокраїнознавчі аспекти діяльності Національної гвардії України

Керівник підсекції: старший викладач кафедри іноземних мов службовець
Кравчук О.А.

Секретар підсекції: курсант **Кобиляцький В.В.**

Козлов М.Р., курсант 415 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Яковенко Н.В.** викладач іноземних мов Національної академії Національної гвардії України

ВІЙСЬКОВІ ПРОФЕСІЇ: ПІДГОТОВКА, ОСНОВНІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОБОВ'ЯЗКИ

Робота присвячена різноманітним військовим професіям, які найменш поширені у кар'єрі військовослужбовця.

У сучасних умовах військова професія являє собою сукупність відносно стійких форм військової діяльності, необхідних суспільству. В даний час число військових спеціальностей збільшилася і темпи їх якісної перебудови стали стрімкими.

В роботі розглянуто групи особливо небезпечних професій (наприклад, сапери, піротехніки тощо), професії та спеціальності, пов'язані з журналістикою, віросповідання військовослужбовців, з особливостями географічних умов служби (льотчики-полярники) та інші.

Наприклад, існують професії:

- пов'язані з виконанням обов'язків військової служби в закритих, замкнених підземних або підводних спорудах;
- вимагають досконалого знання одного або декількох рідко зустрічаються іноземних мов ;
- пов'язані з постійним перебуванням за кордоном;
- відрізняються особливими вимогами до антропометричними даними людей: зростанню, вазі і інших особливостей;
- вимагають пильності нічного бачення (якості, необхідні прикордонникам, які несуть службу в Заполяр'ї та ін);

- вимагають великої фізичної сили і витривалості (морська піхота, багато загальновійськових професій і спеціальностей і т.д.).

Військові професії можна розподілити за рівнем популярності серед молоді, за ступенем їх універсальності, тобто застосовності не тільки у військовій справі, а й у народному господарстві, за термінами служби їх носіїв, за часом їх виникнення (старі, традиційні або нові, сучасні).

Чинікін Р., курсант 236 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Гутник О.Є.** викладач іноземних мов Національної академії Національної гвардії України

ВИДАТНІ ВІЙСЬКОВІ ЧАСІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Робота присвячена видатним генералам, які відіграли вирішальну роль під час військових дій другої світової війни.

Велика вітчизняна війна вважається одним із найзапекліших і кровопролитних збройних конфліктів ХХ століття. Вона тривала 6 років, охопила майже всі континенти. У ній взяло участь понад 60 держав, її масштаби набагато перевищували масштаби Першої світової війни.

Безумовно, перемога у цій війні стала можливою завдяки неперевершеному таланту великих полководців тих часів. Генерали – учасники великої вітчизняної війни здобували перемогу разом з пересічними громадянами, демонструючи героїзм і мужність.

Георгій Костянтинович Жуков, Ервін Роммель, Бернард Монтгомері, Омар Бредлі та Дуглас Макартур – є одними з найбільш ключових фігур Другої світової війни. Генерали Другої світової війни – це не просто військові полководці, це справжні новатори своєї справи, які увійшли у світову історію як зразок відданості своїй справі, мужності та професіоналізму під час бойових дій Другої світової війни.

Бакун К.В., курсант 514 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Кравчук О.А.**, старший викладач кафедри іноземних мов Національної академії Національної гвардії України

ВІЙСЬКОВІ ТРАДИЦІЇ: ПОХОДЖЕННЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Робота присвячена ознайомленню з військовими традиціями Середньовіччя та із світовим досвідом військової діяльності сучасності.

Військова справа для всього людства з найвіддаленіших часів була надзвичайно важливою сферою активності, й населення Європи аж ніяк не було виключенням з цього правила. Розглядаючи військову систему у Європі у X-XIII ст, можна сказати, що варварські королівства, на відміну від Римської імперії, не мали регулярних армій. В них кожна соціальна група чи сім'я сама дбала про свою безпеку.

В процесі змін європейського суспільства й культури, постало таке явище як лицарство. Але із вдосконаленням вогнепальної зброї (XV-XVI ст.) відбувається швидкий процес занепаду як самого лицарського стану так і їхніх традицій.

Основними ідеями лицарства, були ідеї індивідуальної вартості, воєнного подвигу, сакральних норм ведення битви та концепція аскетизму військового життя. Нова епоха, де-факто, відкинула ці ідеї на переферію взявши за основу концепцію Ніколо Макіавеллі “Мета виправдовує засоби”.

Сучасні армії мають нові традиції та нові вимоги до солдатів, які служать зараз. Виникнення сучасних військових ритуалів пов'язано зі зміною підходу до розуміння ідеї цінності культури суспільства, захисту країни та еволюційних потреб людства.

Омел'яненко П.В., курсант 215 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Березнева І.М.**, старший викладач кафедри іноземних мов Національної академії Національної гвардії України

ЖІНКИ НА ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ

Робота присвячена висвітленню ролі жінки на військовій службі. Розглядаються питання становлення жінки як бойової одиниці, переваги та недоліки «чоловічої» професії.

“Війна – справа чоловіча”. Однак у XX-му сторіччі участь жінок у війні, причому не тільки як медичного персоналу, але й зі зброєю в руках, стає реальністю. Особливо масовим це явище стало в період Другої світової. З її початком сотні тисяч жінок кинулися в армію, не бажаючи відставати від чоловіків, почувавши, що здатні, нарівні з ними, винести всі тяготи військової служби, а головне – затверджуючи за собою рівні з ними права на захист Батьківщини.

Жінка сильніше відчуває, знов-таки в силу своїх психологічних і фізіологічних особливостей, перевантаження військової служби – фізичні й моральні, але стійко переносить “чоловічий” побут служби”. Інша сторона феномену – неоднозначне відношення військової чоловічої більшості, та й

суспільної думки в цілому до присутності жінки в бойовій обстановці, в армії взагалі. Самою природою закладена в жінці функція материнства, продовження людського роду. Жінка дає життя. Тим протиприроднішим здається словосполучення ” жінка-солдат”, жінка, що несе смерть. Але у теперішній час, коли загострюються загрози тероризму та військової агресії, пекуча потреба штовхає жінок на військову службу, бажання захищати Батьківщину від нещадного ворога, що обрушився на її землю, її будинок, її дітей.

Тодосов А.В., курсант 324 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Старченко Я.С.**, доцент кафедри іноземних мов Національної академії Національної гвардії України, кандидат філологічних наук

ІЗ ІСТОРІЇ ВИНИКНЕННЯ АВТОМОБІЛІВ

В роботі розглядаються та аналізується історія виникнення автомобілів.

Історія створення автомобіля показує, що роботи над винаходом автомобіля велися багато сотень років. Наприклад, самі перші креслення зі створення транспортного засобу належать не комусь, а великому італійському художнику і вченому Леонардо да Вінчі.

На основі його конструкції був застосований пружинний привід. Ще в епоху Відродження, у багатьох європейських країнах такі вози брали участь на всіх парадах і святах.

У 2004 році групою незалежних експертів з музею науки Флоренції був відновлений автомобіль за кресленнями великого да Вінчі. Це допомогло довести правильність його теорій.

У 1765 році російський механік Повзунів І.І. був першим, хто винайшов автоматичну парову машину. А вже в 1769 році на основі його робіт був побудований візок, автором якого став винахідник з Франції Нікола Кюньє.

Він, головним чином, призначався для перевезення артилерії. Повозка володіла значними габаритами, які з легкістю могли б посперечатися з найсучаснішими вантажівками.

Лише паливо і вода, які так необхідні для руху возу, важили майже тонну, однак швидкість такого транспортного засобу не перевищувала позначки 4 км / год. Це був перший автотранспортний засіб з паровим двигуном.

Над проектом першого автомобіля також працював російський винахідник І.Кулібін. В основі його робіт була візок - самокатка, в якій застосовувалися підшипники кочення, гальмо, махове колесо і коробка швидкостей.

Готліб Даймлер і Карл Бенц є першими в світі творцями бензинового двигуна. Правда, вони не самі придумали свій двигун. Справа в тому, що вже

раніше були розроблені багато вузлів та агрегатів. Всього налічується близько 400 співавторів бензинового двигуна.

Свій перший патент на двигун внутрішнього згорання, ще в 1876 році зареєстрував інженер Ніколас Аугістін Отто. Дату 29 січня 1886 року офіційно вважають днем народження автомобіля — “не розкоші, а засобу пересування”, — якому судилося відіграти таку чудову роль в історії людства.

Його творцем став Карл Бенц, людина, котрій автомобіль багато чим завдячує, у тому числі й фактом свого народження. На відміну від Готліба Даймлера, який встановив свій двигун у звичайний каретний кузов, Бенц спроектував не тільки силовий агрегат (цього разу вже чотирьохтактний), а й увесь автомобіль.

У середині XIX століття розвиток екіпажів з паровими двигунами дуже загальмувався. Однією з причин цього було швидке поширення залізниць.

Останні роки XIX століття і перші XX століття — це роки швидкого удосконалювання автомобіля, роки пошуків його найбільш раціональної схеми, основних принципів конструкції його вузлів.

Широке розповсюдження мали електромобілі та автомобілі з паровою машиною. У 1900 році приблизно половина автомобілів у США була на паровій тязі.

Русанов В.С., курсант 223 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Кумпан С.М.**, доцент кафедри іноземних мов Національної академії Національної гвардії України, кандидат філологічних наук

НАВИЧКИ ВИЖИВАННЯ СУЧАСНОГО СОЛДАТА

В роботі проводиться аналіз традиційної системи підготовки солдата до виживання в умовах ведення бойових дій та надзвичайної ситуації; пропонуються сучасні підходи та визначаються пріоритетні напрями.

Основне завдання будь-якого військового навчального закладу — навчити солдата, командира та підрозділ як вижити в умовах сучасного бою та надзвичайної ситуації, яка може поставити під загрозу життя людини. Крім того, сучасна геополітична ситуація внесла радикальні зміни в життєдіяльність військовослужбовця 21-го століття, що вимагає від традиційних положень науки виживання постійного оновлення, спонукаючи дослідників до швидкого реагування на поточні умови для найбільш ефективного відпрацювання практичних навичок. Саме тому тема виживання сучасного солдата завжди залишається актуальною в сфері наукового інтересу.

Незважаючи на сучасні тенденції перенесення бойових дій в міські умови, навички швидкого реагування на артилерійську атаку чи хімічну загрозу є так

само життєво важливими для сучасного солдата, як і вміння надати первинну медичну допомогу, миттєво оцінити небезпечність ситуації, вижити в жорстких кліматичних умовах чи дикої природи без запасів їжі чи води, та орієнтуватись на місцевості.

Багато уваги цьому питанню приділяє і сучасна наука, фізична підготовка тісно поєднується з морально-психологічною, застосовуються новітні технології у матеріальному оснащенні військовослужбовців, симулюються умови близькі до реальних, розробляються психологічні тести та контрольні листи для самостійної перевірки. Навчання навичкам виживання – це постійна робота не тільки командирів та інструкторів, але й безпосередньо кожного солдата.

Бондар С., курсант 216 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Гутник О.Є.** викладач кафедри іноземних мов Національної академії Національної гвардії України

ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Робота присвячена національній гвардії України: її завданням та структурі.

Національна гвардія України – військове формування з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України (МВС) і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян України, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій.

Як самостійна силова структура існувала з 1991 по 2000 рік, як військове формування з правоохоронними функціями на базі Внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України та залученням нових військових кадрів на добровольчій основі з 13 березня 2014 року. Загальна чисельність – до 60 тисяч військовослужбовців.

12 травня 2014 року були засновані: емблема Національної гвардії України, прапор Національної гвардії України, бойові прапори оперативно-територіальних об'єднань, окремих з'єднань, військових частин, вищих навчальних закладів Національної гвардії України та штандарт командувача Національної гвардії України.

Макортецький І.В., курсант 216 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Гузиніна Т.В.**, викладач кафедри іноземних мов Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦПІДРОЗДІЛИ ЗБРОЙНИХ СИЛ США – ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

В роботі проводиться екскурс в історію виникнення, розвитку, та діяльності спецпідрозділів збройних сил США; розглядається їх структура та особливості завдань; аналізується система підготовки бійців спецпідрозділів збройних сил США

Найсильніші елітні підрозділи в світі оточені ореолом містики і романтики. Вони підготовлені краще за всіх і виконують найскладніші завдання. Коли звичайні солдати не можуть або не хочуть ризикувати, в справу вступають війська спеціального призначення.

Спецпідрозділи збройних сил США – одні з найстаріших та найпотужніших військових формувань такого характеру в світі. Історія їх створення та розвитку почалася ще в далеких 1750х роках, коли майор Роберт Роджерс створив перші загони "рейнджерів". З того часу чимало успішних операцій було проведено за участю цих сил. Сьогодні, коли в світі, а зокрема в Україні, збільшилася загроза терористичної атаки, багатий практичний досвід набутий підрозділами спеціального призначення такої розвинутої країни, якою є США – безцінний.

Дослідження історії та розвитку спецпідрозділів збройних сил США, системи підготовки бійців, їх функціональних обов'язків та особливостей завдань, які вони виконують, можуть дати відповіді на питання, як саме удосконалити діяльність формувань такого призначення, що важливо для України сьогодні. Цей факт і робить дослідження у цьому напрямі актуальним та своєчасним.

Секція № 5 Загальнонаукова

Керівник секції – завідувач кафедри фундаментальних дисциплін службовець
Алфімова Л.Д.

Секретар секції – доцент кафедри фундаментальних дисциплін службовець
Нефедов О.П.

Тематика секції

- Апробація результатів військово-наукової роботи курсантів та студентів.
- Надання курсантам та студентам практики публічного виступу та захисту результатів досліджень.
- Забезпечення ефективного впровадження наукових розробок у практику та навчально-виховний процес.

Брикуля Р.С., курсант 414 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Сидоренко І.І.**, професор кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук, доцент

ЗАДАЧА ПРО ВПЕРТОГО ГРАВЦЯ

Показано застосування теорії ймовірностей у розробці стратегії азартної гри за заданих умов.

У доповіді розглянуто спеціальний випадок загальної задачі про випадкове блукання з двома поглинаючими бар'єрами.

Задача розв'язана у загальному вигляді за умови наявності у двох гравців m та n грошових одиниць відповідно (m менше n) при заданій ймовірності виграша першого гравця p і програша другого гравця q (p більше q). Знайдено ймовірність банкрутства одного з гравців, якщо гра продовжується до розорення гравця у певній серії ігор.

Загалом доведено, що вища ймовірність виграша (чотири сьомих) скоріше забезпечується майстерністю гравця, а не наявністю більше грошових ресурсів на початку гри.

Зінков В.В., курсант 416 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Шамшин О.П.**, доцент кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат фізико-математичних наук, доцент

КОМПЛЕКСНІ ЧИСЛА: ЇХНЕ МИНУЛЕ Й СЬОГОДЕННЯ

В роботі розглянуто історію виникнення комплексних чисел та їх значення в розвитку радіотехнічних та інших засобів і приладів.

Комплексні числа, з'явившись як засіб розв'язування кубічних рівнянь, взяття квадратичних коренів з від'ємних чисел, зараз знаходять широке застосування в сучасній науці і техніці.

Багато фізичних величин мають не дійсне, а комплексне значення: діелектрична та магнітна проникність речовини, показник заломлення і т.і..

Теорія гармонічних сигналів, теорія передачі інформації – квадратурна амплітудна модуляція КАМ4-КАМ256, квантова електродинаміка, квантова механіка, радіофізика, теоретична фізика – це невеликий перелік розділів фізики, де широко використовуються комплексні числа.

Окремо треба зазначити місце комплексних чисел в електротехніці. Їх застосування дає можливість використовувати закони, формули та методи розрахунків, що використовуються в колах постійного струму для розрахунку кіл змінного струму, спростити деякі розрахунки, замінивши графічний розв'язок з використанням векторів, алгебраїчним розв'язком розрахувати складні кола.

У математиці – теорія функцій комплексної змінної (ТФКЗ). Методи ТФКЗ використовують при побудові фракталів, які знаходять застосування в комп'ютерному дизайні, у алгоритмах стиснення інформації.

Ще можна назвати застосування комплексних чисел в картографії, гідродинаміці, теорії пружності, розрахунків на міцність конструкцій, при вивченні руху природних і штучних тіл.

У доповіді більш щільно розглядається застосування комплексних чисел у радіофізиці.

Зінов'єв А.О., курсант 216 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Нефедов О.П.**, доцент кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

ЗАДАЧА ПРО РОЗВІДГРУПУ

Проводиться аналіз різних варіантів прийняття рішення командиром групи із застосуванням елементів комбінаторики та показується оптимальність рішення, що отримують з урахуванням правил логіки.

Під час виконання задачі розвідгрупою можливі різні варіанти розвитку подій. зокрема велика ймовірність бойового зіткнення, в результаті якого

можливі втрати та поранення різного степеня членів групи, втрата озброєння та обладнання або їх пошкодження, повернення групи з задання в різні часи доби та за різних погодних умов.

Дуже важливу роль у військовій справі відіграє своєчасна та безпомилкова оцінка обстановки командиром підрозділу. На підставі правильних висновків з цієї оцінки командир приймає рішення щодо виконання поточної задачі підрозділом. Основу правильної оцінки обстановки складають знання тактичної науки, але правильність висновків є результатом логічного мислення.

Як результат показана оптимальність та оперативність прийняття рішення з урахуванням елементів логіки.

Мороз В.А., курсант 316 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Сльчанінов О.Д.**, доцент кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

ФРАКТАЛИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Робота присвячена поняттю фрактальних об'єктів та їх застосуванню. Розглянуто історію виникнення поняття фрактала, класифікацію фракталів, задачі, що приводять до поняття фракталів. Проілюстровано можливі галузі застосування фрактальних об'єктів: у природі та природничих науках, техніці, математиці.

Об'єкти, які тепер називаються фракталами, досліджувались задовго до того, як їм було дано таку назву. Ідею «рекурсивної самоподібності» було висунено філософом Лейбніцем, який також розробив багато деталей цієї ідеї. В 1872 Карл Веєрштрає побудував приклад функції з неінтуїтивною особливістю, скрізь неперервної, але ніде недиференційовної — графік цієї функції тепер би називався фракталом.

В 1904 Хельга Фон Кох, незадоволений занадто абстрактним та аналітичним означенням Веєрштрає, розробив більш геометричне означення схожої функції, яка тепер має назву сніжинки Коха. Ідею самоподібних кривих було далі розвинено Полем П'єром Леві, який у своїй роботі «Криві та поверхні на площині та у просторі, які складаються із частин, схожих на ціле», виданій 1938 року, описав нову фрактальну криву, відому тепер як Крива Леві.

Починаючи з кінця ХІХ століття, в математиці з'являються приклади самоподібних об'єктів з патологічними з точки зору класичного аналізу властивостями. До них можна віднести наступні:

- множина Кантора — ніде не щільну незліченну досконалу множину. Модифікувавши процедуру, можна також отримати ніде не щільну безліч позитивної довжини;
- трикутник Серпінського ("скатертина") і килим Серпінського — аналоги безлічі Кантора на площині;

- губка Менгера — аналог множини Кантора в тривимірному просторі;
- приклади Вейерштраса і Ван дер Вардена ніде не диференціюємої неперервної функції;
- крива Коха — несамоперетинаюча безперервна крива нескінченної довжини, яка не має дотичної в жодній з точок;
- крива Пеано — безперервна крива, що проходить через всі точки квадрата;
- траєкторія броунівської частинки також з імовірністю 1 ніде не диференціюєма. Її хаусдорфова розмірність дорівнює двом.

Фрактали також можна класифікувати відповідно до їхньої самоподібності. Розрізняють три типи самоподібності у фракталах:

- Точна самоподібність — Це найсильніший тип самоподібності; фрактал виглядає однаково при різних збільшеннях. У фракталів, згенерованих з використанням ітераційних функцій, часто виявляється точна самоподібність.
- Майже самоподібність — Слабка форма самоподібності; фрактал виглядає приблизно (але не точно) самоподібним при різних збільшеннях. Майже самоподібні фрактали містять малі копії цілого фракталу у перекручених та вироджених формах. Фрактали, згенеровані з використанням рекурентних відношень, зазвичай є майже (але не точно) самоподібними.
- Статистична самоподібність — Це найслабкіша форма самоподібності; фрактал має чисельні або статистичні міри, що зберігаються при збільшенні. Найприйнятніші означення «фракталів» просто містять в собі деякий вид статистичної самоподібності (розмірність фракталу, саме по собі, є чисельною мірою, що зберігається при збільшенні). Ймовірнісні фрактали є прикладами фракталів, які є статистично, але не майже й не точно самоподібними.

Слід зазначити, що не всі самоподібні об'єкти є фракталами; наприклад, числова вісь (евклідова пряма) є точно самоподібною, але, оскільки її розмірність Гаусдорфа та топологічна розмірність дорівнюють одиниці, вона не є фракталом.

У фізиці фрактали природним чином виникають при моделюванні нелінійних процесів, таких, як турбулентний плин рідини, складні процеси дифузії — адсорбції, полум'я, хмари тощо

Фрактали використовуються при моделюванні пористих матеріалів, наприклад, в нафтохімії.

У біології вони застосовуються для моделювання популяцій і для опису систем внутрішніх органів (система кровоносних судин).

Після створення кривої Коха було запропоновано використовувати її при обчисленні протяжності берегової лінії.

Геометричні фрактали застосовуються для моделювання зображень природних об'єктів: дерев, кущів, берегових ліній тощо.

Алгебраїчні та стохастичні — для моделювання (анімації) та побудови гірських ландшафтів, поверхні морів, моделей біологічних та інших об'єктів.

Фракталами добре описуються такі процеси та явища, що стосуються механіки рідин і газів:

- динаміка та турбулентність складних потоків;
- моделювання полум'я;
- пористі матеріали, у тому числі в нафтохімії.

Фракталами можна моделювати популяції, біосенсорні взаємодії, процеси всередині організму, наприклад, биття серця.

Фрактальну геометрію для проектування антенних пристроїв було вперше застосовано американським інженером Натаном Коеном, який тоді жив у центрі Бостона, де було заборонено встановлювати зовнішні антени на будинках. Натан вирізав з алюмінієвої фольги фігуру у формі кривої Коха та наклеїв її на аркуш паперу, а потім приєднав до приймача. Виявилось, що така антена працює не гірше за звичайну. Не зважаючи на те, що фізичні принципи роботи такої антени не вивчено досі, це не завадило Коену заснувати власну компанію й налагодити їхній серійний випуск.

За допомогою фракталів можна стискати великі растрові зображення до частин їхніх нормальних розмірів. Це ствердження впливає з теореми Банаха про стискаючі перетворення й є результатом роботи дослідника Технологічного інституту шт. Джорджія Майкла Барнслі.

Свириденко С.О., старший сержант 312 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Буряк І.О.**, молодший сержант 312 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Душкін В.Д.**, доцент кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат фізико-математичних наук, доцент

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ДИНАМІЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ ДЛЯ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ

Проводиться аналіз можливостей застосування одно-продуктової N-етапної динамічної моделі для знаходження оптимальної політики управління запасами.

Відомо, що у військовому менеджменті використовується періодичний контроль стану запасу. Для аналізу системи управління запасами та вибору оптимальної політики управління запасами пропонується використовувати класичну одно-продуктова N- етапна динамічна модель управління запасами. У цій моделі управління запасами передбачається, що попит, організаційні витрати, витрати на зберігання запасу можуть змінюватись від етапу до етапу. Рівень запасу контролюється періодично на початку етапу. Дефіцит в цій моделі не допускається. У якості входних параметрів обираються: ζ_i – величини попиту на i -ому етапі; h_i -величини витрати на зберігання одиниці запасу на i -ому етапі; K_i - витрати на оформлення замовлення на i -ому етапі. Також

відома функція $C_i(U_i)$, значення якої дорівнюють сумарним витратам системи управління запасами, пов'язаних з придбанням товарів на i -ому етапі. У задачі потрібно знайти такий план закупок на кожному етапі, який мінімізує загальні сумарні витрати за весь період діяльності.

Розглядаються типові модельні задачі та обговорюються обмеження на застосування відповідної моделі.

Філіпов А.Р., курсант 414 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Сидоренко І.І.**, професор кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук, доцент

МЕТОДИ ПЕРЕВОДУ ПЕРІОДИЧНИХ ДЕСЯТКОВИХ ДРОБІВ ДО ЗВИЧАЙНИХ

Показані три різних способи переведення періодичних дробів до звичайних, два з яких використовують засоби вищої математики.

У доповіді розкрито шлях переведення періодичного дроби до звичайного з використанням ресурсів шкільного курсу математики за допомогою складання рівняння з одним невідомим, а також метод знаходження звичайного дроби з періодичного із застосуванням теорії рядів рядом з його модифікованим аналогом.

Розв'язок задачі засобами апарату вищої математики виявився більш раціональним та простим. Його модифікований метод дозволяє тим, хто навчається, переводити періодичні дроби до звичайних без застосування спеціальних знань з теорії рядів.

Щербина Я.О., курсант 265 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Мельник В.М.**, старший викладач кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ЗНАЧЕННЯ РІВНЯНЬ МАКСВЕЛА ДЛЯ ТЕОРІЇ ЗВ'ЯЗКУ

Розглянуто історію виникнення загальної теорії електромагнітного поля та вплив цього відкриття на появу дротового та бездротового зв'язку

Зовні електрика і магнетизм проявляють себе абсолютно по-різному, але насправді вони найтіснішим чином пов'язані між собою. Заслуга остаточного злиття цих двох понять належить Джеймсу Кларку Максвеллу, що розробив єдину теорію електромагнітних хвиль.

Його головні праці присвячені електриці і магнетизму. Паралельно він встановив зв'язок між електромагнетизмом і світлом. У 1855 р. Максвелл дав математичне пояснення явищу передачі електромагнітних сил. Він вивів

рівняння, що показують, що магнітне поле, що створюється джерелом струму, поширюється від нього з постійною швидкістю. Максвелл встановив, що ця швидкість близька до швидкості світла і запропонував що світло - особливий вид електромагнітних хвиль.

Появі рівнянь Максвелла передувала ціла серія відкриттів першої половини XIX століття, почало якій поклав датський фізик Ханс Крістіан Ерстед . У 1820 році він експериментально продемонстрував, що дріт, по якому тече електричний струм, відхиляє магнітну стрілку компаса. Це було перше наочне і безперечне підтвердження існування прямого зв'язку між електрикою і магнетизмом.

Відкриття Ерстеда дозволило ряду вчених, передусім Амперу, Біо і Савара, провести ряд нових експериментів з метою визначення математичних закономірностей виявленого зв'язку, що зрештою, проклало дорогу до теорії електромагнетизму Максвелла.

Андре-Мари Ампер провів простий експеримент: він поклав паралельно два прямі дроти і пропускав по них електричний струм. В ході експерименту з'ясувалося, що залежно від напрямку струму між дротами діє сила тяжіння або відштовхування. Додатково, шляхом вимірів йому вдалося визначити, що сила механічної взаємодії(відштовхування і тяжіння) пропорційна силам струмів, яка зменшується зі збільшенням відстані між провідниками. Проведений експеримент дозволив Амперу довести, що електричний струм в одному дроті робить магнітне поле, конфігурація силових ліній якого є концентричними колами навколо перерізу дроту. У другому дроті, що знаходиться в області дії цього магнітного поля, виникає сила, що діє на електричні заряди, котрі рухаються. Ця сила передається атомам металу, з якого зроблений дріт, внаслідок чого дріт і згинається. Таким чином, експеримент Ампера продемонстрував два взаємодоповнюючі факти про природу електрики і магнетизму : по-перше, будь-який електричний струм породжує магнітне поле, по-друге, магнітні поля чинять силову дію на електричні заряди, що рухаються. Саме ці два закони потім лягли в основу теорії електромагнітного поля, розробленої Максвеллом.

Підсекція № 4.1 Проблеми мовної комунікації: перекладацький аспект	3
Бойчук Х.І., Козлова О.М. ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНИХ КОМУНІКАТИВНИХ КУЛЬТУР У ВІЙСЬКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ...	3
Гунбіна В.К. ІМІДЖ ВІЙСЬКОВОГО ФОРМУВАННЯ: КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ (НА ПРИКЛАДІ БРИГАДИ ШВИДКОГО РЕАГУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ).....	5
Зіберт О.В. КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ У МОВІ АДВОКАТА В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ «БУЛЛ».).....	6
Кучеренко О.Р. ВІДТВОРЕННЯ СТРАТЕГІЙ ДИСТАНЦЮВАННЯ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	8
Люта А.В. ВІДТВОРЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ У ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ.....	9
Манько В.О. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ЗМІ).....	11
Рудіч В.Д. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ДЕБАТІВ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ).....	13
Онищенко О.С. СТРАТЕГІЇ ПЕРЕГОВОРІВ: КОМУНІКАТИВНИЙ І ПЕРЕКЛАДНИЙ АСПЕКТИ.....	14
Снітко В.О. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ЗМІ ЯК ЗАСОБУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	15
Турецька Д.Л. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ МОВЛЕННЄВОГО АКТУ.....	17
Підсекція № 4.2 Проблеми перекладу мовних одиниць різних рівнів	19
Вергун Т.І. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ СТИЛІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ.....	19
Вишавень О.О. СПЕЦІАЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЯ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ООН В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	21
Гаврилов І.О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВОЮ.....	23
Гончарова А.В. СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ТА РЕЧЕННЯ ПОДІБНІ СЛОВУ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕКСПРЕСІВНОСТІ В ХУДОЖНІХ ТВОРАХ.....	25
Даньшина О.Ю. ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ НА БАЗІ ПРОГРАМИ “AUTODESK 3DS MAX”.....	27

Клімова А.О. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕПОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	28
Кузьменко І.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛОМОВНІЙ ПРЕСІ.....	30
Островська В.В. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ОЗНАКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	32
Перемот Є.О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	33
Світлична Т.В. СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ФОРМ ГЕРУНДІЯ В ТЕКСТАХ ХУДОЖНЬОГО СТИЛЮ.....	35
Скрипко О.В. ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ СФЕРИ.....	38
Столяренко Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ КУЛІНАРНИМ КОМПОНЕНТОМ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	39
Темна О.П. ІНТЕР'ЕКТИВНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ЗІСТАВЛЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ.....	40
Тимофєєва Д. С. ВІДОБРАЖЕННЯ КОНОТАТИВНИХ ЗНАЧЕНЬ СЛІВ У СУЧАСНИХ ПЕРЕКЛАДНИХ СЛОВНИКАХ.....	41
Удовідченко Ю.А. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ АБРЕВІАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	44
Швечкова Ю.О. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІТИЧНИХ ЕВФЕМІЗМІВ.....	45
Шевцов О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІДИОМ У ТВОРАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	47
Підсекція № 4.3 Проблеми перекладу текстів різних жанрів	
Бойчук Х.І. ІНТЕРВ'Ю У ВІЙСЬКОВОМУ ДИСКУРСІ.....	49
Ведь Т.М. СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	51
Гусєва М.Г. РОЛЬ ВИГУКІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	52
Д'якова А.Д. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ.....	53
Єфанова Л.О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ У СФЕРІ ІТ.....	55
Карапетян Р.С. ОКАЗІОНАЛЬНІ СПОЛУЧЕННЯ СЛІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ МОВЛЕННІ.....	56
Краснокутська В.А. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЦИТАТ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТЕКСТІ.....	58

Мігунова А.В. ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У СУЧАСНІЙ МОВІ ЗМІ.....	59
Міщенко А.А. ОСОБЛИВОСТІ ПЕЙЗАЖІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ В РОМАНІ Е. ХЕМІНГВЕЯ «ПРОЩАВАЙ, ЗБРОЄ!».....	62
Пасічник О.Л. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ ЗАГАДКИ.....	62
Пташковський В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЙ.....	64
Сіроус К. В. ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ НА РІЗНИХ МОВНИХ РІВНЯХ.....	66
Соловей А.С. ЮРИДИЧНИЙ ТЕКСТ У ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ ПАРАДИГМІ.....	68
Толста А.С. МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ).....	69
Шляхов В.Е. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ АБРЕВІАТУР (НА ПРИКЛАДІ МАТЕРІАЛІВ ДОВІДНИКА СЕРЖАНТА ЗС США RANGER HANDBOOK).....	71
Підсекція № 4.4 Когнітивні та прагматичні аспекти перекладу.....	73
Бездітко А.Р. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МАРКЕРІВ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ КІНОГЕРОЯ НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ «ШЕРЛОК»... ..	73
Бездітко Р.С. ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «СТРАХ» (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ К. БАРКЕРА «КНИГА КРОВІ»).....	75
Джулай А.О. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЇ СТРАХУ В ПЕРЕКЛАДІ КІНОФІЛЬМІВ.....	76
Кашмар О.І., Кашмар С.І. ОСОБЛИВОСТІ МІЛІТАРИЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ.....	77
Кісенко Л.А. ГУМОР В СУБТИТРАХ ДО СЕРІАЛУ «FRIENDS» В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	79
Литвинова К.В. ВІДТВОРЕННЯ ФАНТАСТИЧНИХ РЕАЛІЙ У ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ ДЖ. РОУЛІНГ).....	81
Мішура Ю.О. ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ МЕНТАЛЬНОЇ МОДЕЛІ МОВЦЯ У ПЕРЕКЛАДІ ПРОМОВ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА США З ВИКОРИСТАННЯМ ФРЕЙМ-ПІДХОДУ.....	82
Петренко Д.М. ФРАЗЕОЛОГІЧНА ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОЦЕПТУ «КОХАННЯ» В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	82

Пономарьов Є.Р. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ У ПЕРЕКЛАДІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ.	84
Радченко А.О. МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ВВІЧЛИВОСТІ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	86
Сіманова А.А. ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКОМУ ДИСКУРСІ.....	87
Сироватенко Н.А. АНАЛІЗ ІНДИКАТОРІВ ПІДТЕКСТОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ.....	88
Черниш А.Ю. ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ КЕРІВНИКА (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІКАЦІЙ ПРО НГУ).....	90
Підсекція № 4.5 Актуальні проблеми морально-психологічного, правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України	92
Ващенко Є.І., Стаднік А.В. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА.....	92
Дорофєєв О.Є., Васищев В.С. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ КУРСАНТІВ НАНГУ.....	93
Лещенко С.В., Васищев В.С. РОЛЬ РЕЛІГІЇ ТА ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА У ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ДОВГОТРИВАЛИХ СБЗ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД.....	94
Панасюк О.О., Кравченко О.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	95
Макортецький І.В., Пенькова Н.Є. НАТОВП ТА ЙОГО ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ.....	97
Новосад А.Ю., Пенькова Н.Є. ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРА У ВІЙСЬКОВОМУ КОЛЕКТИВІ.....	98
Кришталь О.О., Міршук О.Є. ВІЙСЬКОВІ РИТУАЛИ, ЯК ЗАСІБ ЗГУРТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО КОЛЕКТИВУ ТА ЗМІЦНЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	100
Мовчан А.А., Кравченко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИЖИВАННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ.....	102
Одерій Д.О., Стаднік А. В. ВІДТЯГУВАННЯ ТА ПЕРЕНЕСЕННЯ, ЯК ОСНОВНІ ТЕХНІКИ ЕВАКУАЦІЇ ПОРАНЕНОГО В СЕКТОР УКРИТТЯ.....	103
Пташківський В.В., Міршук О.Є. ВИКОРИСТАННЯ ПОЛЬОВОГО АВТОКЛУБУ-ДРУКАРНІ В УМОВАХ АТО.....	104

Гаража М.М., Тробюк Н.Ю. ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ.....	106
Пашіна Д.А., Тробюк Н.Ю. МЕДІОПЕДАГОГІКА, ЯК НАПРЯМ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	107
Бондаренко Д.С., Мельник Ю.Б. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ...	109
Капустін С.Я. Мельник Ю.Б. ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОБІЛЬНОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ЗА ПРОГРАМОЮ ЕРАЗМУС+.....	111
Рич Р.В., Мельник Ю.Б. РОЛЬ УКРАЇНИ В ЄДИНОМУ ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ ЄВРОПИ.....	113
Бабенко І.В., Прокопенко Ю.О. СЕРЦЕВО-ЛЕГЕНЕВА РЕАНІМАЦІЯ	115
Онищенко О.С., Хацаюк О.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНИХ НАВИЧОК РУКОПАШНОГО БОЮ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ.....	117
Шевченко Д.С., Любчич Р.І., Белошенко Ю.К. РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ З ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНОГО БАГАТОБОРСТВА У РОЗДІЛІ БОЙОВЕ ДВОБОРСТВО.....	119
Загуменний В.В., Любчич Р.І., Белошенко Ю.К. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОВОЛОДІННЯ НАВИЧКАМИ У МЕТАННІ ГРАНАТ НА ЗАНЯТТЯХ З ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД.....	121
Підсекція № 4.6 Соціальні та правові аспекти службово-бойової діяльності Національної гвардії України	
	123
Бездітко А.Р., Островерх А.М., РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ.....	123
Беспалько А., Севрук І.І. ГЕНДРНА РІВНІСТЬ ТА ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВІ РЕФОРМУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	124
Бойчук Х.І., Васильченко Р.В. СВІТОГЛЯДНА КУЛЬТУРА У СВІТЛІ ВИКЛИКІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	127
Бутенко А.О., Соколовська Ю.В. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	129
Воловик А., Керницький О.М. СУТНІСТЬ ТА АТРИБУТИ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ.....	130
Волошок К.В., Соколовська Ю.В. КОНФЛІКТИ У ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВАХ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ.....	131

Заєць І.О., Салієнко О.О. ВЗАЄМОДІЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТА ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	134
Козакова Д. О., Гегечкорі О.В. ЖІТТЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ФЕОФАНА ПРОКОПОВИЧА.....	135
Кузьміна А.О., Чупрінова Н.Ю. ВІДРОДЖЕННЯ КОЗАЦТВА ЯК ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СИЛИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	137
Лободюк М.І., Фалько С.А. АРМІЯ УНР В ЧАСИ БОРОТЬБИ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ: ДОСВІД, ВИСНОВКИ.....	139
Марченко О.О., Семенов С.С. ПРОБЛЕМИ ВІЙНИ І ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ У РЕЛІГІЙНОМУ СВИТОГЛЯДІ.....	140
Молчанов А.А., Гегечкорі О.В. ТИПИ І МОДЕЛИ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ.....	141
Молчанов А.А., Салієнко О.О. ЧОЛОВІК ЧИ ЖІНКА – ХТО ВАЖЛИВІШИЙ?.....	142
Одерій Д.О., Павленко Р.В. СПЕЦИФІКА ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	144
Петренко Д.М., Непіпенко Л. П. ГЕНДЕРНИЙ ЧИННИК В АРГУМЕНТАЦІЇ.....	145
Русанов В.С. Слурденко Д.О. СЕПАРАТИЗМ – СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЗАГРОЗА СЬОГОДЕННЯ.....	146
Самбурська Л.В., Васильченко Р.В. СВИТОГЛЯДНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ДОБУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЯК ДІЙСНІСТЬ І ТЕОРЕТИЧНА ПРОБЛЕМА.....	147
Семенова Д.С., Семенов С.С. РЕЛІГІЯ ЯК ФАКТОР ЗАПОБІГАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА БОЙОВИХ ПСИХІЧНИХ ТРАВМ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	149
Ципливий П.В., Островерх А.М. СТРУКТУРА ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	150
Четв'яковкін А.С., Чупрінова Н.Ю. ОСНОВИ ТОЛЕРАНТНОГО СПІВІСНУВАННЯ: ДО ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ МОЛОДІ.....	152
Юхименко Є.О., Непіпенко Л.П. МАНІПУЛЯЦІЇ В АРГУМЕНТАЦІЇ... 	152
 Підсекція № 4.7 Професійно-орієнтовані лінгвокраїнознавчі аспекти діяльності Національної гвардії України	 155
 Козлов М.Р., Яковенко Н.В. ВІЙСЬКОВІ ПРОФЕСІЇ: ПІДГОТОВКА, ОСНОВНІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОBOB'ЯЗКИ.....	 155

Чинікін Р., Гутник О.Є. ВИДАТНІ ВІЙСЬКОВІ ЧАСІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	156
Бакун К.В., Кравчук О.А. ВІЙСЬКОВІ ТРАДИЦІЇ: ПОХОДЖЕННЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	156
Омел'яненко П.В., Березнева І.М. ЖІНКИ НА ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ	157
Тодосов А.В., Старченко Я.С. ІЗ ІСТОРІЇ ВИНИКНЕННЯ АВТОМОБІЛІВ.....	158
Русанов В.С., Кумпан С.М. НАВИЧКИ ВИЖИВАННЯ СУЧАСНОГО СОЛДАТА.....	159
Бондар С., Гутник О.Є. ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	160
Макортецький І.В., Гузиніна Т.В. СПЕЦПІДРОЗДІЛИ ЗБРОЙНИХ СИЛ США – ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ.....	161
Секція № 5 Загальнонаукова	
	162
Брикуля Р.С., Сидоренко І.І. ЗАДАЧА ПРО ВПЕРТОГО ГРАВЦЯ.....	162
Зінков В.В., Шамшин О.П. КОМПЛЕКСНІ ЧИСЛА: ЇХНЕ МИНУЛЕ Й СЬОГОДЕННЯ.....	163
Зінов'єв А.О., Нефедов О.П. ЗАДАЧА ПРО РОЗВІДГРУПУ.....	163
Мороз В.А., Єльчанінов О.Д., ФРАКТАЛИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ...	164
Свириденко С.О., Буряк І.О., Душкін В.Д. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ДИНАМІЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ ДЛЯ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНМИ ЗАПАСАМИ	166
Філіпов А.Р., Сидоренко І.І. МЕТОДИ ПЕРЕВОДУ ПЕРІОДИЧНИХ ДЕСЯТКОВИХ ДРОБІВ ДО ЗВИЧАЙНИХ.....	167
Щербина Я.О., Мельник В.М., ЗНАЧЕННЯ РІВНЯНЬ МАКСВЕЛА ДЛЯ ТЕОРІЇ ЗВ'ЯЗКУ.....	167

**ПІДСУМКОВА НАУКОВО ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ**

**Секція 4
“Гуманітарні науки”**

**Секція 5
Загальнонаукова**

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *І.С. Морозов*

Комп'ютерна верстка: *О.В.Бондаренко*

Формат 60x84/16 Ум. друк. арк. 10,23 Тираж 50 прим. Зам. № 319

Видавець і виготовлювач Національна академія Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків, 61001
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.